

Eesti avanemine
Kaks aastakümnet avatud ühiskonna eest

Becoming Estonia
Two Decades Toward an Open Society

Liisa Sveningsson Past

© Autorid, Avatud Eesti Fond ja Liisa Sveningsson Past 2010

Creative commons litsentsiga ajalooliste fotode autorid:

Sue Ream (<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:BerlinWall-BrandenburgGate.jpg>)

Figuura (http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d2/1991_coup2.jpg)

Ants Kern (http://commons.wikimedia.org/wiki/File:ToomeL_1989.jpg, lk 12)

Fotode eest täname:

AIDSi tugikeskuse arhiiv

Anu Eslase arhiiv

Avatud Eesti Fondi arhiiv

Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi arhiiv

Eesti Filmiarhiiv

Eesti Päevaleht/Pressifoto

Eesti Rahvusringhäälingu arhiiv

eGA arhiiv

Ivar Raigi arhiiv

Jaak Kilmi arhiiv

Kelly Grossthal arhiiv

Pärnu konverentsid

Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse arhiiv

Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse aastanäituste kataloogid

Tartu Laste Tugikeskuse arhiiv

Tõnu Valdma/Kolga kooli arhiiv

Scanpix

Fotod:

Peeter Langovits

Sven Meresmaa/VEK Foto

Annika Haas/Fotobrigaad

A. Kivimets

H. Merila

L. Michelson

Arno Mikkor

Marko Mumm

Urmas Muru

Siim Männik

U. Ojaste

Elmars Osis

Priit Simson

A. Suthus

Sven Tupits

Toomas Volmer

Koostanud ja kirja pannud Liisa Sveningsson Past (Meta Advisory Group)

Tõlkinud Jayde Will, Kristopher Rikken ja Mailis Hudilainen

Toimetanud Liisa Sveningsson Past, Agu Uudelepp, Sandra Meigas, Scott Diel ja Steve Roman

Hea eesti keele üle vaadanud Maris Makko

Kujundanud Andrus Lember ja Villu Koskaru (Division)

ISBN 78-9985-9926-3-0

Trükitud Ecoprindis

Avatud Eesti Fond
Open Estonia Foundation

Abiks vabaks kasvamisel

Toomas Hendrik Ilves
Eesti Vabariigi president

Augustis 1991 taastas Eesti oma riikliku iseseisvuse. Me naasime pärast 50 aastat väldanud okupatsiooni sõltumatute riikide peresse. Ometi ei piirdunud meie püüdlused pelga iseseisvuse taastamisega. Eesti tahtis enamat – me tahtsime vabadust, demokraatiat ja õigusriiki, kus maksaks kodanike tahe. Iseseisvate riikide ligi 200 liikmega nimistust leiame ka näiteks Kuuba, Põhja-Korea ja Myanmar, kus võimutsev režiim kasutab riigiks olemist omaenda rahva vastu. Pikk Amnesty Internationali, Freedom House'i ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide koostatavatele objektiivsetele pingeridadele avab meie ees nukra tõe: külma sõja lõpuga alanud uus maailmakord pole globaalses plaanis vabadust juurde toonud.

Eesti taassünd ja kasvamine euroopalikuks riigiks näib pingevaba ja iseenesestmõistetavana vaid tagantjärele. Tegelikult oleme paari-kümne aastaga teinud läbi äärmiselt mahuka järeleaitamiskursuse

Aiding Freedom's Growth

Toomas Hendrik Ilves
President of the Republic of Estonia

In August 1991, Estonia regained its independence. We have returned to the family of independent nations after fifty years of occupation.

However, our expectations were not limited merely to regaining independence. Estonia wanted more – we wanted freedom, democracy and the rule of law, where the will of citizens matters. Among almost two-hundred independent countries, we can find, for example Cuba, North Korea and Myanmar, where a domineering regime uses the state against its own people. A look at objective rankings compiled by Amnesty International, Freedom House and other international organizations, shows us the sad truth: with the end of the Cold War, a new world order has not increased freedom on a global scale.

Estonia's rebirth and development into a European country seems effortless and self-evident only in hindsight. In reality, within a few decades we have been through an enormous remedial course and in this time travelled a long road of inner transformation. Not every-

ning käinud selle ajaga maha pika enesemuutmise tee. Kõik pole läinud lihtsalt ja sageli tuleb nõustuda ka nendega, kelle meelest võiks demokraatia tervis Eestis parem olla. Ometigi oleme hakanud pidama oluliseks ja loomulikuks asju, mis veel viis ja kümme aastat tagasi näisid mingi heaoluühiskonnale omase asendustegevusena. Oleme küpsenud nii riigi, ühiskonna, rahva kui ka üksikisikutena.

Mul on väga hea meel, et selles vabaks saamise protsessis, mille lahutamatuks osaks on oskus hoolida ka teistest ja võime näha vabadust ka vastutuse kontekstis, on meil olnud häid õpetajaid ja suunanäitajaid. Avatud Eesti Fond on 20 aasta vältel järjekindlalt, kuid alati heatahtlikul ja pealetükkimatul, see tähendab euroopalikul viisil harinud pinnast, mida nimetame Eesti kodanikuühiskonnaks.

Kui oleme sageli õigustatult uhked oma avatud majanduse ja efektiivse e-riigi üle, siis Avatud Eesti Fondi toel oleme avanud oma vaimu ka maailmakodanike ja eurooplastena ning pööranud pilgu omaenda eilsetelt valusatel kannatustelt Eesti, Euroopa ja terve maailma homsetele võimalustele. Selline küpsemine lisab usku Eesti riigi arengusse ja kestmisse ning kõige selle eest väärib teiste hulgas tänu ja siirast lugupidamist oma 20 aasta juubelit tähistav Avatud Eesti Fond. Aitäh!

thing has come easily, and often one must agree with those who believe that the health of democracy in Estonia could be better. However, we have begun to consider things important and natural, which still five or ten years ago seemed only substitute activities, or a type of busywork, found in welfare societies. We have come of age as both a country and a nation, as well as individuals.

I am very happy that in this process of becoming free, an inseparable part of which is the ability to care for others and the strength to see freedom in the context of responsibility, we have had good teachers and visionaries. For twenty years, the Open Estonia Foundation has constantly cultivated the soil which we call Estonian civil society, though always benevolently and unobtrusively, in a European manner.

Although we are often rightly proud of our open economy and effective e-government, with the support of the Open Estonia Foundation we have also opened our soul as world citizens and Europeans and turned our glance away from yesterday's painful sufferings to tomorrow's opportunities for Estonia, Europe and the whole world. This coming of age brings with it a faith in the growth and longevity of the Estonian state and, for all of this, the Open Estonia Foundation, which is celebrating its twenty year anniversary, deserves thanks and sincere respect. Thank you!

Suletud ühiskonnast avatusse

George Soros
Filantroop, Avatud Eesti Fondi asutaja

Kui kommunistlik kord Baltimaades ja mujal Ida-Euroopas 20 aastat tagasi kokku varises, oli mul ainulaadne võimalus aidata selle piirkonna inimestel pärast nõukogude bloki veedetud poolt sajandit oma elu ja ühiskonda uuesti üles ehitada.

Just Eesti-sugustes riikides oli selgelt tunda, et olukord oli küps avatud ühiskonna ideede ja tegevuste edendamiseks. See tähendas teele asumist ühiskonda, kus kõigil on vabadus jääda eriarvamusele ning õigusriik võimaldab erinevate arusaamade ja huvidega inimestel rahulikult koos elada.

Minu jaoks oli ja on avatud ühiskond targem ja inimlikum elukorraldus kui see, mida pakkusid nõukogude bloki suletud ühiskonnad. Mõistsin, et üleminekuks kinnisest ühiskonnast avatusse läheb vaja välist abi, ja just seda üritasid mu fondid pakkuda.

Kui ma Avatud Eesti Fondile 1990. aastal aluse panin, seisid Eesti ees talle eriomased väljakutsed. Kõige selgemini väljendusid need demokraatlike traditsioonide vähesuses ja pingelistes rahvussuhetes.

Fond aitas kaasa demokraatia puudujääkide vähendamisele. AEFI osalusel loodi tudengitele, teadlastele ja poliitikas osalejatele vahetusprogramme, et nad saaksid õppida välismaal ja kohtuda kolleegidega pikkade demokraatiatraditsioonidega riikidest. Selline suhtlemine aitas suunata protsesse, mille tulemusena sai Eesti uued demokraatlikud institutsioonid ja juhid. Tänu neile õnnestus

From a Closed Society to an Open One

George Soros
Philanthropist, Founder of the Open Society Institute

As communism collapsed in Eastern Europe and the Baltics twenty years ago, I was presented with a unique opportunity to help people in these regions rebuild their lives and societies after five decades inside the Soviet bloc.

The context, particularly in countries like Estonia, was ripe for promoting the ideas and practices that mark an open society – a society where people are free to hold divergent opinions and the rule of law allows people with different views and interests to live together in peace.

To me, an open society was a more sophisticated and humane form of social organization than the closed societies of the Soviet bloc. However, to make the transition from a closed to an open society would require outside help and that was what my foundations sought to provide.

When I established the Open Estonia Foundation in 1990, the country faced particular challenges due to its lack of democratic traditions and tense ethnic relations.

The foundation quickly confronted the democratic deficit by establishing exchange programs for students, scientists, and policymakers that allowed them to study abroad and meet with colleagues in long-established democracies. These interactions drove a fertile process that produced new democratic institutions

and leaders and helped firmly establish open society principles in Estonia.

The foundation also focused on social integration, particularly that of the Russian minority. The foundation supported forums that promoted dialogue between policymakers and citizens on ethnic identity issues. Numerous programs developed by the foundation, such as Estonian-language scholarships for Russian-speaking youth and mentorships between Russian-speaking teachers and their Estonian colleagues, continue to make the integration process easier for Estonia's Russian minority.

Expanding media freedom and access to information have played a vital role in promoting an open society and democratic development in Estonia. The foundation helped establish the country's first Internet connection in 1992, and by the end of the decade it was working to create public internet access points in villages and towns throughout Estonia. The foundation is now sharing its experience with e-democracy – the use of information technology to increase citizen participation in governance – with other countries. In 2009, the open society foundations in Estonia and Haiti launched a cooperative project to develop e-democracy in Haiti.

As the Open Estonia Foundation continues to build and strengthen civil society groups and open society practices, it still faces challenges. Broad questions of social justice have yet to be completely addressed and remedied. If Estonia is to keep moving forward as an open society it will have to increase equal opportunity and the well-being of all groups in society.

Given the foundation's achievements so far, I am confident it will help the country meet these goals.

Fondil saavutada üks oma eesmärkidest – kinnistunud avatud ühiskonna põhimõtted.

Fond keskendus ka ühiskonna lõimimisele. Eriti suurt rõhku pandi sellele, et kaasata vene vähemus Eesti ühiskonda. Fond toetas foorumeid, mis ärgitasid kodanikke ja poliitikuid rahvusidentiteeti arutama. Paljud fondi algatatud programmid aitavad endiselt vene vähemuse liikmetel lõimuda. Näiteks jagatakse vene keelt kõnelevatele noortele stipendiume eesti keele õppimiseks ning vene keelt kõnelevate õpetajate ja nende eesti kolleegide vahel on sisse seatud mentorisuhted.

Ajakirjandusvabaduse suurenemine ja ligipääs informatsioonile on olnud Eestis avatud ühiskonna ja demokraatliku arengu edendamiseks eluliselt oluline. Fond aitas 1992. aastal luua riigi esimese internetiühenduse, järgmiste aastate eesmärgiks seati avalike internetipunktide loomine üle Eesti.

Eesti e-areng on olnud kiire ja üks selle tulemusi on e-demokraatia levik: infotehnoloogia aitab suurendada kodanike riigivalitsemisse kaasatust. Fond aitab igati kaasa sellele, et Eesti kogemus jõuaks ka teistesse riikidesse. 2009. aastal alustasid Eesti ja Haiti avatud ühiskonna fondid koostööd arendamaks Haiti e-demokraatiat.

Kuigi Avatud Eesti Fond on aidanud ja aitab edaspidigi luua ja tugevdada kodanikuühendusi ja avatud ühiskonnale omaseid käitumisnorme, ei ole väljakutsed sugugi ammendatud. Sotsiaalse võrdõiglikkuse laiemaid probleeme pole me veel täielikult lahendanud. Kui Eesti tahab jätkata oma teed avatud ühiskonnana, tuleb jätkata ka pingutusi kõigile ühiskonnagruppidele võrdsete võimaluste ja heaolu loomiseks.

Arvestades seniseid saavutusi olen kindel, et Avatud Eesti Fond aitab Eestil ka nende eesmärkideni jõuda.

Avatud Eesti Fondi kaks aastakümnet

Mall Hellam
Avatud Eesti Fondi juhataja

Kui Avatud Eesti Fond 20 aastat tagasi sündis, laiutas maakera idapoolle suur ja punane laik – suletud maa, mille raudse eesriide taga tüürisid elu käsud, keelud, dogmad ja valed. Kuid selle varjus hakkasid järjest suurema innu ja kindlameelsusega tärkama esimesed vaba ühiskonna võrsed. Just sellel äreväl ja lootusrikkal ajal avas oma ukse Avatud Eesti Fond.

Elust vabas ühiskonnas unistasid 20 aastat tagasi pea kõik eestlased. Meie aga julgusime unistada mitte ainult vabast, vaid tõeliselt avatud ühiskonnast. Sellisest, mida juhib otsekohene kahekõne rahva ja otsustajate vahel ning alatine tahe paremaks muutuda. Meie tähtsaim eesmärk oli ja on ergutada inimesi selle ühiskonna nimel ise mõtlema ja ise tegutsema.

Kuid kui Avatud Eesti Fondi asutamisleping 1990. aasta 19. aprillil Eesti Kultuurifondi pisikeses saalis allkirjad sai, ei kujutanud me ilmaski ette, milliseks meie teekond tegelikult kujuneb. Esimestel aastatel mahtus kogu fond ära ühte tuppa Tallinnas Olevimäel, kus meie naabriks oli tänapäeval veidi uskumatult kõlav Eesti NSV Rahukaitsekomitee. Telefon oli kõnedest punane ja teinekord tekkis ukse taha lausa elav järjekord inimestest, kes meilt oma tegemistele tuge soovisid – tol ajal ei olnud riigisüsteemist väljaspool asuvaid toetusfonde ju veel olemaski. Kohvitasse ja lusikaid töömeestele kontorisse, asendamatuteks töövahenditeks aga olid moodne faksiaparaat ja paljundusmasin. Mäletan, et 1991. aasta augustiputši ajal ükski kontor is olles vasardas suurima murena peas, kuidas küll kaitsta paljundusmasinat tankide eest. Õnneks tõi Tartust saabunud stipendiaat peagi rahustavaid rindeteateid: pooled tankid on kraavis, ei nad pealinna jõua. Paljundusmasin oli pääsenud.

Teie ees olev kogumik annab ülevaate kõigest olulisest ja ka meeleolukast, mis on nende aastate vältel juhtunud. Kindel on aga see, et ammu enam ei ole me õpipoisi rollis, vaid vahetame juba kogemusi paljude teiste maailma riikidega. Nüüd teevad Eesti vabariik ühendused fondi toel koostööd kodanikuühendustega Mongooliast Haitini – meil on, mida üksteisega jagada!

Ekki Avatud Eesti Fond on aastate jooksul avatud ühiskonna edendamise panustanud üle poole miljardi krooni, ei ole fond kunagi olnud pelgalt rahajagamise koht. Oleme olnud osalised paljude taasiseseisvunud Eesti olulisemate verstaapide juures ja mõjutanud protsesse teinekord ehk isegi enese teadmata. Oleme alati püüdnud uusi arenguid ette näha, seetõttu on ka fondi töösuuna aja jooksul muutunud. Nende seas on olnud haridus, avatud valitsemine, kunst ja kultuur, internet ja e-demokraatia, rahvusvahemused ja sotsiaalne integratsioon, Euroopa asjad, võrdõiguslikkus, meditsiin ja rahva tervis, põllumajandus, piiriülene koostöö, raamatukogud ja kirjastamine, õigus, meedia, majandus, avalik haldus ning haavatavate ühiskonnagruppide toetamine ja nii edasi. Ent vaatamata laiale haardele on meie valikud alati juhitud ühtedest ja samadest avatud ühiskonnale omastest väärtustest: avatud dialoog, võrdsed osalemisvõimalused, kodanikujuhus, loovus ja sallivus.

Koos meiega on Eestis ühtlasi kasvanud avatud ühiskonna mõtteviis ja sõnavara. Veel kümme aastat tagasi oli „kodanikuühiskond“ paljudele võõras mõiste. Teadlased arutasid, kuidas seda tähtsat eesti keeles nimetada, paljusid pani see lihtsalt õlgu kehitama. Nüüdseks on kodanikuühiskond meie mõtlemise ja keelde kindlalt juurdunud. Samamoodi on koos fondiga arenenud arusaam vabatahtlikkusest, heategevusest, eestkostest ja sotsiaalsest vastutusest.

Ometi ei ole Avatud Eesti Fondi töö kaugeltki tehtud. Kaks kümnendit hiljem oleme ikka alles teel. Ikka veel ei ole inimeste kaasamine avalikesse otsustesse võimukandjate jaoks enesestmõistetav. Ikka veel napib arusaamist, et demokraatiat ei arendata mitte kord nelja aasta tagant valimiskastide juures käies, vaid iga päev omavahel mõtteid vahetades ja üksteist ära kuulates. Ka rahvale tuleb aeg-ajalt meelde tuletada, et meil kõigil on vabadus, aga ka kohustus osaleda ühiskonna kujundamises.

„Vabadus on otsimine. Vabadus on eksimine.“ Nõnda on luuletaja Artur Alliksaar justkui avatud ühiskonna ideaalidele mõeldes kirjutanud. Ka Avatud Eesti Fondi tegevust on 20 aastat saatnud veendumus, et inimestele tuleb anda vaba voli iseseisvalt mõelda ja otsida, vahel eksida, aga sageli hoopis saavutusteni jõuda. Minu tänu kuulub kõigile neile, kes on kasutanud seda vabadust koos meiega avatuma ühiskonna ehitamiseks.

The Open Estonia Foundation Turns Twenty

Mall Hellam
Executive Director of the Open Estonia Foundation

When the Open Estonia Foundation was established 20 years ago, a big red stain still spread out over a good part of the Eastern Hemisphere – a closed society in which life behind the Iron Curtain was ruled by commands, interdictions, dogmas and lies. But in its shadow, the first tendrils of a free society had started sprouting with increasing resolve and vigor. It was in these heady days that the Open Estonia Foundation opened its doors.

Life in a free society was something nearly all Estonians dreamed of 20 years ago. The Open Estonia Foundation dared to dream about not just a free society but a truly open society: a society governed by forthright dialogue between the people and decision-makers, and driven by a perpetual desire to make things better. Our most important goal was and is to encourage people to think and do things for themselves in the name of such a society.

When the Open Estonia Foundation memorandum of association was signed in a tiny room of the Estonian Cultural Foundation on April 19th, 1990, we did not have the slightest notion of what our journey would be like. In the first years of our existence, our entire organization fit into one room on Olevimägi in Tallinn's Old Town. One of our neighbors was an entity with the unlikely-sounding name of the Estonian SSR Peacekeeping Committee. In those days, the telephone rang off the hook and sometimes a line of people stretched out the door. They had come to seek support for their projects – after all, these were the days before widespread opportunities for grants outside the state system. We brought our own coffee cups and silverware from home, and our two indispensable pieces of office equipment were a modern fax machine and copier. During the August putsch in 1991, I remember being alone in the office and worrying how on earth to defend the copy machine from the approaching tanks. Luckily, a grantee who had arrived from Tartu brought good news from the “front”: half the tanks were in the roadside ditch; they would not reach the capital. The copy machine was out of harm's way.

This collection takes a look back at the essential milestones and also provides some of the color from those years. What is clear is that we have long ceased to be in the role of an apprentice – we are already at the stage where we share experiences with many other countries. Estonian NGOs work with civic organizations from Mongolia to Haiti – indeed, we have something to share with others.

Although the Open Estonia Foundation has supported around 35 million euros into promoting an open society, the foundation has never been just a cash dispensary. In the case of all the major mileposts along newly independent Estonia's path, we were there. Sometimes we had an influence on processes without even knowing it. We have always tried to stay ahead of developments, and for that reason, the focus of our work has changed over time. We have dealt with such areas as education, good governance, arts and culture, the internet and e-democracy, minorities and social integration, European affairs, equality, medicine and public health, agriculture, cross-border cooperation, libraries and publishing, law, media, economics, public administration, and supporting vulnerable social groups etc. In spite of the wide range, our decisions have always proceeded from the same values shared by open societies: open dialogue, equal rights, civic initiative, creativity and tolerance.

Matching our own strides, the ethos and lexicon of an open society have taken firm root in Estonia. Just ten years ago, civil society was an unfamiliar term to many. Scholars debated what to call the phenomenon in Estonian; many simply did not care. Today, however, civil society is a concept that is firmly established in the way we think and speak. In the same manner, an understanding of volunteerism,

philanthropy, representation and social responsibility has developed along with the fund.

The work of the Open Estonia Foundation is far from finished. Two decades later, we are still on the road. Government still does not always view the involvement of people in the public policy-making process as self-evident. There is still a lack of understanding regarding the fact that democracy does not mean just going to the ballot boxes once every four years, but that it means exchanging thoughts and listening to one another every day. The people, too, have to be reminded from time to time that freedom comes with a responsibility: the duty of participating in shaping society.

The poet Artur Alliksaar, in contemplating the ideals of an open society, recognized that freedom can encompass the possibility of straying from the course. He wrote: *Freedom is to quest. Freedom is to err.*

The activities of the Open Estonia Foundation have likewise been accompanied by the conviction that people must be given the freedom to think and decide, sometimes to make mistakes, but often to arrive at real achievements. My thanks go out to all those who have used that freedom to join with us in building a more open society.

1989

Eellugu: esimene tsiviillennuk Nõukogude sõjaväelennuväljal

1989 oli nii Eesti kui ka Euroopa ja muu maailma jaoks märkimisväärne aasta. Kui keegi arvas, et pärast pinevat kevadet ja suve tuleb rahu-likum sügis, siis ta eksis. Kogu Kesk- ja Ida-Euroopas levis uus, vapper ja vaba mõte ning kommunistlike riikide ärksamad kodanikud julgesid taas rääkida demokraatlikust tulevikust. Suvel oli toimunud Balti kett. Novembris asusid tuhanded käed Berliini müüri auke uuristama ja Eesti NSV Ülemnõukogu võttis vastu otsuse „Ajaloolis-õiguslikust hinnangust Eestis 1940. aastal toimunud sündmuste kohta».

Samal ajal otsis filantroop George Soros kontakti NSVL-i rahvasaadikute kongressil osalenud edumeelsemate Eesti saadikutega. Praeguse majandusprofessori Ivar Raigi hotellitoas saladuskatte all kohtudes arutati, milline on Balti riikide poliitiline, kultuuriline ja majaduslik seis ning mida oleks olukorra parandamiseks võimalik ette võtta.

Novembris jõudis Soros ka Eestisse, Tartusse. Ta oli esimene eraisik, kes maandus oma lennukiga seasel strateegiliselt tähtsal Nõukogude sõjaväelennuväljal. Tartlaste jaoks oli tema niimoodi tulek oluline sümbol, sest oli ju lennuväli oma pidevalt startivate ja maanduvate sõjalennukitega olnud märk põhjala ühe vanima ülikoolilinna rõhutatud olekust.

Nii Moskvast kui ka Tartus käis Soros välja algatuse luua Eestisse mitmes Kesk-Euroopa riigis juba tegutsevate Sorosi fondide analoog. Fondi loomise initsiatiivgruppi kaasati näiteks professor Juri Lotman, luuletaja Jaan Kaplinski, akadeemik Richard Villems, füüsik Jaak Lippmaa, majandusteadlane Raoul Üksvärav ja ka tollal Kultuurifondis töötanud Mall Hellam. Idee algatajatele oli selge, et Eesti ühiskonna kaasajastamiseks on hädasti vaja soodustada kultuuri-, teadus- ja haridussidemeid muu maailmaga ning toetada eraalgatust.

1. Ivar Raig Kremli rõdul koos Antonina Bouisiga Sorosi fondist, kes korraldas filantroobile eestlastega kohtumise.

Ivar Raig in the Kremlin with Antonina Bouis from Soros Foundation, who arranged the philanthropist's meeting with the Estonians.

2. Ivar Raigi tuppa hotellis Moskva siseneb Marju Lauristin. Telefonil on Antonina Bouis.

Marju Lauristin entering Ivar Raig's room at the hotel "Moscow". Antonina Bouis on the phone.

3. Salajane kohtumine: George Soros ja Ivar Raig viimati nimetatud hotellitoas.

Secret meeting: George Soros and Ivar Raig in the latter's hotel room.

TRIKOLOOR TOOMPEAL

Rahvarinde ja valitsuse algatusel heisatakse Toompea Pika Hermannitorni sinimustvalge rahvuslipp. Ülemnõukogu kuulutab 24. veebruari iseseisvuspäevaks.

24.02.1989

TRI-COLOR ABOVE TOOMPEA CASTLE

At the initiative of the Popular Front and the government, the red flag of Soviet Estonia is replaced by the blue-black-white Estonian national flag on Tall Hermann Tower – a tower with strong symbolic meaning directly associated with independence. The Supreme Soviet of Estonia declares the 24th of February Independence Day.

TBILISI VERESAUN

Nõukogude armee üksused ründavad meelevaldajaid Tbilisi keskväljakul. 20 inimest saab surma.

9.04.1989

TBILISI BLOODBATH

Georgian demonstrators are massacred by Red Army soldiers in Tbilisi's central square during a peaceful rally; 20 citizens are killed.

Prehistory: The First Civilian Aircraft at a Soviet Military Airbase

1989 was an important year for Estonia and Europe, as well as for the rest of the world. If one believed a more peaceful autumn was coming after that tense spring and summer, then one could not have been more wrong. A new, bold, and free way of thinking was spreading all over Central and Eastern Europe, and the awakened citizens of communist bloc countries dared to once again speak of a democratic future. The Baltic Way, the human chain linking the three Baltic states, had taken place that summer. In November, thousands set about breaking through the Berlin Wall, while the Estonian Soviet Socialist Republic Supreme Soviet adopted a resolution “On the historic and legal assessment of the events of 1940 in Estonia.”

At the same time, philanthropist George Soros was looking for a contact among the more progressive-minded Estonian delegates who had participated in the People’s Congress of the USSR. He came in secret to the hotel room of Ivar Raig, today an economics professor, to meet and discuss the political, cultural and economic state of the Baltic countries and how it would be possible to improve the situation.

In November, Soros also visited Tartu, Estonia. He was the first civilian to touch down on what was then a strategically important military airport for the Soviet Union. For the inhabitants of Tartu, Soros’ arrival was symbolic, since the airfield, with its constant arrival and departure of military aircraft, had become a daily reminder of the sad state of affairs in one of the oldest university towns in northern Europe.

Soros traveled to both Moscow and Tartu to introduce the idea of an organization in Estonia to mirror the Soros foundations that were working in a number of other Central European countries. Included in the Estonian initiative group were Professor Juri Lotman, poet Jaan Kaplinski, academic Richard Villems, physicist Jaak Lippmaa, economist Raoul Üksvärav and Mall Hellam, who was working at the time at the Estonian Cultural Foundation. It was clear to the idea’s pioneers that for Estonian society to modernize, it would be essential to support private initiatives and encourage ties with the rest of the world in the areas of culture, science, and education.

HIINA SUMMUTAB RAHUTUSED

Hiina Rahvavabariik surub sõjaväe abil maha tudengirahutused Taevase Rahu Väljakul. See samm jääb tumestama Hiina ja lääneriikide suhteid. Kompartei hoiab Hiinas oma võimu kindlalt.

4.06.1989

CHINA STIFLES PROTESTS

The People’s Republic of China suppresses student demonstrations in Beijing’s Tienamen Square. This step will darken the relationship between China and the West for a long time. The Chinese Communist Party holds power firmly.

BALTI KETT

Balti riikide rahvarinded korraldavad Molotovi-Ribbentropi pakti 50. aastapäevaks 600 kilomeetri pikkuse inimketi, mis kulgeb Tallinnast läbi Riia Vilniuseni. Kaks miljonit inimest nõuavad oma rahvastele vabadust.

23.08.1989

THE BALTIC WAY

The Popular Fronts of Baltic states organize a peaceful political demonstration on the 50th anniversary of the secret protocols of the Molotov-Ribbentrop Pact in the form of an uninterrupted 600-kilometer human chain stretching from Tallinn to Vilnius. By this act, two million people show their demand for freedom and independence.

Kiirendus, julgestus, võimendus

„Reaalne see kohtumine kohe kindlasti ei tundunud!” Nii kommenteerib Tartu ülikooli emeriitprofessor Marju Lauristin parkümmend aastat hiljem 1989. aasta novembris Tartus George Sorosiga ühe laua taga istumist. Soros kõneles avatud ühiskonna olulisusest ning sellest, kuidas Kesk- ja Ida-Euroopas juba asutatud fondid on selle saavutamisele kaasa aidanud.

„Meil oli paljuski futuristlik häälestus. Minu jaoks oli oluline, kuidas taasavada maailmale Tartu pärast Nõukogude Liitu ja suurt sõjaväelennuvälja,” põhjendab Lauristin, miks ta pakkus Sorosile ideed kujundada Tartust ülemaailmne kultuurikeskus. Selles oleks pidanud olema kõrvuti akadeemilisem teadusmaailm ja tõsine kultuuridevaheline suhtlemine, mida kõike oleks saanud maailmale arvutiside abil vahendada.

Eks eestlaste tollasesse maailmapilti oligi vastuolu sisse ehitatud, nendib Lauristin. Ühelt poolt nähti selgeid ja konkreetseid samme, mida vaba Eesti jaoks tuli astuda, teisalt oli tulevikunägemus geniaalselt globaalse haardega ja futuristlik. „Hilisematel kohtumistel oleme George Sorosiga rohkem ühel lainel olnud,” tunnistab emeriitprofessor nüüd.

Kuigi 1989. aasta lõpuks ei pidanud demokraatliku meelelaadiga eestlane enam teist omasugust nähes kartlikult üle öla vaatama, ei olnud see nõupidamine ka kuidagi avalik. „Mulle oli öeldud, et tuleb Sorosiga kohtumine. Kõik oli veidi salapärane,” meenutab Marju Lauristin. „Tundus, et tema oli meist rohkem hirmul ja närviline.”

„Eesti oleks ilma Sorosita ikka samasugune Eesti. Kuid ta andis toe, et saaksime kiiremini tänapäevase hariduse ja lugemuse. Panustamine noortesse oli õige, see oli kogu Ida-Euroopa tuhande tõusmiseks ja uue eliidi tekkeks hädavajalik,” hindab Lauristin filantroobi rolli.

„Soros oli kiirendus, julgestus, võimendus,” rõhutab Lauristin. „Tema isik ja tegevus on unikaalsed.”

Lauristin meenutab, et paljud ameeriklased üritasid vabanevate Nõukogude vabariikidega kontakti luua. „Kuid Soros ei olnud lihtsalt veel üks jänki. Ta oli algusest peale valmis ka oma raha siinsesse ühiskonda tooma. See oli palju reaalsem tugi kui nende senaatorite ja kongressiliikmete sõnad, kellega samuti kohtusime,” on Lauristin veendunud.

LANGEB BERLIINI MÜÜR

Saksa Demokraatliku Vabariigi valitsus teatab meeleavalduste survele riigipiiride avamisest ja rahvas hakkab spontaanselt müüri lammutama. Berliini müüri langemist peetakse sageli külma sõja lõpusündmuseks.

9.11.1989

BERLIN WALL FALLS

The government of the German Democratic Republic is forced to announce the opening of national borders, and people begin to tear down the Wall sporadically. The fall of the Berlin Wall is regarded by many as the end of the Cold War.

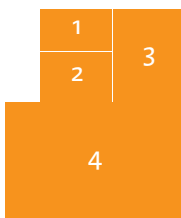
SAAB LENNATA ROOTSI

Avatakse Tallinna-Stockholmi lennuliin. Eestlased kasutavad tekkinud reisimisvõimalusi usinalt.

25.11.1989

FLIGHTS TO SWEDEN POSSIBLE

The Tallinn-Stockholm air route is opened. Estonians in great number begin to use travel opportunities.

1. Tartu sõjaväelennuväli, kuhu 1989 maandus esimene tsiviillennuna George Sorosi eralennuk, mõni aasta hiljem.
Tartu military airbase in 1992. George Soros was the first civilian to land here in 1989.

2. 1989. aastal julgeti Eestis juba vabamalt mõelda ja koguneda – ka Tartus vabariigi aastapäeva tähistama.
By 1989 people in Estonia dared to think more freely already and gather, for example, to celebrate the Independence Day in Tartu.

3. Berliin 9. novembril 1989, päev enne Berliini müüri langemist.
Berlin on November 9th, 1989, a day before the fall of the wall.

4. 23. augustil nõudis kaks miljonit baltlast oma rahvastele käsikäes vabadust.
On August 23rd two million people of Baltic states joined hands in a uniform demand for freedom.

Acceleration, Security, Amplification

“The meeting didn’t seem real!” is how Tartu University Professor Emeritus Marju Lauristin commented 21 years after the fact about her 1989 meeting with George Soros in Tartu, Estonia. At the 1989 meeting, Soros discussed the importance of open societies and the role his foundations in Central and Eastern Europe played in creating them.

“We were tuned towards the future. For me it was important to reopen Tartu to the world after the Soviet Union,” says Lauristin, explaining why she offered Soros the idea to make Tartu into a worldwide cultural center. An academic scientific community was required, as was earnest communication between cultures, which would be connected to the world via computer.

Lauristin says there was paradox built into the worldview of Estonians at the time. On one hand they had clear and concrete steps in mind for a free Estonia, while on the other hand their view of the future was grand in its global reach and forward-looking attitude. “In later meetings I was more on the same wavelength with George Soros,” says Lauristin.

Although by the end of 1989, a democratically-minded Estonian did not have to look over her shoulder anymore in fear, the meeting with Soros was not made public. “I was told that there was going to be a meeting with Soros. Everything was a little secretive,” recalls Lauristin. “It seemed he was more afraid or nervous than we were.”

“Without Soros, Estonia would have been the same Estonia. However, he provided support so we could more quickly receive modern education and knowledge. He was right to bet on young people. It was necessary for Eastern Europe to rise from the ashes and for the development of a new elite,” says Lauristin, assessing the role of the philanthropist. “Soros meant acceleration, security, amplification. His personality and work are unique.”

Lauristin recalls that many Americans tried to contact the soon-to-be free countries emerging from the Soviet Union. “Soros was not just another Yankee. From the very beginning he was ready to bring his resources. That was so much more real support than the words of senators and congressmen with whom we also met.”

CEAUȘESCU HUKATAKSE

Verised rahvarahutused ja partei sisepööre kukutavad võimult Rumeenia senise diktaatori Nicolae Ceaușescu. Ta mõistetakse kiirkorras süüdi inimsusvastastes kuritegudes ja sõjaväelased lasevad ta koos abikaasaga maha.

25.12.1989

CEAUȘESCU EXECUTED

Nicolae Ceaușescu’s communist dictatorship in Romania ends after a week of bloody demonstrations and an internal coup. He and his wife are found guilty of crimes against humanity and executed.

1990

1. Eesti noored, kes osalesid Minnesota ülikoolis rahvusvahelises talunike koolitus- ja praktikaprogrammis.
Estonian farmers taking part in an international training program at the University of Minnesota.

2. Avatud Eesti Fondi asutamisega on ametis Jüri Lichfeldt, Mall Hellam, fondi sekretariaadi liige Ardo Pärna ja Anthony Richter, kuraator New Yorgist.

Jüri Lichfeldt, Mall Hellam, member of the foundation's secretariat Ardo Pärna and its curator from New York, Anthony Richter are busy establishing the Open Estonia Foundation.

1

2

14

Kiirkursus turumajandusest

Ajakirjanik Tiit Kändlerilt ilmus 26. aprillil 1990 Maalehes artikkel „Avatud Eesti Fond”. Autor tõdes: „Sellenimeline koolitusabi kassa loodi Tallinnas Olevimäel Eesti Kultuurifondi saalikeses 19. aprillil. Fondi algkapitaliks on 100 000 USA dollarit pluss 500 000 N rubla.” Artikkel täpsustas ka, et fondi põhieesmärk on tegelda juhtide koolitamisega ning ökoloogia, hariduse ja põllumajandusega.

„Esimese sammuna põllumajandusprogrammi teostamisel saab teoks talunike koolitus USAs. Selleks sobilikud kümme talunikku valitakse välja konkursi korras,” jätkas ajaleht.

Üks tollaseid stipendiaate, nüüdne majandusõppejõud ja statistikaameti rahvamajanduse arvepidamise talituse juhataja Tõnu Mertsina meenutab, et see oli tema esimene võimalus sõita välismaale ja näha teistsugust ühiskonda. Reis oli osalejatele kiirkursus turumajanduse toimimisest. „Eestis hakkas turumajandus toona alles tärkama. Ühendriikide talumajapidamine oli tõeline äriettevõtte, mille eesmärgiks olid efektiivsus ja kasum,” tunnustab Mertsina Minnesota ülikoolis saadud õpet ja praktikat kohalikus farmis.

Kõige rohkem jäigi Mertsinale meelde, kui erinev oli Eesti ja USA töö intensiivsus ning paljuski just neile kogemustele tuginedes kirjutas ta 1992. aastal magistritöö talumajanduse arendamisest Eestis.

EESTI KONGRESSI VALIMINE

Hakatakse valima Eesti Kongressi, mis esindab õigusjärgsete Eesti Vabariigi kodanike tahet ja mille alaliseks esindusorganiks saab Eesti Komitee.

24.02.1990

ELECTION OF THE CONGRESS OF ESTONIA

An alternative parliament – the Congress of Estonia – is elected representing the will of the legitimate citizens of the Republic of Estonia; its permanent representative body is the Committee of Estonia.

LEEDULASTE ISESEISVUSOTSUS

Leedu otsustab end iseseisvaks kuulutada, kuid satub Nõukogude Liidu ränkade majandussanktsioonide alla.

11.03.1990

INDEPENDENCE IN LITHUANIA DECLARED

Lithuania decides to proclaim independence but falls under severe economic sanctions from the Soviet Union.

A Crash Course in Market Economics

The April 26th issue of *Maaleht*, Estonia's rural weekly, featured an article, "Open Estonia Foundation," by journalist Tiit Kändler. The journalist wrote that "The aid union for training . . . established in the meeting room of the Estonian Cultural Foundation on Olevimägi in Tallinn, on April 19th, will have 100,000 dollars plus 500,000 Soviet rubles as its initial capital." The article also noted that the primary goal of the foundation was to establish training courses for leaders, as well as activities in ecology, education and agriculture.

According to the article, "Training farmers in the US is the first step in the implementation of the agricultural program. A competition will be held to choose ten suitable farmers."

For Tõnu Mertsina, economics lecturer and head of National Accounts Service of Statistics Estonia, the scholarship provided his first opportunity to go abroad to see a different society.

The trip was a crash course in the workings of market economics. "At that time in Estonia the market economy was just starting to sprout. Farming in the US was a real business, the goal of which was to be efficient and profitable," Mertsina said of his training at a university in Minnesota and work experience on a local farm. What stuck in Mertsina's mind was how different work intensity was between Estonia and the US. Based in large part on his experience abroad, he wrote his master's thesis in 1992 on the development of agribusiness in Estonia.

"POOLVABAD VALIMISED"

Eestis toimuvad Ülemnõukogu valimised, mida välisvaatlejad on nimetanud esimesteks poolvabadeks valimisteks. Tekib kaks kohati konkureerivat iseseisvusliikumise suunda: Eesti Kongressi ja Ülemnõukogu kaudu.

18.03.1990

"HALF-FREE ELECTIONS"

Legislative elections of the Estonian Supreme Soviet are held. International observers name it the first "half-free" parliamentary election. Due to differing ambitions and goals, the relationship between the Supreme Soviet and the Congress of Estonia becomes strained almost immediately.

"KORDAN: TOOMPEAD RÜNNATAKSE!"

Vastuseks Eesti NSV sümboolite minevikku saatmisele üritab paar tuhat interliikujat Toompea lossi hõivata. Valitsus kutsub rahvast appi ja impeeriumeelsed sunnitakse taanduma.

15.05.1990

"I REPEAT: TOOMPEA IS UNDER ATTACK!"

In response to the abolishment of Soviet symbols, Interfront, a pro-Soviet movement, turns violent in an attempt to take over the seat of government. Responding to the Prime Minister's radio appeal for help, hundreds of Estonians rush to the scene and force demonstrators to disband peacefully, averting a communist coup.

Üks lennukipilet ülikooli, palun

„Ma ei teadnud, milles see töö seisneb, kuid oli tohutu valmisolek midagi teha. Aastal 1990 puhusid vabaduse tuuled kõvasti ning kõik olid avatud ja ootel,” ütleb Baltimaade esimese Põhja-Ameerika ülikoolide teabeskuse esimene töötaja Marvi Pulver. Sinna tööle kandideerimine oli vettehüpe tundmatuse kohas ja ühtaegu ka suure asja algus.

Avatud Eesti Fondi ja Sorosi võrgustiku toel korraldati kohe koolitus töötajatele, saabusid teatmematerjalid ja tollal üliinnovaatilised CD-ROM-andmebaasid ning kõik muu vajalik. Kui algul oli imepisike, vaid kuue ruutmeetri suurune teabeskuse tuba Tartu ülikooli raamatukogus uskumatult kõle ja tühi, siis mõne aja pärast sai see tuubil täis.

Kuigi ametlikult läks töö lahti oktoobris, saabus esimene pakk teatmekirjandust juba juunis ja kohe oli ka järjekord ukse taga. „Ühe käega pakkisin kaste lahti, teisega juba nõustasin,” meenutab Marvi Pulver. Järjekord jäi ukse taha kuudeks, nii õpihimulised olid Eesti noored.

„Alguses olid soovid väga ebarealistlikud. Paljud arvasid, et käivad keskusest läbi ja järgmisel korral saavad juba lennukipiletid,” meenutab Pulver. See tähendas, et ennekõike oli vaja anda inimestele ettekujutus tegelikest võimalustest: „Enamik kukkus näost ära, kui rääkisime, et Ameerikas on valida bakalaureusetasemel enam kui 3000 ülikooli ja kolledži vahel. Toibudes hakati küll usinasti tegutsema.”

Seejuures ei vajanud nõustamist mitte ainult Tartu õpihimulised, kõnesid ja e-kirju tuli ka Lätist, Leedust, Venemaalt ja Ukrainast. Huvi oli nii suur, et helistati isegi Vladivostokist. Aidati ka õppejõude, paljud neist käisid USA ülikoolide õppekavasid uudistamas.

Marvi Pulver jäi Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskusse 11 aastaks. Selle aja vältel astus uksest sisse ligi 17 000 inimest, neile lisaks tuhanded meilitsi ja telefonitsi pöördujad. Ka on Tartus väljaõppel käinud Läti, Leedu ja Ukraina samasuguste keskuste töötajad.

Avatud Eesti Fond kattis keskuse jooksvad kulud, ülikool andis ruumi ja maksis töötaja palga, Eestisse jõunud USA saatkond toetas materjalidega. Tallinnas avati samalaadne keskus 1993. aastal. 1990date lõpul võtsid ülikoolid keskuste majandamise üle ning need tegutsesid Tartus ja Tallinnas siiani.

George Sorosi pressikonverents Eesti Raadio Valges saalis 1990. aasta novembris. Vasakul Baltimaade fondide eest New Yorgis vastutanud Anthony Richter.

The press conference of George Soros in the White Hall of Estonian Radio in November 1990. On the left is Anthony Richter, who bore responsibility for the Baltic funds in New York.

AVATUD EESTI FOND REGISTREERITUD

Avatud Eesti Fond registreeritakse ja põhikiri kinnitatakse ENSV Ministrite Nõukogus. Vastava dokumendi allkirjastab tollane valitsusjuht Edgar Savisaar.

18.06.1990

OPEN ESTONIA FOUNDATION REGISTERED

The Open Estonia Foundation is registered and its statutes confirmed by the Council of Ministers of Soviet Estonia. The head of the government, Edgar Savisaar, signs the appropriate document.

LENIN VÕETAKSE MAHA

Tartus võtavad kaitseliitlased omal algatusel maha Riia mäel olnud Lenini kuju. Tekkiva tabloidajakirjanduse stiilist annab aimu Liivimaa Kroonika, mis kirjutab kuju eemaldamise kohta: „Pronksüfiliitik sai teenitud palga.”

23.08.1990

LENIN TORN DOWN

Members of an Estonian paramilitary organization, The Defense League, voluntarily tear down one of the most prominent monuments to Lenin in Tartu. Tabloid headline reads „Bronze syphilitic got what he deserved.”

One ticket to university, please

“I didn’t know what the work entailed, though there was a huge willingness to do something. In 1990, the winds of freedom were blowing hard and everyone was open and expectant,” says Marvi Pulver, the first employee of the first North American Universities Advising Center. Applying for the job was a jump into the unknown while at the same time the beginning of something big.

With the support of the Open Estonia Foundation and the Soros network, training was quickly organized for employees, and reference materials (even at the time very innovative CD-ROM databases), and everything else needed soon arrived. Although at the beginning, the tiny, six square-meter room of the advising center in the Tartu University Library was unbelievably chilly and empty, later on there wasn’t a centimeter of space left.

Work began officially in October, but the first package of reference materials arrived in June. Right away there was a line at the front door. “With one hand I opened a box,” recalls Marvi Pulver, “and with the other I was already advising.” The line at the door remained for months, so eager were young Estonians to learn.

“In the beginning, requests were very unrealistic. Many thought they would come to the center and get plane tickets to the US on their second visit,” says Pulver. And so it was necessary to give people an idea of the real possibilities. “For most, their jaws dropped when we said that the US had more than 3,000 universities and colleges to choose from at the undergraduate level. After the initial shock, they got busy with it.”

It wasn’t only the eager-to-learn in Tartu who needed advice. Queries arrived from Latvia, Lithuania, Russia and Ukraine—some even phoned from Vladivostok. University lecturers were also provided reference materials to see how syllabi were put together in American universities.

Marvi Pulver stayed on at the center for 11 years. During that time, almost 17,000 people came through her door, with thousands of emails and telephone calls in addition. Employees of similar centers in Latvia, Lithuania and Ukraine have also been to Tartu on study visits.

The Open Estonia Foundation covered the expenses, Tartu University provided office space and paid employees a salary, and the US Embassy furnished materials such as test preparatory books and university guides. A similar center was opened in Tallinn in 1993. By the end of the 1990s, Estonian universities took over the management of the centers. Today, their work continues in Tartu and Tallinn.

NÕUKOGUDE OLMEGA HARJUMINE

Et katta Avatud Eesti Fondi bürookulusid, tuuakse raha Moskvast rongiga ja kilekotis. Avatud Eesti Fondi esimesse nõukogusse kuuluvad Ivar Raig, Jaan Kaplinski, Ülo Vooglaid, Juri Lotman, Richard Villems, Jaak Lippmaa ja Raoul Üksvärv.

September 1990

GETTING ACCUSTOMED TO SOVIET ENVIRONMENT

In order to cover the Open Estonia Foundation office expenditures, money is brought from Moscow by train in a plastic bag. The first board of the Open Estonia Foundation includes Ivar Raig, Jaan Kaplinski, Ülo Vooglaid, Juri Lotman, Richard Villems, Jaak Lippmaa, and Raoul Üksvärv.

SAKSAMAA ÜHINEB

Euroopa lõhenemine saab sümboolse lõpu Saksamaa taasühinemisega. Uutel liidumaadel hakkavad kehtima nii liitvabariigi seadused kui ka raha.

3.10.1990

GERMANY UNITES

The division of the European continent ends symbolically with the unification of Germany. The laws of the federal republic, as well as its currency, are applied in all Bundesländer.

1991

18

Seljad koos, ühine siht silme ees

„Nägime, et Eestis tegutses juba 1990. aastal palju erinevaid fonde, ning tundsi vajadust nendega jõud ühendada,” võtab Mall Hellam kokku Eesti Fondide Keskuse saamisloo. Koostöö tuli kasuks nii kogemuste vahetamiseks kui ka riigi ja teiste mittetulundusühingute jaoks selgitustöö tegemiseks. Lisaimpulsid andis seegi, et kohe 1990-ndate alguses kutsuti AEF äsja loodud Euroopa Fondide Keskuse aastakoosolekule. Seal õnnestus näha, kuidas heategevusfondid rahvusvaheliselt üheskoos tegutsevad.

Seega oli igati loogiline, et just Avatud Eesti Fond sai 26 asutaja hulgas Eesti Fondide Keskuses eestvedajaks.

Mõne aastaga sai selgeks, et Eesti kiiresti arenevale mittetulundussektorile on vaja katusorganisatsiooni, ja kuus aastat hiljem sai keskusest Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit (EMSL). Kristina Mänd, EMSLi juhataja aastail 2000–2005, toob esile, et kui 1999. aastani oli katusorganisatsioon peamiselt keskendunud teenuste, koolituste ja nõustamise pakkumisele, siis aastatuhande vahetusest võeti suund rohkem poliitika kujundamisele.

Nüüdseks on EMSL kasvanud Eesti suurimaks avalikes huvides tegutsevaks mittetulundusühinguid ja sihtasutusi liitvaks katusorganisatsiooniks. Selle mõju kogu kolmandat sektorit puudutavale poliitikale – kas või Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsioonile, mis valdkonna raamistiku paljuski paika paneb – on olnud määratu suur.

Mänd nimetab EMSLi panuseks nii „tervet ja suhteliselt seljad koos kolmandat sektorit” ja julget kodanikuühiskonda kui ka kõike, mis puudutab suhteid riigi ja poliitikaga: head seadused, kaasamise head tavad ning ministeeriumide ja ühenduste terved ja lugupidavad suhted.

VILNIUSE VERESAUN

Nõukogude väed hõivavad Leedu teletorni, hukkub 13 meelevaldajat. Boriss Jeltsin tuleb Tallinna ning Leedu, Läti, Eesti ja Vene NFSV tunnustavad üksteise suveräänsust.

13.01.1991

BLOODSHED IN LITHUANIA

Soviet troops storm Lithuania's TV tower; 13 independence supporters die. Boris Yeltsin arrives in Tallinn and eventually signs an agreement in which Estonia, Latvia, Lithuania and the Russian SFSR recognize one another's sovereignty.

RIIA VERESAUN

Riias ründab miilitse eriüksus OMON Läti siseministeeriumi ja rahvast, kes on tulnud barrikaadidele iseseisvuspüüdlusi kaitsma. Mitme päeva jooksul saab vähemalt seitse inimest surma. Tallinnas pannakse Toompea kaitseks tänavatele betoonplokkide.

20.01.1991

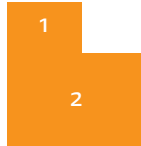
RIGA BLOODBATH

Pro-Soviet forces, the Special Purpose Police Unit of Riga (OMON) attack Latvia's Ministry of Interior and those defending it behind barricades. Over a few days, at least seven are killed. In Tallinn, concrete barriers are placed in the streets to protect Toompea, the seat of government.

1. AEFI juht Mall Hellam vestleb Avatud Leedu Fondi tegevdirektori Vitas Gruodise ja Läti Avatud Ühiskonna Fondi juhi Vita Matissiga.
Head of the Open Estonia Foundation Mall Hellam in the middle of discussion with Vitas Gruodis, executive director of the Lithuanian Open Society Fund and Vita Matiss, head of Latvian Soros Foundation.

2. Mall Hellam Ida-Euroopa kolleegidega Budapestis Sorosi võrgustiku kohtumisel, nende vahel paremalt teine Anthony Richter New Yorgi Avatud Ühiskonna Instituudist.
Mall Hellam with her colleagues from Eastern Europe during the Soros Foundation Network meeting in Budapest, in between them second from the right is Anthony Richter from the Open Society Institute in New York.

United, With One Goal in Sight

“We saw that many different foundations were active in Estonia already in 1990, and we felt the need to join forces with them” is how Mall Hellam summarizes the creation of the Estonian Foundation Center. Cooperation became useful for both the exchange of experiences, as well as spreading awareness among governmental and other non-profit organizations. An added impetus came from the Open Estonia Foundation being invited to the annual meeting of the newly created European Foundation Center at the beginning of the 1990s. The examples how philanthropic foundations worked together internationally prove inspiring.

Thus, it was logical for the Open Estonia Foundation to take the lead among the 26 founding members of Estonian Foundation Center.

Within a few years, it became clear that an umbrella organization was needed for the developing non-profit sector, and six years later the center became the Network of Estonian Nonprofit Organizations (NENO). Kristina Mänd, head of NENO from 2000 to 2005, highlights that while until 1999 the umbrella organization primarily focused on the provision of services, training courses and consultation, by the turn of the millennium they had moved in the direction of influencing policy.

Today, NENO has grown to become the largest umbrella organization in Estonia for nonprofit organizations and foundations. Its impact on policies regarding the third sector has been enormous. One example is NENO’s influence on the concept of the development of Estonia’s civil society, a framework for the sector.

According to Mänd, NENO’s contribution is a “healthy and relatively united third sector” and civil society, as well as everything regarding relations with the state and politics, which includes good laws, good practices of involvement, and healthy and respectful relations between ministries and civil society organizations.

EESTI ISESEISVUSREFERENDUM

Eesti boikoteerib rahvahääletust Nõukogude Liidu liidulepingu asjus. Ülemnõukogu eestvedamisel korraldatakse hoopis iseseisvusreferendum, kus 77,8 protsenti hääletanuid toetab iseseisvat Eesti Vabariiki.

3.03.1991

ESTONIAN REFERENDUM ON INDEPENDENCE

Estonia boycotts the pan-Soviet referendum on the issue of the preservation of the Soviet Union. Instead, a referendum is held on the question of Estonia’s independence; 77.8 percent of voters support an independent Estonian Republic.

KEELEOSKUSE LIHVIMINE

Korraldatakse suvekool inglise keele õpetajatele. Avatud Eesti Fondi vahendusel alustavad keskkoolides tööd Suurbritanniast ja USAst tulnud inglise keele õpetajad.

POLISHING LANGUAGE SKILLS

A summer school is organized for teachers of the English language. Through the mediation of the Open Estonia Foundation, English teachers from Great Britain and the USA start work in Estonian schools.

Üksteiselt õppima õppimine

Kui Nõukogude Liit oli äsja kokku varisenud, tuli George Soros mõttele, et demokraatia rajale pööranud Kesk- ja Ida-Euroopa riigid peaksid õppima mitte ainult lääneriikide, vaid ka üksteise kogemusest. Sellest sädemest on nüüdseks saanud Ida-ida piiriülese koostöö programm, mille eesmärk on kogukondade, aktivistide ja kodanikuühenduste teadmiste, kogemuste ja oskuste jagamine üle riigipiiride.

„Aastal 1990 oli Ida-ida programmi peamine mõte, et kommunismi lõppedes ja ida-lääne suhtluse alates ei pea kõik „ida” ühiskonna arendamise lahendused tulema läänest,” selgitab Mary Frances Lindstrom, kes alustas tööd Nõukogude Liidu Sorosi fondis 1990. aastal ja juhib alates 1998. aastast Ida-ida piiriülese koostöö programmi.

Esimesed selle programmi toetused maksti välja 1991. aastal. Aasta hiljem jõuti tegevusega Eestisse, esimesed siinsed stipendiaadid olid juristid ja raamatukirjastajad. Nüüdseks on teemad märgatavalt avardunud, ulatudes meediast perevägivallani ja e-valitsemisest hariduseni.

Viimastel aastatel on programm märkimisväärselt laienenud ning jõudnud lisaks Euroopale Kagu-Aasiasse, Ladina-Ameerikasse ja Aafrikasse. Mary Frances Lindstrom usub, et Eestis on panustamiseks hea seis: „Minu kogemus näitab, et Eesti kodanikuühendused ja aktivistid on uutele ideedele väga avatud. Peale selle on neil 20-aastane kommunismi pärandatud taagast üle saamise kogemus. Tänu sellele saavad nad teadmisi jagada riikides, millel on avatud ühiskonna loomiseks või hoidmiseks samalaadsed väljakutsed.”

Eestis programmi juhtiv Kelly Grossthal näeb laienemises loomuliku arengut. Tal on sellega tegelda ikka veel sama põnev kui aastaid tagasi piiriülese koostööga esmakordselt kokku puutudes. „Ilmselt minu tegelikud töökohustused kannatasid, sest jälgisin innukalt, milline on Ida-ida programmi mõju kogukondadele ja organisatsioonidele, kust osalejad tulid,” ütleb 21. sajandi algul fondis assistendina töötanud Grossthal. Praegu tal enam seda muret ei ole, sest Ida-ida programm on tema peamine töökohustus.

Kõige paremini on programmi mõtte kokku võtnud ehk aga Grossthal toona alles lasteaia vanuselt poeg, kes teatas oma mängukaaslastele: „Minu ema töö on Eesti jaoks väga oluline. See aitab ka teisi riike, kes on nagu meie.”

EESTI TAASTAB ISESEISVUSE

Kasutades ära impeeriumimeelsete sõjaväeliste riigipöört Moskvas ja president Mihhail Gorbatšovi tagandamist, kinnitab Ülemnõukogu Eesti iseseisvust. Otsus kooskõlastatakse Eesti Komitee juhtidega.

20.08.1991

ESTONIA REGAINS INDEPENDENCE

Taking advantage of an attempted coup by Soviet hardliners in Moscow and President Mikhail Gorbachev's removal from power, the Estonian Supreme Soviet issues a decision on the re-establishment of independence on the basis of historical continuity of statehood. The leaders of the Estonian Committee agree with the decision.

ISLAND TUNNUSTAB EESTIT

Islandist saab esimene lääneriik, mis tunnustab Eesti iseseisvust. Tänutäheks nimetatakse välisministeeriumi ees paiknev plats hiljem Islandi väljakuks. Järgneb hulk tunnustamisi nii lääne suurriikide kui ka äsja iseseisvunud riikide poolt.

22.08.1991

ICELAND RECOGNIZES ESTONIA

Iceland leads the way in the recognition of Estonian independence. As an expression of gratitude, the square in front of the Foreign Ministry is later renamed Iceland Square. A series of recognitions from leading Western countries as well as newly independent states follow.

1. Augustiputši ajal käivad Eestis võitlused massimeedia pärast, nõukogude sõdurid hõivavad Tallinna teletorni.

August 1991: Soviet army seeks to take control of Estonian broadcast media by storming the Tallinn TV tower.

2. Pöördeline hetk Nõukogude Liidu jaoks: augustiputši ajal tuleb rahvas julgelt Moskvast tänavale meelt avaldama.

A turning point for the Soviet Union: during the August Putsch – Coup d'état attempt in Moscow – the people bravely take for the streets.

Learning to Learn from One Another

Just as the Soviet Union was crumbling, George Soros conceived the idea of cooperation and knowledge transfer between the newly independent nations of Central and Eastern Europe. That spark has become East East: Partnership Beyond Borders Program for sharing knowledge, experience and expertise between communities, activists and NGOs across national borders.

“In 1990, the fundamental premise for the East East program was that with the end of communism and the anticipated widening of East/West interaction, not all the ‘answers’ to rebuilding societies ‘in the East’ would necessarily be found in the West,” explains Mary Frances Lindstrom, who started working for the Soros Foundation-Soviet Union in 1990 and since 1998 has been the program director of East East.

The first grants under the program were made in 1991 and it bore its first fruit in Estonia a year later, the first recipients being lawyers and publishers. Today, areas covered range from media to domestic violence, from e-government and internet to education.

In the last few years the program has extended itself remarkably and now reaches places as far away as Southeast Asia, Latin America and Africa. Mary Frances Lindstrom believes Estonia remains very well positioned to contribute: “My experience is that civil society organizations and activists in Estonia are most open to new and progressive ideas. They are also equipped from twenty years of learning-by-doing to overcome legacies of the communist times to inform other societies facing similar challenges in creating or maintaining an open society today.”

Kelly Grossthal, who manages the program in Estonia, sees the enlargement as natural evolution. What has not changed, she says, is the excitement of working, whether now or years ago when she was first introduced to East East. “I must admit, my main job duties in the early days might have suffered a little, as I was very eager to see the real impact on the communities and organizations that the participants came from,” recalls Grossthal, an administrative assistant at the Open Estonia Foundation in the early 2000s.

The best insight, however, might be Grossthal's then-preschool-aged son's explanation to friends about his mother's job: “Mother's work is very important to help Estonia and other countries just like us.”

TARKUS TARVILINE VARA

Avatud Eesti Fond lähetab esimesed stipendiaadid Inglismaale Oxfordi ja Cambridge'i ülikooli. Esimesed Eestist pärit inimesed asuvad end täiendama ka Budapestis G. Sorosi rajatud Kesk-Euroopa ülikoolis. Kodumaal muretsetakse arvutid ajakirjale Akadeemia ja äsjaloodud Eesti humanitaarinstituudile.

BROADENING ACADEMIC HORIZONS

The Open Estonia Foundation's first stipend recipients depart for Oxford and Cambridge Universities in Great Britain. The first students leave for the Central European University in Budapest founded by George Soros. Back in Estonia, foundation personnel are busy purchasing computers for the magazine *Akadeemia* and the freshly established Estonian Institute of Humanities.

NÕUKOGUDE LIIDU LÕPP

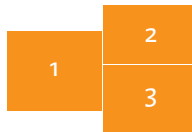
Mihhail Gorbatšov astub kesk jõuluaja Nõukogude Liidu presidendi ametist tagasi, nii “rahvaste murdmatuks liiduks” kui ka “kurjuse impeeriumiks” nimetatud riik lakkab eksisteerimast. Tema õigusjärglaseks saab Venemaa.

25.12.1991

THE END OF SOVIET UNION

Mikhail Gorbachev resigns as the President of the USSR. The “unbreakable union of nations,” or the “Evil Empire,” ceases to exist. Russia is declared its legal successor state.

1992

1. Leedus kohtusid Enel Mägi AEF-ist, Leedu Avatud Ühiskonna Fondi nõukogu liige ja filminäitleja Regimantas Adomaitis ja Avatud Eesti Fondi juht Mall Hellam.

Enel Mägi of Open Estonia Foundation, Regimantas Adomaitis, actor and member of the board of Lithuanian Open Society Fund and Mall Hellam, head of the Open Estonia Foundation meet in Lithuania.

2.–3. Ühispildil Avatud Eesti Fondi kiiresti kasvanud büroo: Maris Mosona, Mehis Kivilo, Ainiki Väljataga, Mall Hellam, Niina Post, Enel Mägi ja Jaanus Metsik.

A group photograph of staff of the Open Estonia Foundation: Maris Mosona, Mehis Kivilo, Ainiki Väljataga, Mall Hellam, Niina Post, Enel Mägi and Jaanus Metsik.

Esimene püsiühendus

23. aprillil 1992 käivitati Tallinna–Stockholmi ja Tartu–Stockholmi satelliitsidekanal. Tallinna sidepunkt asus Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudis ning Tartu sidepunkt Biokeskuses. Need olid Eesti esimesed interneti püsiühendused ja andsid teadlastele varasemast hoopis parema võimaluse välismaa kolleegidega ühendust pidada. Seni oli ju levinud märksa aeglasem ja ebakindlam interneti sissehelistamise teenus. Paljuski sai uuele tasemele jõudmine võimalikuks tänu Avatud Eesti Fondi rahastamisele ja selle nõukogu kahe aktiivse liikme, füüsik Jaak Lippmaa ja geneetik Richard Villemsi eestvedamisele.

Satelliitside Rootsiga kestis küll vaid mõne aasta, kuid selle olulisust Eesti teaduse tänapäevastamisele ja uute suhtlemisvõimaluste loomisele on võimatu ülehinnata. Ühtlasi arenes sealtkaudu edaspidi ka Eesti hariduse ja teaduse andmesidevõrk (EENet), mis mängis 1990. aastatel suurt rolli kogu Eesti teaduse ja hariduse internetistamisel.

TALONGIAJASTU TIPPAEG

Valitsus otsustab keset majanduskriisi hakata piima, leiba ja võid müüma talongidega. Rublade eest müüakse väheseid kaupu ja paarikümne ruutmeetrise põrandapinnaga Egle valuutapood Tartus suudab end pidevalt televisioonis reklaamida.

11.01.1992

PEAK OF FOOD RATIONING

An economic crisis flourishes. The government rations. Milk, bread, and butter are obtainable by food coupons only. Few goods can be purchased for rubles, and the Egle hard currency store, some twenty square meters large, is able constantly to promote itself on television.

SÜNNIB EUROOPA LIIT

Maastrichti lepingu allakirjutamine asendab Euroopa Ühenduse Euroopa Liiduga. Nagu ütleb leping, on sihiks seatud liikuda "järjest lähedasema liidu" poole.

7.02.1992

BIRTH OF THE EUROPEAN UNION

The European Union replaces the European Community with signing of the Maastricht Treaty. The goal, according to the agreement, is to "continue the process of creating an ever closer union."

The First Broadband Connection

The first Tallinn-Stockholm and Tartu-Stockholm satellite communications channels were launched on April 23rd, 1992. The communication points were located at the Institute of Chemical Biology and Physics in Tallinn and at the Bio Center in Tartu. They were the first internet connections in Estonia and gave the academic community an entirely new means to keep in contact with foreign colleagues. Earlier dial-up connections were more widespread but were slower and less reliable. The satellite channels were made possible by funding from the Open Estonia Foundation and two members of its board, physicist Jaak Lippmaa and genetic scientist Richard Villems. Satellite links with Sweden lasted only a few years, though its importance for the modernization of Estonian science and the creation of new communications possibilities is impossible to overestimate. Later, the establishment of the Estonian Educational and Research Network (EENet), which played a central role in bringing the internet to Estonian science and education, was considered the continuation of the tradition of technological advancement.

TUNNUSTUS KULTUURITEGIJALE

Eesti kultuuri hoidjate ja säilitajate tunnustamiseks asutab Avatud Eesti Fond Iseisvuspäeva preemia. Esimene laureaat on keeleteadlane Pent Nurmekund. Hiljem on preemia pälvinud ka näiteks luuletaja Hando Runnel ja riigimees Lennart Meri.

Veebruar/February

RECOGNIZING CULTURAL FIGURES

The Open Estonia Foundation establishes the Independence Award to recognize efforts of those who hold and preserve Estonian culture. The first to be recognized is linguist Pent Nurmekund. Among later laureates are poet Hando Runnel and statesman Lennart Meri.

SAABUB ÕESTI KROON

Rahareform annab igale elanikule õiguse vahetada 1500 rubla ja saada selle eest 150 krooni. Eesti krooni seob Saksa margaga fikseeritud vahetuskurs 8 : 1.

20.06.1992

ARRIVAL OF THE ESTONIAN KROON

The kroon (crown) is reintroduced as Estonia's currency. In the course of monetary reform, every resident has the right to exchange 1,500 rubles for 150 kroons. The Estonian kroon is fixed against the Deutsche Mark at an exchange rate of 8:1.

Kongresside paleest õpilasfirmadeni

Majandusharidus äsja vaba turumajanduse reegleid õppima hakanud siirdeühiskonna kooliõpilastele? Noorte ettevõtlikkuse julgustamine, kui alles mõne aasta eest oli igasugune eraettevõtlus keelatud? Need ei olnud ka kõige kogenumale pedagoogile ega südikamale majandusteadlasele just väiksed väljakutsed.

Rahvusvahelise majandusõppe metoodika Junior Achievement keskus alustas 1992. aastal Eestis tööd just sellise ülesandepüstisega. Kuivõrd koolides majandusõpet ja kvalifitseeritud õpetajaid ei olnud, tuli alustada rahvusvaheliste õpikute eesti keelde tõlkimisest ja õpetajate koolitamisest. Aasta varem oli seda Esimese maailmasõja järgses USAs alguse saanud metoodikat tutvustatud Moskva Kongresside Palees Nõukogude Liidu haridusjuhtidele. 1992. aastal said esimesed Eesti õpetajad väljaõppe ja alustasid tööd pilootklassidega.

Alguses oli AEF Eestis üks peamisi Junior Achievementi rahastajaid ning 1990ndate keskel asutatud Junior Achievementi Arengufond jätkab Eesti noorte majandushariduse edendamist seniajani. Ennast heast küljest näidanud õpilasfirmad – siinsete noorte algatused on pälvunud tähelepanu kogu maailmas ning paljud neist on edasi arenenud ka „suurde“ ettevõtlusse – on vaid üks Junior Achievementi tegevuse tahk. Peale selle koostatakse õppematerjale, koolitatakse õpetajaid ja ollakse noorte ettevõtlusvõistluste eestvedajaks. 1995. aastaks kasutas Eestis Junior Achievementi programme juba ligi 200 kooli ning 1999/2000. õppeaastal õppis nende järgi siin peaaegu 25 000 õpilast.

EESTI SAAB PÕHISEADUSE

Põhiseadus võetakse rahvahääletusel vastu, 91 protsenti hääletanud annab oma hääle põhiseaduse poolt.

28.06.1992

ESTONIA GETS CONSTITUTION

The Constitution is adopted by referendum with approval by 91 percent of voters.

HEA REISIAASTA

Mitte kunagi hiljem ega varem ei ole individuaalsete sõidutoetuste osakaal Avatud Eesti Fondi eelarves nii suur. Kokku on selle saajaid 189.

A GOOD YEAR FOR TRAVEL

The share of subsidies in the budget for personal travel are the largest in the history of the Open Estonia Foundation. Never in the history of OEF will personal travel subsidies exceed this amount. Total recipients number 189.

ESIMENE RIIGIKOGU

Ülemnõukogu läheb laiali, riigikogu valimised toovad võimule Isamaa, ERSP ja Mõõdukate valitsuse.

20.09.1992

FIRST PARLIAMENT (RIIGIKOGU)

The Supreme Soviet disassembles. The election of the *riigikogu* (parliament) brings to power a government of these political groups: the Pro Patria Alliance, the radical Estonian National Independence Party (ENIP), and the Moderates.

1. Avatud Eesti Fondi algusajal oli Eestisse tihti asja Anthony Richteril Avatud Ühiskonna Instituudist.

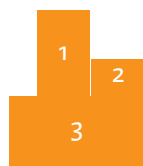
During the early years of the Open Estonia Foundation, Anthony Richter from the Open Society Institute was a frequent visitor to Estonia.

2. Junior Achievementi materjalide jagamine õpilastele mõni aasta pärast programmi käima panekut Eestis.

Allotment of the Junior Achievement materials to the students some years after the program was launched in Estonia.

3. Avatud Eesti Fondi töös osalesid nõukogu liikmetena aktiivselt nii haridustegelane Ülo Vooglaid kui ka akadeemik Richard Villems.

Education activist Ülo Vooglaid and academician Richard Villems actively participated in the work of the Open Estonia Foundation as members of the board.

MERI PRESIDENDIKS

Ametisse astub esimene taasiseseisvunud Eesti president Lennart Meri. Esimeses voorus, rahvahääletusel oli tugevam Arnold Rüütel. Teine voor peeti riigikogus, kus riigipeaks valiti Meri.

5.10.1992

MERI ELECTED PRESIDENT

Arnold Rüütel, a former leading communist, leads the first ballot of the presidential election. In the second ballot, parliament, dominated by the Pro Patria Alliance, chooses Lennart Georg Meri. Meri takes office as the first President of newly independent Estonia.

From the Palace of Congresses to Student Companies

Economics education for children of a transition society just beginning to learn market economy rules? Encouraging entrepreneurship in young people in a society where private business was recently forbidden? For even experienced teachers and economists, this was no small challenge.

The Junior Achievement Center, bringing with it a methodology of international economics education, began its work in Estonia in 1992 with precisely these tasks. Since economics programs and qualified teachers did not exist, international textbooks were translated and teachers were trained. A year earlier, at the Palace of Congresses in Moscow, educational leaders of the USSR had become acquainted with this methodology, originating in the past World War One-era United States. In 1992, the first teachers from Estonia received training and began working with pilot classes.

From the beginning, the Open Estonia Foundation was a primary supporter of Junior Achievement. Since the mid 1990s, the Junior Achievement Development Foundation has promoted the study of economics for Estonia's youth. Student initiatives have garnered attention around the world, and some of them have developed into large enterprises, but they are just one aspect of Junior Achievement. In addition, the program prepares study material, trains teachers, and organizes entrepreneurship competitions. Already by 1995, almost 200 schools in Estonia had used the Junior Achievement program, and during the 1999/2000 schoolyear almost 25,000 students were under instruction.

TARTU KOMMERTSPANGA PANKROT

Üks vastse kapitalismi sümbolit Tartu Kommertspank läheb pankrotti. Moratoriumipäeva segaduses pole keegi taibanud reklaami eestriist maha võtta ja pangajuht Rein Kaarepere teatab veel õhtulgi televisiorist: "Sinu äri eduks!"

18.12.1992

BANKRUPTCY OF TARTU COMMERCIAL BANK

Tartu Commercial Bank, the first Estonian commercial bank and symbol of nascent capitalism, goes bankrupt. During confusion on the moratorium day, no one thinks to cancel the bank's television advertisements, and in the evening bank leader Rein Kaarepere is still proclaiming "For the well-being of your business!"

1993

Kui kunst elas keset ajalugu

„Kui lubada endale tavalisest pisut pidulikumat tooni, võiks alustada konstateeringuga: pärast seda näitust pole kogu eesti kunst enam see, mis ta oli varem,” kirjutas kunstikriitik Ants Juske 1993. aasta lõpus Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse esimese aastanäituse „Aine-aineta” puhul.

Tõepoolest, paljuski oli kuraator Ando Keskküla töö Eestis epohhiloov. Nüüdne Eesti kunstimuuseumi peadirektor Sirje Helme, kes juhatab aastail 1992–2005 Kaasaegse Kunsti Eesti Keskust, meenutab, et see oli Eesti esimene rahvusvahelise malli järgi tehtud kuraatorinäitus: „Keskküla nõudis kogu paketti – rahalist toetust valitud kunstnikele, reklaami, trükiseid, tõlkeid inglise keelde. Me keegi ei teadnud täpselt, kuidas kõike seda teha, aga välja kukkus väga hästi.”

1992. aastal loodud Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus kujunes suurele osale siinsest kunstimaailmast ankruks. Peale näituste panustati oluliselt ka dokumenteerimisse ja tehti koostööd kultuuriministeeriumiga, et analüüsida ja toetada kogu kunstivälja. Keskuse eelarve oli kohati suuremgi kui kultuuriministeeriumi kaudu riigieelarve kaunistele kunstidele saadi. „Me tundsim end võrdsete osalejatena suures muutuste protsessis. Elada ajaloo sees on suur privileeg ja me tajusime seda,” ütleb Helme.

Eesti keskus oli analoogne kogu Kesk- ja Ida-Euroopas Sorosi võrgustiku kaudu loodutega, ent siinsetel juhtidel oli vabadus keskenduda just kohalikele oludele. „Meie esimeseks prioriteediks oli varjust välja tuua Nõukogude-aegne alternatiivkunst ning sellega paralleelselt tutvustada noori andekaid loojaid,” meenutab keskuse esimene juht. Eesti eripäraks kujunesid näiteks rahvusvaheliselt kõrgelt hinnatud uue meedia konverentsid ja „Interstanding” näitused.

Kui mitme teise riigi kunstikeskused eelistasid ignoreerida teadmist, et Sorosi rahavool ükskord paratamatult lõpeb, siis Eestis oldi selleks valmis – kultuuriministeeriumiga lepiti kokku, et ollakse Eesti kunsti välismaal tutvustav agentuur, ja korraldati Veneetsia kunstibiennaali Eesti paviljoni. „Ajaks, kui saime viimase ülekande Avatud Eesti Fondilt, olime ennast majanduslikult kindlustanud ning võisime jätkata sihtasutusena, mille AEF lõi ja mida ta algal rahaliselt ka toetas,” tõdeb Helme uhkusega.

EESTI EUROOPA NÕUKOGUS

Eestist saab Euroopa Nõukogu täisliige. Järgnevatel aastatel jagatakse Eestile Euroopa Nõukogust korduvalt soovitud rahvuspoliitika mahendamiseks.

13.05.1993

ESTONIA JOINS COUNCIL OF EUROPE

Estonia becomes a full-fledged member of the Council of Europe. During years to come, Estonia will receive repeated recommendations to mitigate its citizenship and language policy.

IDA-VIRU AUTONOOMIAREFERENDUM

Narvas ja Sillamäel toimub Ida-Virumaa rahvus-territoriaalse autonoomia küsimuses rahvahääletus, mille riigikohus kuulutab põhiseadusvastaseks. Autonoomialiikumine raugab peagi. Aasta lõpuks võetakse Lenini kuu maha ka Narvas.

16 – 17.07.1993

AUTONOMY REFERENDUM OF IDA-VIRUMAA DISTRICT

In Narva and Sillamäe, populated mostly by Soviet-era, ethnic-Russian migrants, a referendum is held on the question of the district's autonomy, which is deemed illegal by the supreme court of Estonia. The autonomy movement blows over shortly. By the end of the year, the monument to Lenin will be removed in Narva, too.

1	
2	3
	4
	5

1. SKKEK esimese aastanäituse „Aine-aineta” avamise üle rõõmustavad tollane poeedit kultuuriminister Paul-Erik Rummo, kunstnikud Ando Keskküla ja Jaan Toomik ning kunstiteadlane Jaan Kangilaski.

Poet Paul-Erik Rummo, Minister of Culture at the time, artists Ando Keskküla and Jaan Toomik, and art historian Jaak Kangilaski are delighted by the opening of the first annual exhibition at the SCCAE.

2. Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse esimese aastanäituse „Aine-aineta” jaoks asetab Toivo Raidmets endisaegse Nõukogude tippauto teise korruse kõrgusele, ninaga vastu näitusesaali akent. Tõlgendustest tiine teose nimeks sai „Sõiduauto „Zim” ja roheline neonvaip”.

For the first annual exhibition at the Soros Center for Contemporary Arts in Estonia, artist Toivo Raidmets lifted a former Soviet first class car to be toe-to-toe with the exhibition hall window. The piece of art, interpreted manifold, was finally given the name “Passenger Car “Zim” and the Green Neon Carpet”

3. Rahvusvahelise uue meedia näituse ja konverentsi „Interstanding 2” avamisel seisavad Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse juhatajast Sirje Helme ja vasakul Sloveenia kunstnik Damijan Kracina ja horvaat Dalibor Martinis.

Opening of the international exhibition and conference on new media “Interstanding 2” – to the left of Sirje Helme, executive of the Soros Center for Contemporary Arts in Estonia, are Slovenian artist Damijan Kracina and Dalibor Martinis from Croatia.

4. SKKEK töötajad 1995. aastal: Johannes Saar, Urmas Pedanik, Juta Keskküla, Mare Pedanik, Piret Lindpere, Liina Siib, Sirje Helme.

Staff of SCCAE in 1995: Johannes Saar, Urmas Pedanik, Juta Keskküla, Mare Pedanik, Piret Lindpere, Liina Siib, Sirje Helme.

5. Rahvusvahelise näituse ja konverentsi „Interstanding 3” nõupidamine, näoga kaamera poole istuvad kunstiajaloolane Katrin Kivimaa, Madalmaade kultuuriteoreetik Eric Kluitenberg ja SKKEK juht Sirje Helme.

An “Interstanding 3” preparatory meeting, facing the camera are art historian Katrin Kivimaa, cultural theorist from the Netherlands Eric Kluitenberg, and executive of SCCAE Sirje Helme.

Art as History

“If I’m allowed a more festive tone than usual, one could say that after this exhibition the whole of Estonian art will never be the same again,” wrote art critic Ants Juske on the occasion of the first annual exhibition at the Soros Center for Contemporary Arts, Estonia, at the end of 1993.

Indeed, much of curator Ando Keskküla’s work in Estonia was epic. Sirje Helme, the current director of the Art Museum of Estonia, and director of the Center for Contemporary Arts from 1992 to 2005, recalls that it was the first curated exhibition in Estonia that followed western standards: “Keskküla demanded the whole package – financial support for chosen artists, ads, publications, translations into English. No one knew exactly how to do all this, but it came out very well.”

The Soros Center for Contemporary Arts in Estonia, established in 1992, emerged as an anchor for a large part of the art world in Estonia. In addition to exhibitions, great efforts were put into documentation, and work was done with the Ministry of Culture to analyze and support the entire art scene. The center’s acquisitions budget was at times more than the fine arts budget at the Ministry of Culture. “We felt like equal participants in a process of great change. To live history is a great privilege and we understood that,” says Helme.

The center in Estonia was similar to those supported by the Soros network across Central and Eastern Europe, but those in charge in Estonia had the freedom to concentrate directly on local conditions. “Our first priority was to bring Soviet-era alternative art out of the shadows,” says Helme, “and in parallel introduce young talents.” A unique phenomenon that emerged in Estonia was the internationally-lauded new media conferences and exhibits under the name Interstanding.

Although a number of other countries decided to ignore the fact that funding from Soros would one day end, Estonia was ready for the eventuality. An agreement was made with the Ministry of Culture to create an agency to promote Estonian art abroad and for an Estonian pavilion at the Venice Biennial. “When we received the final transfer from the Open Estonia Foundation, we had already made ourselves financially secure and we could continue as a sustainable foundation, albeit created by and initially supported by the Open Estonia Foundation,” Helme says proudly.

TEADUS KRIISI JÄLGEDEL

Sorosi toetusel luuakse Rahvusvaheline Teadusfond. Programm aitab endise NSVLi teadlastel suuriigi kokkuvarisemise järgsest teaduse finantseerimise kriisist üle saada. Ka Eesti teadlastele osutatakse paari järgmise aasta jooksul märkimisväärset abi.

SCIENCE ON THE SHAMBLES OF CRISIS

With Soros’ support, the International Science Foundation is created. The program helps scientists of the former USSR overcome the financial crisis which emerged after the collapse of the empire. Estonian researchers also get considerable support during the next few years.

PULLAPÄÄ JÄÄGRIKRIIS

Läänemaal paiknev jäägrikkompanii teatab, et lahkub Eesti Vabariigi kaitsejõudude koosseisust. Üksus piiratakse sisse ja kriis lõpeb allumatu üksuse laialisaatmisega.

25.07.1993

PULLAPÄÄ CRISIS

A volunteer company of the Estonian Army situated in the Läänemaa district announces they will withdraw from the Estonian military command structure. The unit is besieged; crisis ends by demobilization of the entire disobedient unit.

Filosoofiakirjanduse sametrevolutsioon

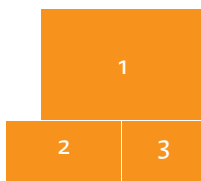
Sada teost teoreetilist kirjandust on aukartust äratav hulk igas kultuuriruumis. Ent ühe väikse rahva jaoks on 16 aasta jooksul saja kõite filosoofiaklassika tõlgete ilmumine ime. Ime, millega Avatud Eesti Raamatu sari on hakkama saanud.

Tartu ülikooli emeritprofessor Marju Lauristin iseloomustab sarja tähendust napisõnaliselt, aga seda tunnustavamalt: „Hindamatu.” Ajaloolasest ekspeaminister Mart Laar peab just maailmakultuuri mõtte- ja kultuurivaramu väljaandmise toetamist Avatud Eesti Fondi algatustest kõige südamelähedasemaks: „Ilma selleta poleks Eesti vaimumaailm selline, nagu ta on praegu, vaid oluliselt kitsam ja vaesem. Seejuures ei ole vaadatud, kas tegemist on vasak- või parempoolsete, konservatiivsete või liberaalsete, alalhoidlike või revolutsiooniliste tekstidega – peasi, et need meie mõtteid liikvel hoiaksid ja südant puudutaksid.”

Algusest peale Avatud Eesti Raamatu sarjaga seotud olnud kirjandusteadlane Märt Väljataga on selle ilmumist nimetanud sametrevolutsiooniks Eesti kultuuris. Sarja raamatuid valivasse komisjoni kuuluv Väljataga rõhutab, et kuigi tegelikult ei ole kunagi revolutsioonilisi eesmärke seatud, peab „enam kui saja filosoofilise tõlkeramatu ilmumine suhteliselt ahtale pinnale suhteliselt lühikese aja jooksul” paratamatult jälje jätma.

Sarja ideegi hakkas arenema just Väljataga peas, kui ta nägi 1992. aastal korraldatud Avatud Eesti Fondi kirjastamisseminaril Sorosi võrgustiku Leedu fondi kirjastatava raamatusarja poognaid. Nii läkski liikvele ettevõtmine, mille tähtsaim eesmärk on algusest peale olnud avaldada eesti keeles teoreetilist kirjandust. Turureeglitest lähtudes ei tasu selline tegevus ennast kunagi ära, demokraatia edendamise ja ühiskonna arengu jaoks on seda aga hädasti vaja.

Avatud Eesti Raamatu sarja käivitaja ja pikaajaline toetaja oli Avatud Eesti Fond. Alates 2000. aastast toetab sarja väljaandmist kultuurkapital, mille juures olev komisjon valib sarja minevad raamatud kirjastuste ja tõlkijate ettepanekute alusel.

1. USA saatkonna kultuuri- ja pressiaatašee Sandra Kaiser, Mall Hellam ja TTÜ rektor Olav Aarna rõõmustavad Tallinnas avatud Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuse üle. Keskust toetasid nii fond kui ka saatkond.

Sandra Kaiser, the Press & Cultural Attaché of the US embassy in Estonia, Mall Hellam and Olav Aarna, the dean of the Tallinn University of Technology are delighted by the opening of the North American Universities Advising Center in Tallinn. The Center was subsidized both by the foundation and the embassy.

2. Tavapärase pressikonverentsi pärast Avatud Eesti Fondi nõukogu koosolekut. Reas Toomas Käbin, Mall Hellam, Toivo Maimets, Jüri Hain ja Richard Villem.

A usual press conference after the meeting of the Open Estonia Foundation board. In the row are Toomas Käbin, Mall Hellam, Toivo Maimets, Jüri Hain and Richard Villem.

3. Legendaarne keeleteadlane Paul Saagpakk 7. juulil 1993 külas Avatud Eesti Fondis.

Paul Saagpakk, legendary linguist and author of long-awaited Estonian-English dictionary visits The Open Estonia Foundation in July 1993.

HARIDUS FOOKUSES

1992. a sügisel koostöös riigi koollametiiga alustatud haridusjuhtide koolitusseminaridest kasvab välja ligi kümnendikku Eesti koole haarav haridusuuenduslik liikumine Omanäoline Kool. Samal ajal käivitatakse kõrghariduse toetusprogramm, mis rahastab kõrgkoolide õppekavade ja hulga erialade tänapäevastamist.

FOCUS ON EDUCATION

What started in autumn 1992 in cooperation with the State Board of Education as training seminars for education leaders, grows to approximately one-tenth of the Estonian schoolwide movement for innovative education techniques, “Estonian Schools with Distinction.” At the same time, the Higher Education Support Program is started, which finances the modernization of higher education curricula.

NATO ESTI SIHIKUL

Balti riikide presidendid deklareerivad Tallinnas toimunud kohtumisel, et nende riikide peamine julgeolekutagatis saab olla ainult NATO.

15.12.1993

NATO IN ESTONIA'S SIGHTS

At a meeting in Tallinn, presidents of the three Baltic countries declare NATO as the Baltic's future security guarantee.

A Velvet Revolution in Philosophical Literature

One hundred volumes of theoretical works is a number that inspires reverence in every culture. However, the translation of such a volume of philosophy over 16 years is more a miracle for a small nation. A miracle which the Open Estonia Book series enabled.

To Tartu University Professor Emeritus Marju Lauristin, the achievement is “priceless.” And for former Prime Minister and historian Mart Laar, it is precisely the Open Estonia Foundation’s support of cultural heritage which won his praise: “Without that spiritual contribution, Estonia would not be the same as it is now, but rather markedly narrower and poorer. In the selection, no attention was paid to whether the texts were left- or right leaning, conservative or liberal, traditionalist or revolutionary – the main thing was to keep thought in-spire and move our hearts.”

Poet and publisher Märt Väljataga, who has been connected with Open Estonia Book since the very beginning, has called it a Velvet Revolution in Estonian culture. Also a current member of the selection panel for the current book series, he has emphasized that though the project has never been linked with revolutionary goals, “publishing of over 100 philosophy book translations for a relatively narrow area in a relatively short period inevitably leaves a mark.”

It was Väljataga who gave birth to the idea for the series after attending a book publishers’ seminar organized by the Open Estonia Foundation in 1992. It was there he saw a manuscript for a series of books being published by the Soros Foundation in Lithuania. From the beginning, the most important goal has been to publish theoretical literature in the Estonian language. Viewed from the perspective of publishing’s free market, the books would never cover their costs. However, seen from the perspective of promoting democracy and the development of society then the work is priceless indeed.

The Open Estonia Foundation was an initiator and remained a long-time sponsor of the Open Estonia Book series. Since 2000, publishing has been supported by the Estonian Cultural Endowment whose commission chooses books for publication based on suggestions of publishers and translators.

SISSETULEK

Eesti keskmine brutopalk on 1116 krooni.

INCOME

The Estonian average gross monthly salary is 1,116 kroons comparable to just over 70 euros.

LÕIMUMINE

Avatud Eesti Fond alustab teerajajana mitte-eestlaste Eesti riigi ja ühiskonnaga lõimumist kajastavat seiresarja. Valdkond on nii uus, et selle nimetamiseks ei ole õigeid sõnugi ja nõnda räägitakse “rahvussuhetest”.

INTEGRATION

The Open Estonia Foundation pioneers a monitoring series on the integration of non-Estonians into Estonian state and society. The topic is so new that there is a lack of terminology to describe it, so it is referred to as “peoples relations.”

1994

30

Tänapäevastesse ruumidesse

Hõlbus on unustada, milline oli 1990ndate alguse Eesti olme. Kontorites oli sageli seinas endisaegne muustriline tapeet ja põrandat kattis mistra. Sidevahendiks oli kettaga telefon ja välismaalastega aitas ühendust pidada faksiaparaat.

Erand ei olnud ka Avatud Eesti Fond. Üks selle pikaajalisemaid töötajaid Katrin Enno meenutab olustikupilti aastast 1993, kui ta tavaliselt hommikutel esimesena Olevimäel asunud kitsukesse kontoris jõudis: „Kõigepealt oli alati vaja minna tagaruumi ja võtta saabunud faksid. Neid oli öö läbi tulnud ja teinekord oli raske faksimasinaga samasse ruumi sissegi mahtuda.”

1994. aastaks jäi senine pind Olevimäel fondile kitsaks, sest töötajaid oli pidevalt juurde võetud. Pealegi käisid paljud partnerid ja stipendiaadid kohapeal nii rahataotlusi täitmas kui ka nõu ja abi saamas. Siis sõlmiski fond rendilepingu Estonia puiesteel uute ruumide saamiseks. Ajaloo väikse vimka tõttu kolis avatud ühiskonda ja demokraatiat edendav fond ruumidesse, kus varem oli tegutsenud Nõukogude-aegne numbritehas, sõjalist uurimistööd teinud salastatud ettevõtte.

Ruumide tänapäevastamise korraldas fond ise, sisustus osteti Soomest. Töö sai nii korralik, et sama remont ja mööbel on AEFis väiksemate täienduste ja parandustega vastu pidanud 1994. aastast praeguseni.

EESTI NATO PARTNERIKS

Eesti ühineb NATO rahupartnerlusprogrammiga, mida nimetatakse alliansi ootetoaks. Eesti jaoks algab välismissioonidel osalemise ajajärk.

3.02.1994

ESTONIA IS NATO'S PARTNER

Estonia joins NATO's initiative, Partnership for Peace, which is regarded as "the waiting room" of the alliance. Estonia enters a period of participation in foreign missions.

VIIMASED VENE VÄEÜKSUSED LAHKUVAD

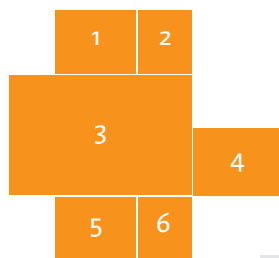
Viimased Vene väeüksused lahkuvad Eestist. Aeg-ajalt on neil olnud tulevahetusi Eesti kaitseliitlastega, kes üritavad Vene sõjaväe vara üle võtta. Sõjaväepensionärid jäävad Eestisse.

31.08.1994

RUSSIAN ARMY LEAVES

The last Russian troops pull out of Estonia. From time to time, shootouts occur with Estonia's paramilitary organization, the Defense League, which tries to overtake the assets of the Russian army. Russian army pensioners remain in Estonia.

1. Mall Hellami ja Ivi Proosi keskustelu vastu tunneb huvi ka AEFi nõukogu esimees advokaat Jaak Oja.

Chair of OEF's board, lawyer Jaak Oja finds the conversation between Mall Hellam and Ivi Proos very interesting.

2. Iseseisvuspäeva auhinna üleandmisel sattusid kõrvuti istuma kaks olulist meest Eesti ajaloos: auhinna laureaat tõlkija Rein Sepp ja tollane peaminister Mart Laar.

During the Independence Day Award presentation two important men in the history of Estonia happened to sit next to each other: the laureate of the award Rein Sepp and the then Prime Minister Mart Laar.

3. Iseseisvuspäeva auhinna saajal tõlkija Rein Sepal käis Avatud Eesti Fondi rahvas külas lausa tema kodus Lätimaal Ipiki külas Eglitēsi talus.

Independence Day Award laureate translator Rein Sepp was even visited by the Open Estonia Foundation's staff in his home in Latvia, in Eglitēsi farm of the Ipiki village.

4. Peaminister Mart Laar, Mall Hellam ja tollane Avatud Eesti Fondi nõukogu esimees advokaat Jaak Oja.
Prime Minister Mart Laar, Mart Hellam and the then Chair of the OEF's board, lawyer Jaak Oja.

5. Iseseisvuspäeva auhinna pidulikult üleandmisel on jutuhoos Hannes Voolma AEF-ist, koolijuht ja hilisem poliitik Helmer Jõgi ning haridustegelane Georg Aher.

The Independence Day Award reception gives an opportunity to chat for Hannes Voolma from OEF, school headmaster and later politician Helmer Jõgi and education activist Georg Aher.

6. Endise Nõukogude numbritehase ruumid Estonia puiesteel enne, kui need remonditi Avatud Eesti Fondile töökõlblikuks.

Former premises of a Soviet numbered factory on Estonia Avenue, before the renovation for the use of the Open Estonia Foundation.

Modern Premises for a Modern Foundation

It's easy to forget the everyday life that existed in Estonia at the beginning of the 1990s. In offices, there was often ancient wallpaper and worn-out, Soviet-style carpeting. Rotary dial telephone was the means of communication, while a fax machine helped to keep in contact with the rest of the world.

The Open Estonia Foundation was no exception. One of its longtime employees, Katrin Enno, recalls a snapshot of life in 1993, when as a rule she was the first each morning to reach the tiny office located on Olevimägi Street. "First, it was always necessary to go to the back room and take all the faxes that had arrived. So many faxes would come during the night that sometimes it was hard to even get in through the door."

By 1994, as more employees were being hired, the existing space for the foundation had become too small. In addition, many partners and potential grantees came to fill out grant forms or to receive advice and help on site. It was then that the foundation signed a rental contract for new premises on Estonia Avenue. In an ironic twist, the foundation which promotes an open society and democracy moved to premises that had earlier housed what was known as a Soviet numbered factory, a classified enterprise that carried out military research.

The foundation organized the modernization of the rooms itself, with furniture and furnishings bought from Finland. The work was done so well that the same renovation and furniture, with small additions and repairs has held its own to the present.

ÕPIKUD JURISTIDELE

Algab õiguslaste õpikute kirjastamise suurprogramm, mille tulemusena juriidilise kirjanduse valik rikastub enam kui 50 trükise võrra.

TEXTBOOKS FOR LAWYERS

A program to publish legal textbooks begins. As a result, legal literature in Estonia grows by more than 50 publications.

ESTONIA KATASTROOF

Eestit vapustab rahuaja suurim õnnetus. Sügistormis hukkunud reisiparvlaevaga Estonia upub üle 800 inimese. Avatud Eesti Fond loob Estonia katastroofi fondi.

28.09.1994

SINKING OF THE MS ESTONIA

Estonia is shocked by its greatest peace-time catastrophe. The cruise ferry's sinking during an autumn seastorm claims more than 800 lives. OEF establishes a special fund for children who have lost loved ones.

1	5
2	
3	
4	

Lasteaialapsest mõtleva inimese kasvatamine

1990ndate keskel tundus paljudele pöörane näha lasteaiarühma seinal värvikirevaid plakateid ning lapsi toas vee ja liivaga mängimas. Veelgi enam, teinekord löid nendes mängudes kaasa ka lapsevanemad ja õpetamine käis üheskoos tegutsedes, mitte väljapeetult laua taga istudes. Ootamatu oli seegi, et õpetaja kirjutab algklassipõnnile iga päev päevikusse, kuidas tal koolis läks. Mõnigi isa pahandas selle peale, et tema ei saanud omal ajal koolis ühtegi märkust, aga laps ei suuda päevagi tulla koju rikkumata päevikuga. Mis siis, et märkustesse oli kirjutatud, kui tubli on laps olnud.

Need uued põhimõtted võeti kasutusele tänu Hea Alguse metoodikale, mida hakati rakendada 1994. aastal Avatud Eesti Fondi perekesksete lasteaedade arendusprogrammina. Algul ei olnudki põhirõhk lastel, vaid ennekõike treeniti ja toetati õpetajaid metoodikaga toime tulema.

„Lasteaiad olid sel ajal vaesed, me ostime neile kõik arendavad vahendid ja mänguasjad, mida saada oli,” meenutab tollane programmi eestvedaja, kogenud pediaater Mai Maser. Kas või puutöö oli lastele põnev. Maser meenutab, et tüdrukutele meeldis haamriga toksimine rohkemgi kui poistele. „Ju neile ei antud kodus selleks võimalust,” arvab ta tagantjärele.

„Nõukogude Liidus oli lastekasvatases ju rängem suund, nii et Hea Algus oli Eestis läbimurre,” ütleb Maser. „Hea Alguse sisu oli demokraatia õpetamine ja lahtimõtestamine, seda kõigepealt täiskasvanutele. See oli mõtleva inimese kasvatamine. Lapsed said aru, et nad võivad ka rääkida, mitte ei pea ainult kuulama.”

Hea Alguse metoodika pärineb küll Ameerikast, kuid on paindlik ja igale riigile kohandatav. Mai Maseri eestvedamisel lisati sellesse Eestiski oma teemasid hambahooldusest toiduvalmistamiseni. Isegi piparkookide küpsetamine oli arendav: selle kõrvalt õpetati lapsi toiduaineid tundma, paluti neil retsept kirja panna või üles joonistada.

Teinekord juhtus uute põhimõtete kasutamisel ka humoorikaid lugusid. „Kord tõime hammaste tervisest video tegemiseks ühe laua täis tervislikku ja teise ebatervislikku toitu. Selle ajaga, mis kulus asjade valmis sättimiseks, olid lapsed ebatervisliku kõik juba ära söönud,” muheleb Maser.

Hea Alguse liikumine on käigus tänapäevani. 1996. aastal laiendati seda ka algkoolidele ja asutati omaette mittetulundusühing.

1. Iseisvuspäeva auhinna üleandmisel suruvad kätt peaminister Mart Laar ja üks laureaate, Eesti ajakirjanduse teerajaja Juhan Peegel.

On the presentation of the Independence Day Award Mart Laar is shaking hands with one of the laureates – Juhan Peegel, the father of modern Estonian journalism.

2. Eesti-visitil kohtus Soros ka peaminister Mart Laariga.

During his visit to Estonia George Soros met with prime minister Mart Laar.

3. Mall Hellam on George Sorosiga kaasas Urmas Oti autorisaates „Carte blanche” tõlkimaks filantroopi ungari keelest.

George Soros, accompanied by Mall Hellam to the studio of the legendary broadcast journalists Urmas Ott's talk show “Carte Blanche”.

4. Lapitekk, mille õmblesid George Sorosile kingituseks Hea Alguse lasteaiakasvatavad kõigist Eesti maakondadest.

Quilt, a gift for George Soros sown by the Head Start kindergarten teachers from all Estonian counties.

5. Kevadsuvi presidendil roosiaias. President Lennart Meri ja filantroop George Soros vestlevad, saatjaks taamal Ivar Tallo, Mall Hellam ja Enn Eesmaa.

An early summer in the president's rose garden, president Lennart Meri and philanthropist George Soros conversing, accompanied by Ivar Tallo, Mall Hellam and Enn Eesmaa.

MEDITSIIIN TÄNAPÄEVA

Avatud Eesti Fondi abiga luuakse Tartu ülikooli kliinikumi juurde tänapäevane meditsiini infosüsteem Medinet. See on ainult väike osa koostööst – peale selle on fond toetanud arstide täiendusõpet ja sisseseade hankimist.

BRINGING MEDICINE INTO THE MODERN ERA

With the support of the Open Estonia Foundation, a modern medical information system – Medinet – is created for the Tartu University Hospital. This is only the tip of the iceberg. In addition, the foundation supports in-service trainings for physicians, as well as procurement of equipment.

Educating a Thinking Toddler

In the mid 1990s, not long out of the grip of the rigid Soviet educational system which called for sitting respectfully at a desk, it seemed preposterous to many Estonians to see colorful posters on walls and to witness children playing with water or sand in kindergarten. Sometimes, parents would participate in the integrated learning process, playing together with their children well outside the confines of what used to be permitted.

These new educational practices were part of the Head Start methodology, implemented in 1994 as a kindergarten development program of the Open Estonia Foundation. In the beginning, the program focused less on children and more on training and supporting teachers in order for them to become comfortable with the new methodology.

“Kindergartens were poor at the time, so we bought them all the developmental tools and toys that were available,” recalls pediatrician and former program head, Mai Maser. “Working with wood, in particular, was exciting for the children.” Maser says the girls liked pounding the hammer even more than the boys. “They weren’t given the chance at home to do that.”

“In the Soviet Union, the way of raising children was very strict, so Head Start was a breakthrough in Estonia,” Maser says. “Head Start’s subject matter was the teaching of democracy and free thinking, above all for adults. They were concerned with the upbringing of a thinking individual. The children understood that they could talk and not only listen.”

Although the methodology of head start came from the United States, it was flexible and easily adapted in each country. Under the direction of Mai Maser, themes from dental care to food preparation were included in Estonia’s program. Even baking gingerbread cookies was developmental: children learned about different ingredients and were asked to write or illustrate the recipe.

Sometimes funny things happened when using the new principles. “Once we brought in a table full of healthy food and a table full of unhealthy food for making a video about dental hygiene. By the time we were prepared to film, the children had already eaten all the unhealthy food,” chuckles Maser.

The Head Start movement continues to operate. In 1996, it was expanded to include primary schools and a separate non-profit organization was established.

TŠETŠEENIA SÕDA

Venemaa president Boriss Jeltsin annab vägedele käsu vallutada tagasi Venemaast lahku löönud Tšetšeenia. Algab Venemaalale alandavate tagajärgedega sõda.

11.12.1994

THE CHECHEN WAR

Russian President Boris Yeltsin orders troops to occupy Chechnya, which has seceded from Russia once again. The results of the war will be degrading to Russia.

1995

34

Avatud Eesti Fondile viiendaks sünnipäevaks

Märt Väljataga

Nii poole sajandi eest välja kukkus, et võimu keegi torkida ei julgend, ja kui ka keegi julgeski, siis hukkus, ning ülejäänud olid silmad sulgend ja pidid hoidma suud ja kõrvad lukkus, ja kammitsema pidi terav sulg end ja juurdlev mõistus teeskles, et ta tukkus... See oleks veel pool sajandit nii kulgend – ent tuli Soros, avas oma fondi, et see siis terve ühiskonna avaks ja muudaks inimsuhted sallivamaks, teeks tükiks totalitarismitondi ning toetaks püüdlusi ja ettevõtteid, mis viivad ellu uusi vapraid mõtteid.

(Kirjutatud aprillis 1995)

EUROLIIT LAIENEB

Euroopa Liit jõuab uue laienemisvooruga Eesti ukse alla: peale Austria ja Rootsi saab ELi liikmeks ka Soome.

01.01.1995

EU ENLARGMENT

The European Union reaches the Estonian doorstep with the new round of enlargement. In addition to Austria and Sweden, Finland accedes to the European Union.

McDONALD'S EESTIS

Viis aasta pärast seda, kui McDonald's jõudis Moskvasse, saabub kapitalismi sümbol lõpuks ka Tallinna.

29.04.1995

McDONALD'S REACHES ESTONIA

Five years after the first Soviet McDonald's opens in Moscow, the symbol of capitalism finally arrives in Tallinn.

1

2

3

1. Avatud Eesti Fondile õnne soovima tulnud poliitik Mart Laar elavas keskustelus meediaettevõtja Hans H. Luigega.

Politician Mart Laar has come to congratulate the Open Estonia Foundation and is caught in lively dialogue with a media entrepreneur Hans H. Luik.

2. Fondi üle rõõmustavad teiste seas poliitik Rein Lang ja ettevõtja Rein Kilk.

Politician Rein Lang and entrepreneur Rein Kilk are also excited about the foundation.

3. Kohal on ka riigimees Arnold Rütel folkloristist abikaasa Ingridiga.

Politician Arnold Rütel and his wife Ingrid, folklorist, do not stay away from the event either.

35

On the Occasion of the Fifth Anniversary of the Open Estonia Foundation

by Märt Väljataga

Thus it came to be half a century ago
That no one dared to stand up to authority,
And when they did, they succumbed,
And those that remained closed their eyes,
They were forced to plug their ears and hold their tongue,
The power of the pen was shackled,
The brooding mind pretended it was fast asleep...
This would have lasted another half a century
But Soros came, and established his foundation,
So the whole of society could be more open
And make humankind more tolerant,
Smash the spectre of totalitarianism
And support endeavors and initiatives,
That would bring brave new ideas to life.

(Composed April, 1995)

SREBRENICA VERESAUN

Bosnia serblased hõivavad oma presidendi Radovan Karadžići korraldusel turvaalad, mille ÜRO on Bosnia muslimite kaitseks loonud, ja tapavad 8000 meest.

11.07.1995

SREBRENICA MASSACRE

President of Bosnian Serbs Radovan Karadžić orders occupation of United Nations "safe areas" in Bosnia and kills at least 8,000 Muslims of Bosnia.

RAAMATUD ARVUTISSE

Kuues suuremas Eesti raamatukogus käivitub AEFI abiga Eesti raamatukogude automatiseerimise suurprogramm. Eesmärgiks seatakse ühtne kasutajasõbralik infosüsteem, mis annaks ülevaate kõigist Eesti raamatukogudest.

BOOKS INTO COMPUTER

With the support of the Open Estonia Foundation the six largest libraries in Estonia launch library automation programs. The aim is to establish a single user-friendly information system that would provide an overview of all Estonian libraries.

Kiireim tee teadmiseni

„1990. aastatel Sorosi toetusel välismaal õppimas käinud noored on päris kindlasti jätnud Eesti tänapäevastamisse üsna tuntava jälje,“ rõhutab filmitegija, endine Avatud Eesti Fondi nõukogu liige Ilmar Raag. Sama mõte kordub ka paljude teiste jutus. Eriti on sellega muidugi nõus toonased stipendiaadid.

Õigusteadlane Lauri Mälksoo käis 1990ndate keskel Avatud Eesti Fondi abiga tudengikonverentsidel. Need olid tema jaoks esimesed välisreisid üldse. 1998. aastal astus ta Avatud Ühiskonna Instituudi toetusega Washingtoni Georgetowni ülikooli rahvusvahelise õiguse magistrantuuri. Seda aega nimetab Mälksoo üheks õnnelikumaks aastaks oma elus: „Edasiliikumine inimese, maailma asjadest arusaaja noore teadlasena pole kunagi varem ega hiljem tundunud nii intensiivne kui selle aasta jooksul.“ Aasta Georgetownis andis enesekindluse hilisemateks õpinguteks Berliinis ja Tokyoski.

Miski ei näita selle magistrantuuri mõju aga paremini kui professor Mälksoo hilisem tegevus: ta on õiguskantsleri nõunik, presidendi mõttekoja ja Avatud Eesti Fondi nõukogu liige ning esimene Balti riikidest pärit inimene, kes sai European Research Council'i viieaastase uurimistoetuse.

Antropoloog Aet Annist omandas 1998. aastal tänu Sorosi fondi toetusele magistrikraadi Cambridge'i ülikoolist. Talle tähendas see võimalust õppida eriala, mida Eestis tollal ei olnudki. Peale akadeemilise eneseleidmise rõhutab nüüdne Eesti humanitaarinstituudi dotsent sedagi, et pikemalt välismaal elamine mõjub ka isiksusele: „See on pidev analüüs iseenda ja võõra ühiskonna suhetest.“ Kindlasti on sellel olnud mõju järgmistele valikutele, tunnistab Annist. „Küllap see stipendiaadielu oli lihtsalt algus... Nomaadi ja kosmopoliidi, või kui soovid, juurtetu migrandi lõbusa ja tüütu, masendava ja rikastava elu algus.“

1995. aastaks oli Avatud Eesti Fondil üle 20 stipendiumiprogrammi Euroopas ja USAs. Nende tähtsus oli tollal tohutu, sest võimalused olid laiad alates õpilasvahetusest keskkooliõpilaste ja tudengite jaoks kuni raamatukoguvisiitide, õppekava arenduskeskuste külastamise ning tervet kraadiõpet katvate stipendiumideni välja. 1991. aastal oli Sorosi algatusel Budapestis loodud ka Kesk-Euroopa ülikool, mis korraldas kraadiõpet ning uuris poliitilisi ja majanduslikke arenguid. Kõige selle eesmärk oli kiirendada teadmiste omandamist ja aidata kaasa Ida-Euroopa demokraatiseerumisele.

NATO SEKKUB BOSNIAS

Allianss alustab genotsiidi peatamiseks Bosnia serblaste vastu suunatud õhulööke.

August

NATO INTERFERES IN BOSNIA

In order to stop the genocide, the alliance opens wide air strikes against Bosnian Serb infrastructure and units.

LINDISKANDAALI HARIPUNKT

Siseminister Edgar Savisaart süüdistatakse poliitikute omavaheliste vestluste salaja lindistamises. Peaminister Tiit Vähi teatab kogu valitsuse tagasiastumisest. Uue valitsuse moodustab taas Vähi ning Keskerakonna asemel jõuab esmakordselt valitsusse Reformierakond.

11.10.1995

CULMINATION OF TAPE SCANDAL

Estonian Prime Minister Tiit Vähi and his entire Cabinet resign, when Minister of the Interior Edgar Savisaar is accused of recording private conversations of other politicians. A new government is formed again by Tiit Vähi, but this time the Estonian Centre Party, Keskerakond, is replaced by the Estonian Reform Party, Reformierakond.

1. Tartus avati Avatud Eesti Fondi toetusel elektrooniline meditsiini infosüsteem Medinet.

The Open Estonia Foundation helps to open a modern medical information system – Medinet.

2. George Soros osales aprillis 1995 Tallinnas filantroopiaseminaril.

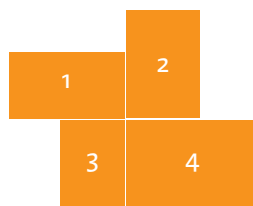
In April of 1995 Soros participates in the philanthropy seminar in Tallinn.

3. Mall Hellamil ja George Sorosil oli ka filantroopiaseminaril palju rääkida.

At the seminar Mall Hellam and George Soros have a lot to discuss as well.

4. Esinduslik esinejatepaneel: kirjandusteadlane Märt Väljataga, filantroop George Soros, Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam, ettevõtja Urmas Kõiv, Euroopa Fondide Keskuse tegevdirektor John Richardson ja ühiskonnateadlane Rein Ruutsoo.

A dashing speaker panel: writer and literary theorist Märt Väljataga, philanthropist George Soros, head of the Open Estonia Foundation Mall Hellam, entrepreneur Urmas Kõiv, Executive Director of the European Foundation Center John Richardson and social scientist Rein Ruutsoo.

The Fast Track to Knowledge

“Young people who studied abroad with Soros’ support have certainly left a rather discernible mark on the modernization of Estonia,” says Ilmar Raag, filmmaker and former board member of the Open Estonia Foundation. Others repeat the thought again and again. And scholarship recipients would certainly agree with the sentiment.

In the mid 1990s, Lauri Mälksoo, now a law professor, attended student conferences with the support of the Open Estonia Foundation. These were his first trips abroad. In 1998, he was accepted into a graduate program in international law at Washington D.C.’s Georgetown University with funding from the Open Society Institute. Mälksoo calls the year at Georgetown one of the happiest of his life: “Progress as a young researcher and learning about man and the world felt never so intense than that year.” His year at Georgetown fueled self-confidence for his later studies in Berlin and Tokyo.

Nothing shows the impact of this experience more than Professor Mälksoo’s later work: advisor to the Chancellor of Justice, member of the Academic Advisory Board of the President, and board member of the Open Estonia Foundation, as well as the first person from a Baltic country to receive a five-year research grant from the European Research Council.

Anthropologist Aet Annist received an MA from Cambridge University with the support of the Soros Foundation in 1998. It offered her the opportunity to study something not offered in Estonia at the time. In addition to academic experience, Annist, currently an Associate Professor at the Estonian Institute of Humanities, emphasizes the impact of living abroad: “It’s a constant analysis of the relationship between you and a foreign society.” Annist says the experience certainly influenced her future choices. “The life of a scholarship recipient was simply the beginning. The beginning of a nomad and cosmopolitan or, if you prefer, the fun, boring, dismal, and enriching life of a rootless immigrant.”

By 1995, the Open Estonia Foundation had over 20 scholarship programs in Europe and the United States. Their importance at the time was enormous, and opportunities included high school exchanges, university library visits, curriculum development center visits, and grants covering degree studies. In 1991, Soros founded the Central European University in Budapest, which offered degree programs and conducted research of political and economic developments. The goal, of course, of all these programs was to speed the acquisition of knowledge and the democratization of Eastern Europe.

BOSNIA SÕJA LÕPP

Daytoni rahuleping lõpetab Bosnia sõja. Bosniast saab ulatusliku autonoomiaga osadest koosnev ja range rahvusvaheliste organisatsioonide järelevalve alla kuuluv riik, kus hakkab paiknema enam kui 60 000-meheline NATO rahuvalve.

21.11.1995

END OF BOSNIAN WAR

The war ends with the Dayton Peace Agreement. Bosnia is turned into a state comprised of areas with wide autonomies. It remains under the strict supervision of international organizations. More than 60,000 NATO peacekeeping troops are stationed there.

KURSS EUROOPA LIIDULE

Eesti esitab avalduse Euroopa Liidu liikmeks saamiseks, mõni kuu varem on Eestist saanud assotsieerunud liige.

28.11.1995

ROUTE TO THE EUROPEAN UNION

Estonia presents a formal request for accession to the European Union. Some months earlier an association agreement was signed with Estonia.

1996

1

2

3

Käepikendus Lõuna-Eestisse

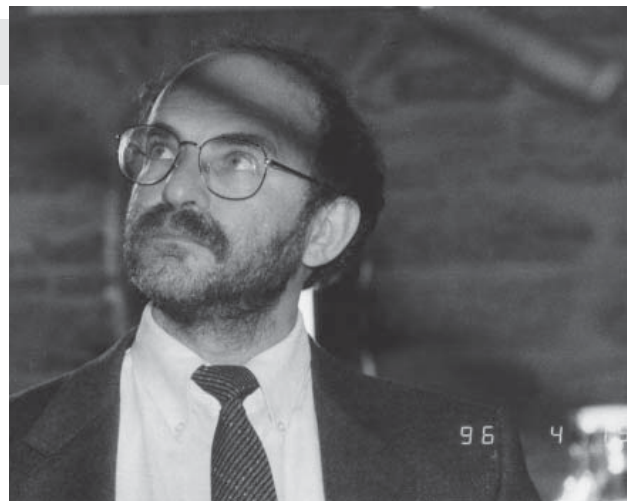
1990date keskel käis asjaajamine suuresti silmast silma ja pabereid anti käest kätte. See tähendas, et ka Avatud Eesti Fondiga suhtlemiseks tavatsesid inimesed mujalt Eestist Tallinna sõita. See oli inimestele tüütu ja fondile koormav ning 1996. aastal otsustati avada ka Tartus infopunkt, mis jagaks teavet kõigi fondi algatuste kohta.

Toona oli Avatud Eesti Fondi nõukogu eesotsas praegune Tallinna ülikooli professor Mati Heidmets, kes tagantjärele nimetab uue infopunkti avamist logistiliselt nutikaks tööjaotuseks. Fondi töö muutus lihtsamaks ja Lõuna-Eesti inimesed said hõlpsamalt teavet uute võimaluste kohta.

Tartu büroo eestvedaja Siiri Maimets mäletab, et vahel tuli selgitada sedagi, miks ja kuidas toetusi taotleda. „Inimesed häbenesid raha küsida ja tihti peale jäadi hätta vormide täitmisega,” meenutab Maimets.

Õige pea Siiri Maimetsa tööpõld avardus. Kui alguses oli tarvis lihtsalt inimestele infot jagada ja neilt taotlusi vastu võtta, siis peagi tuli üheskoos Tartu ülikooli kliinikumi arstidega meditsiiniprogrammidega tegelema hakata. „Arstide koostamine ja võrgustiku loomine oli kõige olulisem, sellest algas kõik,” tõdeb ta nüüd. „Avatud Eesti Fondi raha eest ostetud meditsiinitehnika oli samuti vajalik, kuid selle oleks võib-olla saanud ka mujalt. Tekkinud kontaktid olid aga asendamatud.”

Eestlased suutsid suurepäraselt kontakte luua ka Salzburgis toimunud täiendusseminaridel. Individuaalstipendiumiga käisid ennast seal täiendamas kõige erinevamate erialade arstid kogu endisest Nõukogude Liidust. „Alguses oli ebakindlus suurem ja uue teabe saamine olulisem,” meenutab Maimets 1990. aastate teist poolt. „Ühel hetkel hakkas aga minuni jõudma tagasiside, et sõit andis kinnituse: oleme Tartus väga tublid ja maailmatasemel.” Maimets vastutas Eesti arstide Salzburgi seminaridele saatmise eest veel aastaid pärast seda, kui AEFI Tartu büroo sajandivahetuse paiku suleti. Nüüd on selle töö enda kanda võtnud Tartu ülikooli arstiteaduskonna täienduskeskus.

TIIGRIHÜPPE ALGUS

President Lennart Meri kuulutab avalikult välja Eesti “arvutistamise” projekti, mille taga on tollane suursaadik Toomas Hendrik Ilves.

21.02.1996

“TIGER LEAP” BEGINS

President Lennart Meri announces the beginning of Tiger Leap, a project to “computerize Estonia.” The brain behind the initiative is the Estonian Ambassador in the United States Toomas Hendrik Ilves.

INFOÜHISKOND KÄES

Avatud Eesti Fond saab endale internetikodulehekülje. Pannakse alus üle-eestilisele kodulehekülgede võistlusele.

INFORMATION SOCIETY ARRIVES

The Open Estonia Foundation sets foot in virtual space with its own website. The groundwork is set for country-wide website contests.

1. Avatud Eesti Fondi sõber ja nõukogu liige, ajaloo professor David Vseiovi.
History professor David Vseiovi – a long-time friend and a member of the OEF's board.

2. Avatud Eesti Fondi pikaajaline koostööpartner ja nõukogu liige, sotsioloog Ivi Proos.
Ivi Proos, sociologist, a long-time partner and a board member of the Open Estonia Foundation.

3. Rahvusvaheline filantroopiakonverents "Interphil" Tallinnas oktoobris 1996, esineb tollane Eesti välisminister Siim Kallas.
Prime Minister Siim Kallas is delivering a speech at the conference "Interphil" held in Tallinn in October of 1996.

A Helping Hand for Southern Estonia

In the mid 1990s, business in Estonia was conducted face-to-face, and as a rule papers were submitted personally. This required residents of other parts of Estonia to travel to Tallinn for meetings with the Open Estonia Foundation. This was not only annoying for applicants but expensive for the foundation, and so a decision was made to open an information point in Tartu in 1996, which could provide information about the foundation's initiatives.

Tallinn University Professor Mati Heidmets, who at the time headed the board of the Open Estonia Foundation, in hindsight, considers the opening of the new office a logistically smart decision. The work of the foundation was simplified and the citizens of southern Estonia received considerably more information about new opportunities.

Siiri Maimets, who headed the Tartu office, remembers her time spent explaining why and how to apply for grants. "People were embarrassed to ask for money and often they were scared of filling out forms."

In the beginning, Maimets was primarily involved supplying information and taking applications, but soon cooperation began with doctors from the Tartu University Hospital in order to develop medical programs. "Training for doctors and a networking were the most critical, so that's how it all began," she says. "The medical equipment purchased with funding from OEF was needed, of course, though it might have perhaps been possible to find the money elsewhere. The contacts the Estonian doctors made, however, were indispensable."

Estonians did a fine job developing contacts in Salzburg during continuing education seminars. Doctors in all fields from all over the former Soviet Union went to upgrade their qualifications and Estonians were perhaps the most successful in creating professional ties with the educators there. "At the beginning, the doubt was greater and receiving new information was more important," recalls Maimets when talking about the last half of the 1990s. "At one point, I started receiving feedback that the trip provided assurance that we in Tartu are very good and operate on a world level." Maimets was in charge of sending Estonian doctors to Salzburg even after the Open Estonia Foundation closed its Tartu office at the turn of the century. Now, the Tartu University's Center for Continuing Medical Education has taken over this work.

TEGEVUST ALUSTAB TALLINNA BÖRS

Kauplemist alustab Tallinna Väärtpaberibörs, mille 23 finantsorganisatsiooni ligi aasta varem asutasid.

31.05.1996

TALLINN STOCK EXCHANGE OPENS

Established nearly one year ago by 23 financial organizations, the Tallinn Stock Exchange starts trading sessions.

ESIMISE TŠETŠEENIA SÕJA LÕPP

Dagestanis sõlmitud Hassavjurti vaherahu tagab Tšetšeeniale faktilise sõltumatuse Venemaast. Föderaalväed tõmbuvad Tšetšeenias välja.

30.08.1996

END OF FIRST CHECHEN WAR

The Hassavjurti Armistice signed in Dagestan ensures Chechnya de facto independence from Russia. Federal troops withdraw from Chechnya.

„Kui seda fondi poleks olnud..”

„Avatud Eesti Fond on tegelikult sellega seotud inimesed,” kinnitavad fondi nõukogu liikmed, töötajad ja ka koostööpartnerid ühel häälel. Refraäniks korratakse nende omalaadsete inimeste erilisi omadusi: sära silmis, usk, et maailma on võimalik muuta, ja nädalapäevast või kellaajast sõltumatu pühendumus.

Nii tõendavadki needsamad inimesed kõike head, mida fond on oma kahe tegevuskümneni jooksul saavutanud. „Ma usun fondi tegevuse täiesti siiralt,” ütleb Ida-ida piiriülese koostööprogrammi koordinaator Kelly Grossthal. Tema usk on seda tugevam, et ei tule mitte töölaua taga istumisest, vaid omaenda kogemusest.

„Kui avatud Eesti Fond ei oleks 1990ndatel noortesse panustanud, siis mind ei oleks siin,” ei jäta Grossthal kahtlustele ruumi. Tema kujunemist on mõjutanud Junior Achievementi majandusõpe koos õpilasfirmadega, koolilehete toimetajate koolitused ja väitlusseltsi tegevus. Kõik need algatas 1990ndatel Avatud Eesti Fond ja kõik olid olemas Rapla Vesiroosi gümnaasiumis, kus Grossthal 1994. aastal keskkooliteed alustas.

Nõukogude põhikoolis õppinule oli see kõik suur silmade avanemine: „Meile õpetati, et võime öelda, mida õigeks peame, ning õpetaja teadmised polegi viimase instantsi tõde.” Koos pedagoogidega arutati sedagi, kuidas koolielu parandada.

Oma kõige suuremaks mõjutajaks peab Grossthal tegevust koolilehe peatoimetajana. 16-aastasena õnnestus tal käia AEFi rahastatud ja Ameerika õpetajate eestvedamisel korraldatud koolilehete toimetajate suvelaagris. Noore inimese ettevõtlikkust aitas arendada õpilasfirma, mille rajamist juhendas Junior Achievementi meetodika alusel ameeriklanna. Müüdi kooli ja õpetajate piltidega taskukalendrid. Sellega oldi nii edukad, et võideti Eesti õpilasfirmade meistrivõistlused. Iisraelis toimunud Euroopa meistrivõistlustele sõitmiseks tuli osa reisiraha küll ise leida, kuid teise poolega aitas taas AEF. Juba esimene välismaale sõit ise oli meelde jääv. „Mäletan vahemaandumist Kopenhaagenis, see oli minu jaoks uskumatu kogemus,” meenutab Grossthal. „Seal nägin maailma, mille olemasolusse polnud seni uskunud. Olin tõsimeeli arvanud, et puhtad laiad tänavad koos naeratavate inimestega on vaid USA filmidesse lavastatud.”

PALGAKÄÄRID

Eesti peaministri brutopalk on 14 720 krooni, keskmine brutopalk on 3310 krooni.

PAY GAP

The gross salary of the Estonian Prime Minister is 14,700 kroons, average gross monthly salary in Estonia is 3,300 kroons, just under 1,000 EUR and roughly 210 euros respectively.

1. Suvi, mis muutis paljude noorte elu: koolilehtede toimetajad külas president Lennart Meril aastal 1995. President avaldab muljet ka oma lihtsusega: tuttmüts peas ja kootud vest seljas, ei pea ta paljuku grupipildi jaoks mahagi istuda.

The summer, which changed lives of many youngsters – editors of school newspapers are visiting president Lennart Meri. Meri makes an impression with his simple approach: in a tasseled hat and knitted vest he even sits on the ground for the group photo.

2. Kelly Grossthal (paremal) koolilehtede toimetajate suvelaagris.

Kelly Grossthal (right) in the summer camp for editors of school newspapers.

1

2

“If it hadn’t been for the foundation...”

“The Open Estonia Foundation is really the people connected with it” is an assertion made by the foundation’s employees, members of its board, and partners. The special qualities of these people are like the refrain of a song: a gleam in their eyes, a belief that it’s possible to change the world, and a commitment that doesn’t depend on the time or the day of the week.

That’s how much these people support all of the good things that the foundation has achieved during its two decades of work. “I sincerely believe in the work of the foundation,” says Kelly Grossthal, the program coordinator of East-East: Partnership Beyond Borders. Her belief has been strengthened by her own personal experience. “If the Open Estonia Foundation hadn’t invested in young people in the 1990s, I wouldn’t be here,” she says.

Grossthal’s development was impacted by studying economics through the Junior Achievement program, experience with student companies, editing school newspapers, and participation in student debate – all these started by the Open Estonia Foundation in the 1990s. And all of these were put into action at the Vesiroos High School in the town of Rapla, where Grossthal began her secondary school education in 1994.

For someone who had studied in a Soviet primary school, these new experiences were eye-openers: “We were taught that we had the power to say what we thought was right and that the teacher’s knowledge was not the final truth.” Discussions were even held with teachers on how to improve the schools.

The biggest life-changing event for Grossthal came through serving as editor of her school’s newspaper. She attended a summer camp for school newspaper editors organized with support from the Open Estonia Foundation and led by teachers from the United States. Her entrepreneurship skills grew through creating a student company through the Junior Achievement method. The company sold pocket calendars with photos of the school and teachers. Their enterprise was successful enough to earn them the title of Best Estonian Student Company of that year. Grossthal and her schoolmates had to raise a portion of the money necessary to travel to the Young Enterprise Europe contest in Israel, though the Open Estonia Foundation helped with the rest. Her first trip abroad was memorable in itself. “I remember the layover in Copenhagen; it was an unbelievable experience for me,” recalls Grossthal. “There I saw a world that till then I didn’t believe existed. I had really thought that clean, wide streets together with smiling people were things staged in American films.”

Ilmar Kruusamäe pani Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse aastanäitusele “Bioloogia, tehnoloogia, utoopia” 1996. aastal välja pildiseeria looduslaps Albertopos Gulkopos.

For the 1996 annual exhibition of the Soros Center for Contemporary Arts in Estonia Ilmar Kruusamäe has put up photo series depicting nature child Albertopos Gulkopos.

1997

42

Informatsiooni kiirtee keset külatänavat

Informatsiooni kiirteel saab kihutada see, kellel sobiv sõiduriist olemas. Ent 1996. aastal oli Eestis saja elaniku kohta keskmiselt kõigest 3,5 internetikasutajat. Käepärast interneti kasutamise võimalust oli seega hädasti vaja ja nõnda hakatigi looma avalikke internetipunkte.

Idee arendas välja IT-visionäär Linnar Viik, kes oli tollal tegev ÜRO arenguprogrammis (UNDP). See organisatsioon käivitas ka Eesti neli esimest avalikku internetipunkti: ühe Rahvusraamatukogus ja kolm Hiiumaal. Idee ise oli väga lihtne: igaüks peab saama kasutada püsiühendusega arvutit.

Kui Viik kutsuti Avatud Eesti Fondi nõukogu ette internetist rääkima, läks otsustuskogu tema sõnul „kirge täis” ja pani käima avalike internetipunktide programmi, mis aitas jõudsalt kaasa Eesti infoühiskonnaks saamisele. „Peaaegu AEFI selles valdkonnas üheks olulisimaks toetajaks ning tegijaks,” ei ole Viik kiitusega kitsi.

Koostöö omavalitsustega käis lihtsalt: nemad leidsid kohalikud tugisikud, pakkusid välja viisakad ruumid ja hoolitsesid hiljem korrashoiu eest, Avatud Eesti Fond aga tagas kõik ülejäänud. „Panime oma raha sinna, kus kohapeal oldi valmis avaliku internetipunkti nimel pingutama,” selgitab AEFI juht Mall Hellam. „See tähendas pikas perspektiivis, et oma investeringu eest hoolitseti.”

NATO LAIENEB

NATO kutsus Poola, Tšehhi ja Ungari endaga 1999. aastast liituma. Eesti rõhutab, et laienemine peab põhinema ühistel väärtustel, mitte asukohal ja geopoliitilistel kaalutlustel.

8.07.1997

NATO EXPANDS

NATO invites Poland, the Czech Republic and Hungary to join the organization starting 1999. Estonia emphasizes that the expansion must be based on values, not the location and geopolitical considerations.

KIIRE MAJANDUSKASV

Eesti kogeb taas üle pika aja kiiret majanduskasvu: kogutoodang suureneb aastaga 11 protsenti.

RAPID ECONOMIC GROWTH

After a long period Estonia at last experiences rapid economic growth – GDP rises 11 percent that year.

1. Avatud Eesti Raamatu sarja esitlust jälgivad huviga selle eestvedaja Märt Väljataga, ajaloo professor David Vseiov ja raadioajakirjanik Mari Tarand.

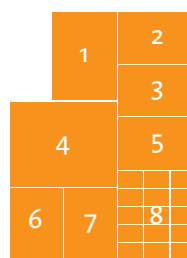
At the Open Estonia Book presentation, history professor David Vseiov, radio journalist Mari Tarand and the initiator of the Open Estonia Book Märt Väljataga are listening attentively.

2. Avatud Eesti Fondi nõukogu liige, ajaloo professor David Vseiov, fondi töötaja Katrin Enno ja nõukogu esimees psühholoogiaprofessor Mati Heidmets külas Moskva Sorosi Fondil.

The Open Estonia Foundation board member, professor of history David Vseiov, the foundation's staff member Katrin Enno and Chair of the board, professor of psychology Mati Heidmets are visiting the Moscow Soros Foundation.

3. Mati Heidmets, George Soros, Mall Hellam ja David Vseiov avatud ühiskonna fondide võrgustiku kohtumisel Budapestis.

Mati Heidmets, George Soros, Mall Hellam and David Vseiov at the Open Society network meeting in Budapest.

4. Avatud Eesti Fondi nõukogu esimees advokaat Jaak Oja ning fondi juhataja Mall Hellam annavad tõlkijale ja kolumnistile Enn Soosaarele üle lseisvuspäeva auhinna.

Chair of the Open Estonia Foundation's board, lawyer Jaak Oja and the head of the foundation are presenting the Independence Day Award to the translator and columnist Enn Soosaar.

5. Avalike internetipunktide ja @-liiklusemargi tutvustamine Avatud Eesti Fondis.

Presentation of public Internet access points and the "@traffic sign in the Open Estonia Foundation.

6.–7. Sallivuse teemaline Avatud Ühiskonna Foorum on ajaloolasest ajakirjaniku Andrei Hvostovi ja sotsioloogiaprofessori Mikko Lagerspetzi lausa mõtlikuks teinud.

The subject of the Open Society Forum – tolerance – has rapt the historian and journalist Andrei Hvostov and professor of sociology Mikko Lagerspetz in deep contemplation.

8. Avalikke internetipunkte loodi Avatud Eesti Fondi toetusel üle kogu Eesti.

With the help of the Open Estonia Foundation, public Internet access points were created all over Estonia.

The Information Superhighway in a Village Street

To race on the information superhighway requires the right vehicle. In 1996, there were on average only 3,5 internet users per 100 inhabitants of Estonia. Easier access to the internet was badly needed, and soon public internet access points began to be established.

The idea was expanded by IT visionary Linnaar Viik, who was at the time involved in the UN Development Program. His organization launched Estonia's first four public internet access points: one in the National Library and three on the island of Hiiumaa. The idea was simple: every citizen should be able to use a computer with an internet connection.

When Viik visited the Open Estonia Foundation's board to talk about the internet, his reception was, in his words, "full of passion," and a program was begun to build public internet access points. "I consider the Open Estonia Foundation one of the most important supporters and active participants in this field," Viik says of the contribution to building Estonia's information society.

Cooperation with local municipalities was easy: they found local supporters, offered suitable facilities, and later took care of the maintenance. The Open Estonia Foundation covered everything else. "We put our money where local people were ready to put in an effort in the name of public internet access points," explains Mall Hellam, Executive Director of the Open Estonia Foundation. "This meant that in the long run our investment is looked after." And, should proof be required, most public internet access points are still in operation today.

ÜKSTEISEMÕISTMISE EEST

Avatud Eesti Fond asutab Koosmeele auhinna. Seda antakse igal aastal AEFI sünnipäeval neile, kes on oma tegevusega kaasa aidanud Eestis elavate inimeste üksteisemõistmisele ja ühise tuleviku-Eesti ehitamisele. Esimeste laureaaside hulgas on Eugenia Gurin-Loov ja ajakirja Vikerkaar venekeelne väljaanne.

FOR MUTUAL UNDERSTANDING

The Open Estonia Foundation initiates the Concord Award for people who have helped to promote mutual understanding in Estonia. Among the first to receive the prize are Eugenia Gurin-Loov and the Russian edition of cultural magazine Vikerkaar.

Lapsed nagu lapsed ikka

Mida ootab üks kõurik nii suure ärevusega, et ei jää öhtul magamagi? Jõuluvana? Suvevaheaja algust? Lõbustusparki minekut? Või midagi palju hoolivamat? Just nii ongi: Tartu lastekodulapsed on eevil enne vanema õe või venna külaskäiku. Mis siis, et tegemist ei ole oma perekonnaliikme, vaid tugiisikuga, kes nendega regulaarselt kokku saab.

„Vanem õde/vanem vend” pakub tugiisikuid lastele, kes on olude tõttu jäänud ilma lapsepõlve iseenesestmõistetavatest osadest – tähelepanust ja hoolimisest. Kaugeltki kõik nad ei ela lastekodus. „Kui näiteks üksikvanem on ummikus ja ei saa oma kriisiga hakkama, on ka tema lapsel tuge vaja,” selgitab üks Tartu Laste Tugikeskuse eestvedajaid, psühhoterapeut Lemme Haldre.

Programm, mis käivitus Eestis Avatud Eesti Fondi toetusel 1997. aastal Tartu Laste Tugikeskusena, lähtub ligi sajandi jooksul mujal maailmas järele proovitud meetodikast. Tartu eeskujule järgnesid kiiresti ka teised – Tallinn juba 1998. aastal, siis riburada pidi ka teised linnad. Kui alguses järgiti täpselt etteantud juhiseid, siis õige pea hakati neid Eesti oludega kohandama. Haldre nendib nukralt, et kahjuku peavad nad oma tugiisikuid õpetama lastega rääkima ka koolivägi-vallast, sobimatust seksuaalkäitumisest ja vanemate lahtusest.

Vanemate õdede ja vendadega kohtuvad algkoolis käivad põnnid kuni teismeeani. Nad on lapsed nagu lapsed ikka ja ka nende tegevus on tavapärane. See paistab kas või sellestki, kuidas kirjeldatakse tugi-keskuses oma vanemat venda või õde:

- Temaga on tore väljas käia, sest siis me käime pitsat söömas.
- Ma olen käinud tema pool külas – mulle meeldib tema kodu, sest seal elab üks merisiga ja õde. Nemad on ka toredad.
- Kui väljas käime, siis saab alati nalja. Kui me koos oleme, siis ta pole kunagi kurb.
- Olen temalt õppinud viisakust ja teistega suhtlemist.
- Ta on väga ilus, nii ilus kui printsess Okasroosikese muinasjutust – mul on see raamat.
- Ta käib ülikoolis ja ta on tark. Me oleme käinud kinos ja kohvikus. Meile meeldib rääkida sõpradest ja igasugustest muudest asjadest.

Vanemad õed ja vennad kohtuvad unarusse jäetud lastega iga nädal, peale selle lustitakse koos suvelaagris.

In addition to meeting every week, Big Brothers and Sisters share fun with neglected children at a summer camp.

50 ÕIGUSÕPIKUT TRÜKITUD

1990ndatel antakse Avatud Eesti Fondi toetusel kokku välja üle poolesaja õigusõpiku. Idee sai alguse juba aastakümne alul, kui AEFI nõukogu esimees oli advokaat Jaak Oja ning õpikute kirjastamise eestvedajaks tollane Tartu Ülikooli õigusteaduskonna dekaan ja hilisem Avatud Eesti Fondi nõukogu esimees Peep Pruks. 50. raamatuks sai 1998 välja antud Tartu ülikooli juuraprofessorite Kalle Meruski ja Raul Naritsa „Eesti Konstitutsiooniõigusest”.

50 LEGAL TEXTBOOKS

More than 50 legal textbooks were published in the 1990s with the Open Estonia Foundation's funding. The effort was spearheaded by the dean of Tartu University's law school, Peep Pruks. The fiftieth book was "Of Estonian Constitutional Law" by Tartu University law professors Kalle Merusk and Raul Narits, published in 1998.

Kids Will Be Kids

What causes sleepless anticipation in a child? Santa Claus? Summer holidays? Amusement parks? For residents of Tartu children's homes, they await a visit from their Big Brother or Sister. It matters not that the Big Brothers are not family members: a meeting with a good mentor is always valued.

The Big Brother/Big Sister program provides mentors to children, who due to various circumstances, lack the attention and care which are a necessary part of childhood. Not all the children live in children's homes. "If a single parent is in a difficult situation and is unable to deal with his or her crisis, then that child also needs support," explains psychotherapist Lemme Haldre, head of Tartu's Child Support Center.

With support from the Open Estonia Foundation, the Tartu Child Support Center launched a program in 1997 based on methodologies used around the world for almost 100 years. Other programs quickly developed based on Tartu's example. Tallinn implemented the Big Brother/Big Sister program in 1998, and by then a path had been forged for other cities. Although those who agreed to be mentors were trained according to the international curriculum, they were also trained concerning specific topics deemed relevant in Estonia. Haldre notes that mentors are trained to talk with children about school violence, inappropriate sexual behavior, and divorce.

Big Brothers and Big Sisters are paired with children of primary-school age up to the teenage years. Here is how the Big Brothers and Sisters are described by children:

- It's fun to go out and do something with him, because then we can go have pizza.
- I have gone to visit her. I like her house, because she has a guinea pig and her sister is living there. They are also nice.
- We always joke around when we go out. When we're together, there's never sadness.
- I have learned politeness and how to communicate with others from him.
- She is very beautiful—as beautiful as Sleeping Beauty from the fairytale book I have.
- He is smart and studies at the university. We've gone to the movies and to cafes. We talk about friends and all kinds of other things.

KOLLEEGID TULEVAD KÜLLA

Fond korraldab Tallinnas kodanikualgatuse maailmaühenduse CIVICUS Euroopa liikmete seminari teemal "Filantroopia ja ettevõtlus".

COLLEAGUES' VISIT

The Foundation organizes a seminar for the European members of the World Alliance for Citizen Participation (CIVICUS) on the topic, "Business and Philanthropy."

1998

Soovimatutest külalistest oodatud osalejateks

„1990. aastate teiseks pooleks oli selge, et enamik venelasi jääb siia, ja järjest kõvemini hakati rääkima, et ega see integratsioon iseenesest ei toimu,“ ütleb 1999. aastal Avatud Eesti Fondi lõimumisteemade koordinaatorist rahvastikuministriks siirdunud Katrin Saks.

Eestis järjepidevalt integratsiooni uurinud sotsioloog Iris Pettai on kindel, et paljuski tuli selline arusaam aastail 1993–2000 Avatud Eesti Fondi toetusel tehtud lõimumisseiretest. „Uuringutest selgus 1990ndate keskel illusiooni põrustav tõde, et ka mitte-eestlaste jaoks on Eesti nende kodu ja tervelt 95% neist ei kavatse siit kuhugi lahkuda,“ tõdeb Pettai. See mõistmine pani inimesed lõpuks tegutsema.

Juba kümnendi keskel oli Avatud Eesti Fond panustanud näiteks vene koolidele eesti keele õppematerjalide loomisse, kuid tõesti ulatuslik töö läks lahti 1998. aastal algatusega, mida nimetati integratsiooni suurprojektiks.

„Üheks valupunktiks oli see, et eesti keelt halvasti oskavate Eesti venelaste jaoks olid eestikeelsete kõrgkoolide ukсед suletud,“ meenutab Pettai. Nii toetaski Avatud Eesti Fond enam kui miljoni krooniga 30 Ida-Virumaalt pärit noore eesti keele ettevalmistuskursusele minekut. Pärast seda jagunesid nad võrdselt Tartu ülikooli avalikku haldust ja tollasesse Tallinna pedagoogilisse ülikooli sotsiaalteadusi õppima. Valdkondade valikus oli oluline seegi, et just nende erialade inimesed saavad anda mõjuka panuse eestlaste ja siinsete venelaste suhete lappimiseks. Praeguseks ongi need noored jõudnud Eesti elu mõjutavatele ametikohtadele.

Kuna keelt tuleks hakata õppima juba palju varem, toetati ka vene laste keeleõpet eesti peredes – ennekõike maakodudes, kus kulu

ühe osaleja kohta oli märkmisväärselt väike, kuid kasu väga suur. Eri rahvustest inimesed said kohtuda ja suhelda igapäevaelus, kus neil oli seni olnud kõige vähem kokkupuuteid. „Avastusi oli mõlemal poolel, sest paljud kohtasid esmakordselt nii lähedalt eestlast või siis mitte-eestlast,“ meenutab Iris Pettai. „Mõni eesti pere kohtus esmakordselt vene lapsega ja oli üllatunud, kui sümpaatne, intelligentne ja südamlilik oli nende peres oma suvevaheaja veetnud noor inimene. Samas vene lapsed avastasid, et neid vastu võtnud eesti pereisa ja pereema olid igati normaalsed, sõbralikud ja heatahtlikud inimesed.“

Just tõsised teaduslikud uuringud ja integratsiooni suurprojekt said paljuski aluseks 2000. aastal käivitatud riiklikule integratsiooniprogrammile. „Avatud Eesti Fondi panus on olnud väga suur,“ kiidab Katrin Saks. „Kuni Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse kosumiseni oli fond põhitegija ning inimeste koolitaja. Võin ju seda ka enda kohta öelda. Usun, et nimelt minu töö tõttu AEFI integratsiooniprojektidega pakutigi mulle rahvastikuministri kohta.“

SOOVITUSED VALITSEJATELE

AEFi nõukogu esitab Eesti Vabariigi presidendile, riigikogu esimehele ja valitsusele üleskutte arendada Eestis sihipärasemalt kodanikuühiskonda.

RECOMMENDATIONS TO POLITICAL LEADERS

In a public address, OEF's board calls upon the President of the Republic of Estonia, the Chairman of the Parliament, and the government for a more sustainable way to develop civil society in Estonia.

From Unwelcome Guest to Welcome Participant

“By the second half of the 1990s it was clear that most Russians were here to stay, and we began to speak up about the fact that integration doesn’t just happen on its own,” says Katrin Saks, who in 1999 went from being the coordinator on integration topics for the Open Estonia Foundation to the Minister of Population and Ethnic Affairs.

Sociologist Iris Pettai, one of Estonia’s most experienced researchers on integration, is certain that for many the realization came from the integration monitoring studies supported by the Open Estonia Foundation from 1993-2000. “From the studies in the mid 1990s, the truth that shattered illusions was that Estonia was also home for non-Estonians, and 95 percent of them did not plan on leaving,” says Pettai. This understanding forced people to finally take action.

For example, in the mid 1990s the Open Estonia Foundation began to put their efforts into the creation of Estonian language teaching material for Russian schools, though in reality large-scale work started in 1998 with an initiative referred to as the Integration Mega-project.

“One of the sore points was that doors of schools of higher education that used the Estonian language were closed to those Estonian-Russians who did not know Estonian well,” recalls Pettai. As a result,

1. 29. märtsil 1998 peetakse Tallinna Linnahallis esimest üle-eestilist lasteaiaprogrammi Hea Algus päeva.

On the 29th of March 1998, the first all-Estonia kindergarten program Head Start day is held in the Tallinn City Hall.

2. Avatud Eesti Fondis on saanud kokku kaksikvennad: filosoofiaprofessor Olli ja sotsioloogiaprofessor Mikko Lagerspetz.

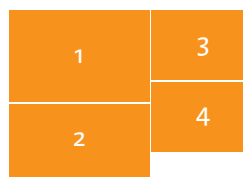
Twin brothers – professor of philosophy Olli Lagerspetz and professor of sociology Mikko Lagerspetz – meet in the Open Estonia Foundation.

3. Usalduseteemalise Avatud Ühiskonna Foorumi esineja, Venemaa inimõiguslane Sergei Kovaljov.

Russian human rights activist Sergei Kovalev speaks at the Open Society Forum on trust.

4. Soomerootsi kirjaniku ja filmimehe Jörn Donneri sõnavõtt sütitab Avatud Ühiskonna Foorumil osalejaid.

Finnish-Swedish writer and film director Jörn Donner inspires participants of the Open Society Forum with his speech.

OEF provided over 64,000 euros for 30 young people from the north-eastern Estonian county of Ida-Virumaa to attend preparation courses for learning Estonian. After completing the courses, the students were divided evenly to study either public administration at Tartu University or social sciences at Tallinn Pedagogical University. The choice of fields was important in that it was precisely people with these specializations who would be influential in changing relations between Estonians and Estonian-Russians. This has come to fruition, and now these young people indeed occupy influential positions in the Estonian society.

However, language study must start much earlier. The OEF has supported the language studies of Russian children who stay with Estonian families, above all in rural areas, where expenses for a single participant are notably small, but where the benefit is proportionately large. “There were discoveries on both sides, because many met an Estonian or non-Estonian up close for the very first time,” recalls Iris Pettai. “One Estonian family who met with a Russian child for the first time when he spent his summer vacation with them was surprised how nice, intelligent and kind the young person was. At the same time, Russian children discovered their Estonian host fathers and mothers who had taken them in were normal, friendly, and good-natured people in all respects.”

It was serious scientific research coupled with the Integration Mega-project that became the basis for the state’s integration program established in 2000. “The Open Estonia Foundation’s contribution has been very significant,” says Katrin Saks. “The foundation was the catalyst and provider of training for people until the emergence of the Non-Estonians Integration Foundation. I can also say that I believe that my work with the Open Estonia Foundation’s integration projects is the reason why I was offered the post of Minister of Population and Ethnic Affairs.”

SURMANUHTLUSE LÕPP

Riigikogu otsus kaotab Eestist surmanuhtluse. Samm on oluline eeldus Euroopa Liiduga liitumiseks.

18.03.1998

END OF DEATH PENALTY

By the decision of the Parliament, the death penalty is abolished in Estonia. This step is an essential prerequisite for joining the European Union.

Möötmatu tähtsus

„Avatud Eesti Fondi tähtsus Eestile on möötmatu,” tsiteeris Postimees 5. märtsil 1998 president Lennart Meri sõnu. Eelmisel päeval oli riigipea andnud fondi asutajale George Sorosile erakordsete teenete eest Eesti kõrgeima teenetemärgi, Maarjamaa Risti I klassi ordeni.

„Loodan, et kõik Eesti inimesed aplodeerivad selle peale, et George Soros saab Maarjamaa Risti I klassi ordeni,” ütles president teenetemärki üle andes. Samal ajal oli fondi tulevik segane. Isegi pidulikku sündmust käsitlevas artiklis mainiti, et Sorosi asutatud Avatud Eesti Fondi tegevuse jätkumine on kahtluse all.

Osalt oli see põhjendatud, sest paljud alul seatud eesmärgid olid täidetud. Kui 1990ndate keskel oli filantroopia Eestis veel uus asi, siis kümnendi lõpuks hakati Avatud Eesti Fondi iga-aastase rahajagamise ära harjuma. „Teinekord mõtlesime, et seda raha on mujal – kas või Venemaal – rohkemgi vaja,” meenutab Tallinna ülikooli professor Mati Heidmets, kes oli aastail 1995–2000 fondi nõukogu esotsas.

Kuid just Eesti-visiidid, neist järgmine aastal 2000, muutsid Sorosi meelt. Vestlustest siinsete inimestega mõistis ta, et Avatud Eesti Fondil on Eestis ikka veel täita oluline roll. Lisaks juba tehtule sai just seetõttu järjest olulisemaks ka kogemuste vahetamine Euroopa Liidu idanaabritega.

EUROLIIDUGA LIITUMISE KÕNELUSED

Euroopa Liit alustab liitumiskõnelusi mitme Kesk- ja Ida-Euroopa riigiga, sealhulgas ka Eestiga.

30.03.1998

ACCESSION TALKS WITH THE EUROPEAN UNION

Accession negotiations are started with six applicant countries from Central and Eastern Europe, including Estonia.

President Lennart Meri annab filantroop George Sorosile üle Eesti kõrgeima teenetemärgi.

President Lennart Meri presents philanthropist George Soros with the highest decoration of Estonia.

Immeasurable Importance

“The Open Estonia Foundation’s importance to Estonia is immeasurable,” the Estonian daily *Postimees* quoted President Lennart Meri in its issue of March 5, 1998. The day prior, Meri had presented George Soros with Estonia’s highest civilian decoration, the Order of the Cross of Terra Mariana First Class.

“I hope that all people of Estonia applaud the fact that George Soros is receiving the Order of the Cross of Terra Mariana, First Class,” Meri said upon presenting the medal.

Ironically, however, at that moment, the future of the foundation was unclear. In the same newspaper article covering Soros’ decoration, it was also mentioned that the future of his Open Estonia Foundation was in doubt.

Perhaps there was a point in raising the issue for discussion, as many of the foundation’s original goals had been achieved. Although philanthropy was a new concept in the mid 1990s, by the end of the decade it was debated whether funding from Soros might be needed more by others. “Sometimes we thought that the money was needed elsewhere more, such as in Russia,” recalls Tallinn University Professor Mati Heidmets, head of OEF’s board from 1995–2000.

However, it was visits to Estonia and speaking to people here that changed Soros’ mind. By 2000 he understood that the Open Estonia Foundation still had an important role to fill in Estonia. It just turned out that sharing experiences with the Eastern neighbors of the European Union was to become as important.

UUED SUUNAD

“Arvestades Eesti edusamme majanduse ülesehitamisel ja elanike sissetulekute suurenemist” otsustab AEFI nõukogu individuaalsete sõidutoetuste andmise lõpetada.

September

NEW DIRECTION

“Given the progress in economic reconstruction and the increased income of Estonian population”, OEF’s board decides to stop distributing individual travel grants.

1999

Tegevusvabaduse andja

„Prioriteete saime seada kohapeal,” tutvustab Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi (BAPP) seda kümme aastat juhtinud Katrin Enno. „Meie jaoks oli kõige olulisem luua keskkond ja tugistruktuur kodanikuühiskonna hääle kuuldavaks tegemiseks ühiskonnas ja poliitikas. Teistes Balti riikides toetati kodanikuühendusi pigem otse.”

2000. aastal, kui ÜRO arenguprogramm UNDP lõpetas Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni rahastamise, võttis BAPP selle üle. „Nii aidati kaasa ühele suurimale avaliku poliitika kujundamise alasele saavutusele Eesti kodanikuühiskonna ajaloos,” tunnistab tollane Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu juht Kristina Mänd.

Oli ju BAPPi eesmärk lihtne ja vähe ambitsioonikas: aidata kaasa Eesti kodanikuühiskonna kujunemisele. Peale tegevuskeskkonna peeti oluliseks ka kodanikuühenduste enda oskuste ja teadmiste kasvu. Korraldati koolitusi, anti välja juhendmaterjale ja toetati aktivistide õppereise.

„BAPP ei olnud lihtsalt rahastaja, kellele tuli tšekid ette laduda. Kõrvalpilk on väärtuslikumgi kui raha ja BAPPi suurimaks tugevuseks oli kaasamõtlemine, ettepanekud ja koostöö,” kiidab Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskuse eestvedaja Tuulike Mänd. Siiski, rõhutab ta, on partnerlusprogrammi järjepidev toetus taganud tegutsemisvabaduse ja võimaluse sihte seada.

Just pisikeste, vabatahtlike abiga tehtavate algatuste toetamiseks hakkas BAPP alates 2001. aastat jagama ka väikseid toetusi. See oli puhtalt Eesti initsiatiiv, midagi sellist ei tehtud isegi Lätis-Leedus. 2000–10 000 krooni taotlemiseks ei olnud vaja formaalset organisatsioonigi. „Rahastajana olid meie jaoks kõige tähtsamad idee ja tahe tegutseda, sest just selline julgustus annab kodanikuühiskonnale kandepinda. Selle eest osteti kas või värvi, et külakiik koos korda teha,” selgitab Katrin Enno.

Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi rahastavale Balti-Ameerika Partnerlusfondile panid 1998. aastal aluse USA Rahvusvahelise Abi Agentuur (USAID) ja Avatud Ühiskonna Instituut. Eestis alustas see Avatud Eesti Fondi juures tööd aasta hiljem ja nagu oli algul kavandatud, pidas vastu kümme aastat.

MAAILMAKARIKAVÕISTLUSED OTEPÄÄL

Eestlased võitlevad välja õiguse korraldada Otepääl iga-aastast murdmaasuusatamise maailmakarikaetappi.

5.01.1999

WORLD CUP IN OTEPÄÄ

Estonians acquire the right to organize the Cross-Country Skiing World Cup stage in Otepää.

KOSOVO VERESAUN

45 albaanlase tapmine Kosovos Raçaki asulas tõmbab lääneeriikide tähelepanu pingetele Kosovo albaanlaste ja serblaste vahel. Jugoslaavia föderaalvalitsust eesotsas Slobodan Miloševićiga süüdistatakse etnilises puhastuses.

15.01.1999

KOSOVO MASSACRE

The killing of 45 Albanians in the Raçak settlement in Kosovo brings the Western states' attention to the tensions between local Serbs and Albanians. Yugoslavian federal government headed by Slobodan Milosevic is accused of ethnic cleansing.

1. Avatud Eesti Fondi toetusel Eesti ülikoolidesse astuvad venekeelsetest peredest pärit noored kirjutavad alla stipendiumilepingule.

Youngsters from Russian-speaking families, who have received a grant to study in universities from the Open Estonia Foundation, are signing scholarship agreements.

2. Keskmisest meeleolukam foto Avatud Eesti Fondi nõukogust ja töötajatest. Esiplaanil seavad ennast põrandale professorid Rein Raud ja Rein Ruutsoo.

A little more cheerful photo of the Open Estonia foundation board and staff. In the foreground professors Rein Raud and Rein Ruutsoo are taking seat on the floor.

3. Avatud Ühiskonna Foorumi paneelis vaevad kodanikuühiskonna küsimusi kirjanik ja professor Rein Raud, aktivist Ants Sild, kirjandusteadlane Märt Väljataga ning ajakirjanik ja hilisem diplomaat Harri Tiido.

On the panel of the Open Society Forum questions of civil society are pondered by the writer and professor Rein Raud, activist Ants Sild, writer and literary critic Märt Väljataga and journalist and later diplomat Harri Tiido.

1

2

3

Providing Freedom for Action

“We were able to set priorities locally,” says Katrin Enno, talking about the Baltic-American Partnership Program, which she headed for 10 years. “The most important thing for us was to create an environment and support structure so the voices of civil society could be heard in society and politics. Civil society organizations in the other Baltic countries are supported more directly.”

When the United Nations Development Program stopped providing financial support for the development concept for Estonia’s civil society, BAPP took over. “In this way, BAPP helped in one of the largest fundamental achievements in public policy formation in the history of Estonian civil society,” says Kristina Mänd, who was at the time the head of the Network of Estonian Nonprofit Organizations.

BAPP’s goal was simple: to help in forming civil society in Estonia. In addition to an active society, they also considered important the growth of skills and knowledge of civil society organizations. They organized training, disseminated material and financially supported study trips for activists.

“BAPP wasn’t simply a sponsor you had to show receipts to. Another’s perspective is much more valuable than money, and BAPP’s biggest strength was its thought-provoking attitude, its suggestions and cooperation,” says Tuulike Mänd, head of Volunteer Development Estonia. Mänd emphasizes that the partnership program has given financial aid to help support the ideas of working as you see fit and setting goals.

BAPP began giving small grants to support small local initiatives in 2001. It was a purely Estonian approach, which was not replicated even in Latvia or Lithuania. A formal organization was not needed if the financial support asked for was less than 645 euros. “As a sponsor, the most important things for us were the idea and desire to do something, because it is that encouragement that gives civil society fertile ground. For instance, paint could be bought in order to paint swings in the village,” explains Katrin Enno.

In 1998, USAID and the Open Society Institute established the Baltic-American Partnership Fund, which funded the Baltic-American Partnership Program. The efforts to create a Baltic-American Partnership Program in Estonia were started by the Open Estonia Foundation a year later and it has held its own for 10 years.

KOSOVO POMMITAMINE

Jugoslaavia föderaalvalitsus ei nõustu NATO pakutud rahuvalvekavaga, nähes selles sisuliselt NATO okupatsiooni. Järgnevad NATO õhulöögid Jugoslaaviale. Eesmärk on tuua põgenikud tagasi, ajada Jugoslaavia väed välja, viia rahuvalvjad sisse ning tagada kohalike elanike turvalisus ja normaalse elu jätkumine.

24.03.1999

BOMBING OF KOSOVO

The Yugoslav federal government does not agree with the peacekeeping plan proposed by NATO, seeing it as a virtual NATO occupation. Targeted air strikes against Yugoslavia follow. The goal is to bring refugees back and peacekeeping forces in, while getting Serbian forces out.

RAAMATUD KOGUDESSE

Avatud Eesti Fond kingib Rahvusraamatukogule ja Tartu ülikooli raamatukogule mittetulundussektori ja kodanikuühiskonna alast kirjandust.

LITERATURE TO LIBRARIES

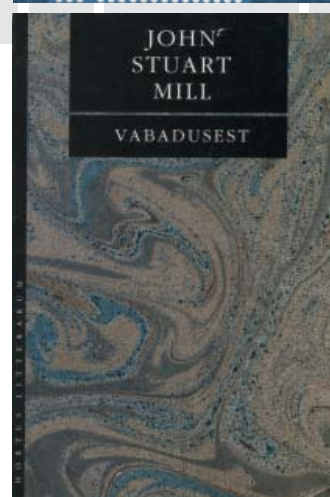
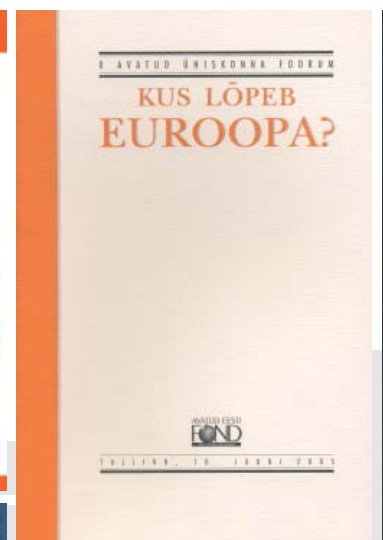
The Open Estonia Foundation presents academic literature on the non-profit sector and civil society to the National Library of Estonia and the Library of University of Tartu.

Sõnade leiutajad

Mis asi on kodanikuühiskond? Aga kolmas sektor? Ja kuidas neid inimestele seletada? Paarkümmend aastat tagasi olid nende küsimustega kimpus ka valdkonna eestvedajad ise. „Ega me ju tegelikult teadnudki, kuidas neist asjadest rääkida,” meenutab Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam.

Nõukogude Liidus teatavasti kodanikuühiskonda ei olnud ja seega ei saanudki olla kolmandat sektorit puudutavaid termineid. Nii mõneski Eestist ida pool kasutatavas keeles ei ole sellekohast sõnavara seniajani! Eestis on aga pikk arengutee läbi käidud ning inglispärasest toortõlkest „tsiviilühiskond” on aegamisi saanud suupärasem „kodanikuühiskond”. Avatud Eesti Fond on oma trükiste, konverentside ning ettevaatliku keelekasutuse ja väljenduse hoolika jälgimisega selleni jõudmiseks palju ära teinud.

Keele ja mõttemalli uuendus on muidugi aeglane ja nii näitas Avatud Eesti Fondi 2006. aastal tellitud uuring, et üle veerandi Eesti inimestest ei olnud terminit „kodanikuühiskond” kuulnudki. Neistki, kes ütlesid end sõna teadvat, suutsid napilt pooled sellele ka mingi tähenduse pakkuda.

OMA HÄÄLEKANDJA

Avatud Eesti Fondi ja Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi algatusel hakatakse Eesti Päevalehe vahel välja andma kodanikuühiskonna häälkandjat Foorum. Selle toimetajast Urmo Kübarast saab hiljem Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu juhataja.

Mai/May

OWN NEWSPAPER

At the initiative of the Open Estonia Foundation and the Baltic-American Partnership Program, a civil society monthly, *Foorum* is issued. Its editor, Urmo Kübar, will later become the head of Estonia's Network of Non-Profit Organizations.

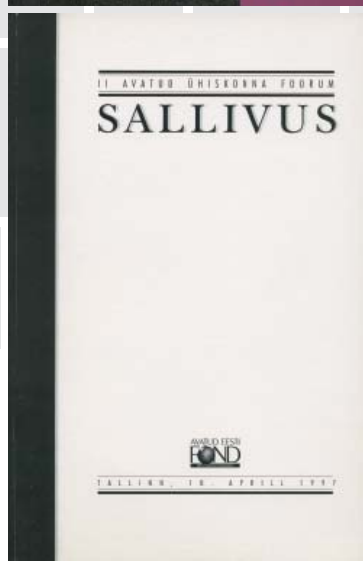
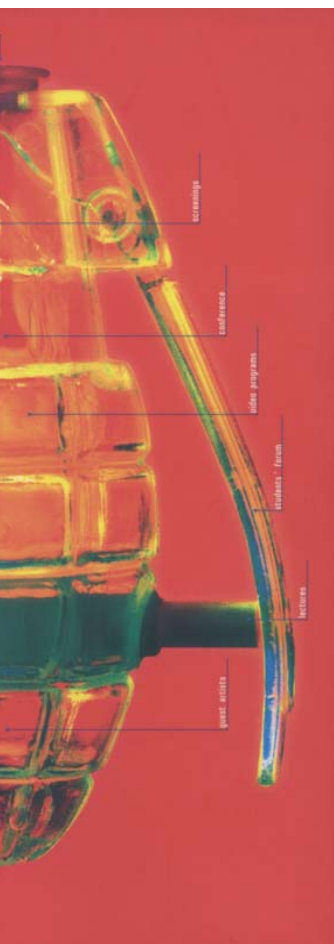
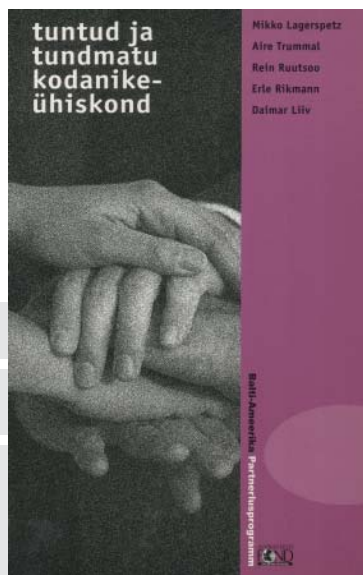
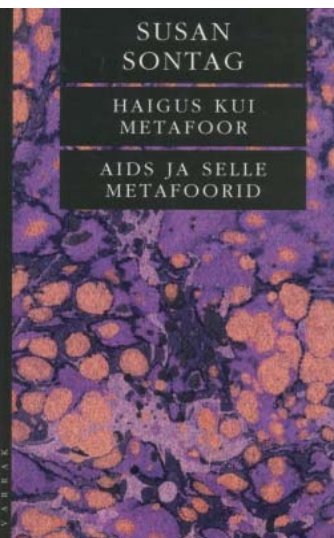
MILOŠEVIĆ ANNAB ALLA

Jugoslaavia juht teatab kapituleerumisest ja aktsepteerib rahutingimusi. Enam kui 800 000 põgenikku alustab järkjärgulist kodumaale naasmist.

3.06.1999

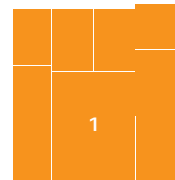
MILOSEVIC GIVES IN

The Yugoslav leader capitulates and accepts peace terms. More than 800,000 refugees begin a gradual return to their homeland.

1. Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse aastanäituse kataloog 1999. aastal.
The catalogue of the 1999 annual Soros Center for Contemporary Arts in Estonia exhibition.

Valik raamatuid, mille kirjastamisele kaasa aidates on Avatud Eesti Fond arendanud Eesti akadeemilist maailma ja aidanud leida sõnu, millega ühiskonna asjust rääkida.
The Open Estonia Foundation has helped to publish many books; a selection of which are presented here, and in this fashion has helped to find the words suitable for talking about the society.

Wordsmiths

What is a civil society? Or the third sector? And how can you explain them to people? Twenty years ago, leaders in this sphere were also wrestling with these questions. “We didn’t really know how to talk about these things,” recalls Mall Hellam, Executive Director of the Open Estonia Foundation.

The Soviet Union had no civil society and hence there were no terms describing the third sector. Even some languages spoken east of Estonia today still lack the words in their vocabulary! However, Estonia has gone along a long road of development and gradually the earlier translations of “civil society” that were directly translated from English have found better, more Estonian-like equivalents. The Open Estonia Foundation has done much to this end both publishing necessary literature and by paying close attention to the correct use of language in printed materials and at conferences.

The development of language and a mindset is slow, which was demonstrated by a survey commissioned by the Open Estonia Foundation in 2006. The survey showed that more than a quarter of people in Estonia had not heard the term “civil society.” Exactly half that number said that they knew the word and were able to attach some sort of meaning.

TEINE TŠETŠEENIA SÕDA

Vene föderaalväed ründavad taas Tšetšeeniat, põhjendades seda sealt lähtuvate terrorirünnakutega. Föderaalvägede ette võetud ulatuslikud rünnakud põhjustavad põgenikevoolu.

26.08.1999

SECOND CHECHEN WAR

The Russian federal army assails Chechnya again, claiming Chechnya is the area of origin of multiple terrorist attacks. Federal forces use mass fire power and cause an influx of refugees.

2000

54

Palju toremaid inimesi

Ühiskonna mitmekesisuse kirjeldamiseks on eesti keeles kõige edukamalt käiku läinud väljend „Palju toremaid inimesi”. See tuli käibele 1999. aastal Avatud Eesti Fondi toetusel ette valmistatud ja 2000. aasta jaanuarist aprillini kestnud integratsioonikampaania hüüdlauseks.

„„Palju toremaid inimesi” on integratsioonikampaaniast mu vaieldamatu lemmik, sest sellel on sügav tähendus ka praegu,” kinnitab Katrin Saks, tollane rahvastikuminister. Enne ministriks saamist oli ta olnud Avatud Eesti Fondi lõimumisteemade koordinaator.

Reklaamis inimestele – lihtsatele kõrvuti elavatele eestlastele ja venelastele – rõhu panemine andis kogu integratsiooniarutelule uue suuna. Varem oli räägitud abstraktsetest ühiskondlikest protsessidest, mitte sellest, kui palju eestlased ja Eesti venekeelne kogukond omavahel tegelikult suhtlevad. Nüüd küsiti, kas ja kes eestlastest teab slaavipärase nimega inimesi ja vastupidi. Nii küsides ärgitati omavahel suhtlema, olema avatud ja sallivad.

Kampaania eestvedaja oli 1998. aastal asutatud Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus ja seda toetas Avatud Eesti Fond. Tallinna ülikooli professor Mati Heidmets, AEFI nõukogu esimees 1995–2000, rõhutab nii selle kui ka fondi varasemate ettevõtmiste rolli tegeliku lõimumiseni jõudmisel. „Fondi toel sai vene teema Eestis juurde olulist maailmavaatelist käsitlust,” tõdeb Heidmets. „Asuti arutama, kuidas peaks edasi toimima ja tulevikku vaatama.”

VLADIMIR PUTIN SAAB VENEMAA PRESIDENDIKS

Putin võidab Venemaa presidendivalimised. Esialgu kaheldakse tema majanduspädevuses, kuid talle on abiks tooraine hindade tõus.

26.03.2000

PUTIN BECOMES PRESIDENT OF RUSSIA

Vladimir Putin wins Russia's presidential elections. Doubts are present about his economic competence, but he is buffered by the rise of raw material prices.

NÕUANDEID KOGU EESTIS

Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi toetusel alustavad EMSLi lepingupartneritena tegevust üheksa maakondlikku nõustamiskeskust. Hiljem võtab nende majandamise üle riik.

CONSULTATIONS THROUGHOUT ESTONIA

With the support of the Baltic-American Partnership Program, nine district consultation centers are opened as contractual parties of the Network of Estonian Nonprofit Organization; this setup will soon be taken over by the state.

Peetrit ja Vladimirit tead?

Integratsiooni Sihtasutus, EL PHARE, Avatud Eesti Fond, Norra, Rootsi, Soome, Taani ja ÜRO Arenguprogramm. Kampania avaldamist toetab EXPOPLAKAT.

Palju toremaid inimesi!
INTEGREERUV ESTI

Erkit ja Seržot tead?

"Sinu oma teha, kui huvitav su elu on," arvab Seržo ehk Sergei Šaljanov Läänemaal. "Meie tegime koos semudega vanasse angari rularja. Sin on kõik oma käraga ehitatud, nii funbox, wallide kui muud trampoliinid."
"Rahvus meil ei maksa," on Seržo sõber Erki Lastik kindel. "Sõbra võivad kõik, kes vilgegi laulsi püüvad. Tegelikult on nii, et mida erinevam rahvas sin käib, seda lähedam."

Eesti on koduks meile kõigile. Rahvused sõltumata.

Palju toremaid inimesi!
INTEGREERUV ESTI

Integratsiooni Sihtasutus, EL PHARE, Norra, Rootsi, Soome, Taani ja ÜRO Arenguprogramm, Avatud Eesti Fond. Kampania avaldamist toetab Eesti Ekspress.

1.–3. "Kristit ja Nastjat tead?" Inimlikku sõprust rõhutada integratsioonikampania "Palju toremaid inimesi" plakatid.

"Do you know Kristi and Nastya?" a series of posters – part of the integration campaign "Many Great People", which emphasizes human relationships first and foremost.

Many Great People

"Palju toremaid inimesi" (Many Great People) has been perhaps the best slogan created in Estonian to describe society's diversity. From January through April 2000, it became the slogan of an integration campaign supported by the Open Estonia Foundation.

"Many Great People" was unquestionably my favorite of the integration campaigns, because it still has deep meaning today," explains Katrin Saks, who at the time was Minister of Population and Ethnic Affairs. Before becoming minister, she served as Coordinator for Integration Program at the Open Estonia Foundation.

In advertisements, ordinary Estonians and Russians living side by side one another were used, and emphasis was placed on setting a new course for the discussion of integration. Earlier, there had been talk about abstract social processes and not about how Estonians and the Russian-speaking community actually communicated with one another. Now, it is asked if and which Estonians know people that have Slavic-sounding names and vice-versa. In this way, people were called upon to talk with one another, to be open and tolerant. The campaign was spearheaded by the Non-Estonians Integration Foundation, established in 1998, and also supported by the Open Estonia Foundation. Tallinn University Professor Mati Heidmets, who was the foundation's chairman of the board from 1995–2000, appreciated both that campaign, as well as the foundation's earlier initiatives to achieve real integration. "With support of the foundation, the Russian theme received an important ideological treatment in Estonia," says Heidmets. "People began to discuss how they should move forward and see the future."

PROTEST NRG-TEHINGU VASTU

Narva elektrijaamade erastamistehingu vastu on korjatud üle 160 000 allkirja, eeskätt opositsioonierakondade kaudu. Hiljem avaldab USA saatkond Eestile survet, et tehing saaks sõlmitud, kuid ometi jääb see vinduma ja lõpuks kukubki läbi.

August

PROTESTS AGAINST PRIVATIZATION OF THE NARVA HYDROELECTRIC PLANT

More than 160,000 signatures are gathered to protest the privatization of the Narva hydroelectric power plant, mainly with support of opposition parties. The U.S. Embassy in Estonia will later exert pressure in favor of the transaction; the transaction nevertheless drags and eventually fails.

Nokia-trepist üles, üks stipendium korraga

Üks Eesti lähiajaloo läbivaid narratiive on olnud Eesti Nokia, meie maailmas edu toova suure innovatsiooni otsimine. Teema tõsiselt käsile võtnud isikud on aga varem või hiljem avastanud, et tehnoloogiasektoris kõrgele ja kaugele lendamiseks ei ole meil piisavalt palju küllalt hea tehnoloogiaharidusega inimesi.

2000. aastal oli olukord praegusest hullemgi. Just rakendusliku tehnoloogiahariduse edendamiseks asutasid Eesti riik, Tartu ülikool, Tallinna tehnikaülikool, Eesti Telekom ning Eesti infotehnoloogia ja telekommunikatsiooni liit 2000. aasta märtsis Eesti Infotehnoloogia Sihtasutuse. See omakorda asus Eesti haridusmaastikul haldama uut kõrgkooli, infotehnoloogia kolledžit.

Kuivõrd riigieelarvest raha saamise tingimuseks on riiklik koolitustellimus, selle eelduseks omakorda akrediteeritud õppekavad ja akrediteerimist võib taotleda alles siis, kui esimesed tudengid on kaks kolmandikku õppekavast läbinud, ei olnud tehnoloogia tudengitel enne 2003. aastat lootustki riiklikule rahastamisele.

Seda olulisem oli leida erastipendiume. Omalt poolt pani õla alla ka Avatud Eesti Fond. IT-kolledži tudengite toetamiseks asutati stipendiumifond ja annetati sinna raha esimese stipendiumi maksmiseks. Avatud Eesti Fondi eeskuju leidis järgijaid ning kuu aja jooksul kogunes ettevõtete ja organisatsioonide annetustena stipendiumifondi ligi 750 000 krooni.

„Avatud Eesti Fondi stipendiumid olid mõeldud maalt pärit õppuritele, mis muutis need veelgi olulisemaks,” rõhutab kolledži rektor Kalle Tammemäe. Hiljem täpsustasid paljud teisedki annetajad oma stipendiumi sihtrühma.

Kõige olulisem oli stipendiumide maksmine loomulikult tudengitele. Stipendiumid ja eriti AEFi toetus julgustasid neid uude kooli kandideerimisega riskima, meenutab IT-kolledži tollane arendusjuht Kristjan Rebane. „Stipendiaatidele oli see usalduse märgiks, et meie tegemistele pani õla alla Eesti heategevuse lipulaev,” on ta fondile siiani tänulik.

EESTI MAAILMA KAUBANDUSORGANISATSIOONIS
Eesti võetakse Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) liikmeks.

13.11.2000

ESTONIA JOINS WORLD TRADE ORGANIZATION
Estonia becomes a full member of the WTO.

MÕÕDUPUU KÄES
AEF liitub rahvusvahelise kodanikuühenduse CIVICUS ülemaailmse kodanikuühiskonda uuriva projektiga CIVICUS INDEX.

YARDSTICK OBTAINED
The OEF joins the global civil society research program, CIVICUS INDEX, conducted by the international civil society organizations alliance, CIVICUS.

1	2
3	4

1. Jutuhoos on sünnipäevalapse külalised: tulevane president Arnold Rüütel, filantroop George Soros ja majandusteadlane Raoul Üksvärav.

The birthday organization is attended by future president Arnold Rüütel, philanthropist George Soros and economic scientist Raoul Üksvärav.

2. Avatud Eesti Fondi kümnenda sünnipäeva peotordi taustal on näha ka soome-ugri kultuurimaailma Eestisse vahendaja, 94-aastane Linda Viiding.

On the Open Estonia Foundation's tenth anniversary, a celebratory cake accentuates the 94-year old Linda Viiding, who promoted finno-ugric culture to Estonia.

3. Teinekord sai olla ka veidi vabamalt: Avatud Eesti Fondi nõukogu koosolek suvel 2000.

At times a more relaxed atmosphere was possible – the Open Estonia Foundation board meeting in the summer of 2000.

4. Vana sõber – Avatud Eesti Fondi 10. sünnipäeval ajavad juttu Mall Hellam ning tõlkija ja kolumnist Enn Soosaar.

An old friend – on the tenth anniversary of the Open Estonia Foundation, Mall Hellam and translator and columnist Enn Soosaar are caught in conversation.

The Search for Innovation

A theme garnering much attention in recent history is Estonia's search for an innovative discovery on par with that of Finland's Nokia. Those who dealt with the subject in depth, however, realized that Estonia's lack of highly-trained and qualified people in the IT sector was a significant barrier.

In March 2000, the Estonian state, Tartu University, Tallinn Technical University, Eesti Telekom and the Estonian Association of Information Technology and Telecommunications established the Estonian Information Technology Foundation with a mission to foster IT education. In turn, that foundation established a new school of higher education in Estonia, the Estonian Information Technology College.

According to regulations, an educational institution cannot have its curricula accredited until the first students have progressed two-thirds through their study programs. State funding can only be given to students at accredited programs. This, in practice, meant that students at the IT College would not have a chance to receive state aid until 2003.

At this time of critical need for other financial support, the OEF stepped in to assist students through establishing a special endowment and donating the first scholarship. Within a month various companies and organizations had donated almost 48,000 euros.

"OEF's scholarship was created with students from rural areas in mind," recalls IT College Rector Kalle Tammemäe, "which made them even more important." This also inspired other donors to specify the use of their scholarships.

Kristjan Rebane, then head of development at the college, recalls this support gave students courage to risk making application. "It was a sign of trust for those receiving scholarships that Estonia's flagship grant-making organization was behind the school." Today, the Estonian Information Technology Foundation, that took the special endowment over in 2001, continues to operate the IT College and offer financial aid to its students.

KESKMINE SISSETULEK

Eesti keskmine brutopalk on 4907 krooni, bensiiniliiter maksab 8,50–9,00.

AVERAGE INCOME

The 2000 average gross monthly salary in Estonia is 4,907 kroons or 315 euros per person. A liter of gasoline costs on average 8.50-9.00 kroons, or just over 50 euro cents.

2001

58

See on inimeste Euroopa

„Euroasja ajamine kippus muutuma sarnaseks halva telesaatega, kus saatejuhil ja tema külalistel on lõbus ja huvitav, aga vaataja istub nõutult kodus ja tunneb, et see kõik ei puutu temasse,“ meenutab riigikantselei Euroopa Liidu infosekretariaadi tollane juhataja Mare Haab millenniumivahetuse aegset olukorda. Konkreetseid plaane inimeste kaasamiseks ei olnud ja sellepärast oli 2000. aastal oma euroteavituse käivitunud Avatud Eesti Fondi poole pöördumine enesestmõistetav.

Koostöös loodi teavitusprogramm, mis kaheksa aasta jooksul jagas kokku 186 algatusele 12 miljonit krooni. Mõlemad partnerid panustasid võrdselt sellesse, et ühiskonnas tekiks euroteemade arutelu. Eesti erines paljudest teistest EL-iga liitumist ette valmistavatest riikidest just selle poolest, et euroteavitus ei kuulutanud ühte ja ainsat tõde, kinnitavad nii Haab kui ka pikaajaline riigikantselei eurointegratsiooni büroo juhataja Henrik Hololei. Hololei lisab: „Minu arust oli Eesti ainus riik, kus ei kujutatud EL-iga liitumist kui eldoraadosse jõudmist.“

Väitluste kaudu reaalse pildi kujundamisest ja skeptikute kaasamise kasulikkusest annab tagantjärele tunnistust seegi, et Eesti on ainuke ühenduse riik, kus praegu toetatakse EL-i rohkem kui liitumisreferendumi ajal. Toetus on teinud hüppe 66 protsendilt ligi 80 protsendini.

Eriti toredad olid väitlused, mis toimusid väiksemates kohtades külaliikumise korraldatud aruteluõhtutel. Haab meenutab, et vahel läks omade vahel tuliseks vaidluseks: „Keegi raius kui rauda, et mis me sinna ikka nii väga tikume. /.../ nii kui läheme /.../ nii meile see vesi peale tõmmatakse /.../“ Südikamaid ja atsakamaid osavõtjaid, peamiselt tublisid maaprouasid, ajas selline hoiak aga lõpuks tulisteks tuleviku kaitsjateks ja liitumise positiivsete külgede eestkõnelejateks.

UUS TEEMA

Elava arutelu tekitab VI Avatud Ühiskonna Foorum “Sotsiaalsed investeeringud – miks ja kuidas?”.

20.04.2001

A NEW ISSUE

The Open Society Forum VI creates lively debate on the topic, “Social Investments: How and Why?”

VÕIT EUROVISIONIL

Dave Bentoni ja Tanel Padari “Everybody” toob Eestile Eurovisiooni lauluvõistluse esikoha.

21.05.2001

VICTORY AT EUROVISION

The song “Everybody” by Dave Benton and Tanel Padar brings Estonia first prize at the Eurovision Song Contest.

Teel Euroopa Liitu saab Eestis järjest selgemaks vajadus rääkida EList ka inimestele lähedases keeles.

On the way to the European Union, the necessity to raise people-centered debate about the union becomes clear.

It's the People's Europe, Too

“Talk about the European Union started sounding similar to a bad TV show, where the host and his guests are having fun, while the viewer at home sits all confused and feels that none of it relates to him,” recalls Mare Haab, former head of the State Chancellery's European Union Information Secretariat, talking about the turn of the millennium. There were no concrete plans for involving people, which is why she approached the Open Estonia Foundation to propose a joint awareness-raising campaign about the European Union in 2000.

The joint program was established and over 770,000 euros were allocated for 186 initiatives over an eight-year period. Both partners put equal resources into the cause to generate public discussion about the European Union. Haab and Henrik Hololei, a long-time director of the State Chancellery's Office for European Integration, both believe Estonia was different from other countries that had prepared to join the EU. In Estonia, considerable public discussion was fostered and both sides were given chance to speak up. Hololei adds that “In my opinion, Estonia was the only country that didn't paint accession to the EU as having reached El Dorado.”

The presentation of a realistic picture of the European Union and inclusion of skeptics in the discussion also means that Estonia is the only country where support for the EU is larger today than it was during the referendum for accession—a jump from 66 to 80 per cent.

The debates that arose during discussion evenings organized by village movements in smaller communities were particularly interesting. Haab recalls groups getting into heated arguments. “Someone would argue ‘Why are we trying so hard to get there?’ or ‘Even if we join, it wouldn't improve anything.’ The ones with more spunk, mostly hard-working rural women, would in the end oppose this stance and become fiery defenders of the future and spokespeople for the positive aspects of accession.”

TERRORIRÜNNAKUD USAs

Kaaperdatud reisilennukitega New Yorgis Maailma Kaubanduskeskusele ja Washingtonis Pentagonile tehtud rünnak nõuab ka Eestilt aktiivset terrorismivastases võitluses osalemist.

11.09.2001

TERRORIST ATTACKS IN THE USA

Terrorists attack the World Trade Center towers in New York City. The Pentagon calls for Estonia's active participation in the Global War on Terror.

AEF RAHASTAB INIMARENGU ARUANNET

UNDP finantseeringu lõppedes jääb Eestis elamise kvaliteeti mõõtev inimarengu aruanne ilma kindlate toetajateta. Avatud Eesti Fond tuleb appi ja panustab aastail 2001–2002 kokku 300 000 krooni.

OEF FINANCES MAKING OF HUMAN DEVELOPMENT REPORT

Financing from the United Nations Development Program ends, and Estonia's Human Development Report, which reports on quality of life in Estonia, is left without definite funding. The Open Estonia Foundation contributes 300,000 kroons, or just under 20,000 euros, in 2001-2002.

Sõltumatu ja iseseisev

„Eestis ei olnud tugevat poliitikaanalüüsi pakkuvat mõttekeskust,” meenutab Mall Hellam. „Kui otsisime 1990ndate lõpul uut tulevikuvisioni, arvasime, et ehk võiks just Avatud Eesti Fond seda tühimiku täita.” Muu maailma kogemusele tuginedes otsustati 2000. aasta suvel asutatud poliitikauuringute keskus Praxis registreerida siiski sõltumatu organisatsioonina.

Avatud Eesti Fondi roll sellega küll ei lõppenud, alguses jagati kontoritki. Ühel hetkel aga avastati, et Praxisest on saanud juba üsna suur organisatsioon. „Kui Praxis tugevaks kasvas, eraldasime talle pool oma kontorist,” vaatab Hellam ajas tagasi. „Praxis sai ka oma sissepääsu.” Samas majas Tallinna kesklinnas tegutsetakse kõrvuti tänapäevani.

Juba paar aastat pärast Praxise asutamist avaldas selle direktor Ruta Kruuda heameelt, et avalik sektor huvitus poliitikaanalüüsides järjest rohkem. „See näitab soovi saada ühiskonnas toimuvatest protsessidest põhjalikumat ülevaadet koos võimalike praktiliste lahenduste kirjeldustega,” lootis ta siis Praxisest kirjutades.

Kuni 2007. aastani oli Praxise suurim toetaja Avatud Ühiskonna Instituut. Nüüd saab Praxis endaga juba ise hakkama, peamise sissetuleku annab Eesti avaliku sektori organisatsioonidele tehtav töö.

ALGAB AFGANISTANI SÕDA

USA alustab operatsiooni Kestev Vabadus, mille eesmärk on lõpetada terroristide väljaõppelaagrite tegevus Afganistanis ja tabada al Qaida juht Osama bin Laden.

7.10.2001

WAR IN AFGHANISTAN BEGINS

The US military's Operation Enduring Freedom is launched to stop Al-Qaeda's terrorist training on Afghan territory and to capture Osama bin Laden.

KOGEMUSTE JAGAMINE

Toimuvad II Eesti mittetulundusühenduste konverents ja mess "Nägemusest muutusteni".

5.11.2001

SHARING EXPERIENCE

The second conference of Estonian nonprofit organizations, entitled "From Vision to Change," takes place.

1. Kui vähegi võimalik, ei puudu Avatud Eesti Fondi üritustelt ka kogenud eesti-vene lõimujad ning fondi pikaajalised partnerid ajakirjanikud Aleksandr Zukerman ja Mihhail Vladislavlev. Nemad on olnud ka Ida-ida ajakirjanike kogemuste vahetamise projektide eestvedajad.

If possible, journalists Aleksandr Zukerman and Mikhail Vladislavlev – experienced Estonian-Russian integration activists and the foundation's long-time partners – do not miss the Open Estonia Foundation events. These men have also led East-East journalists experience exchange projects.

2. Võrdsena Euroopas: Eesti laul võidab Eurovisiooni lauluvõistluse.
In Europe as equals– Estonia wins the Eurovision Song Contest.

1

2

Independent and Autonomous

“There wasn’t a think tank offering thorough political analysis in Estonia,” recalls Mall Hellam. “When we were looking for a new vision of the future at the end of the 1990s, we thought that the Open Estonia Foundation could fill that void.” Relying on the experience of the rest of the world, a decision was made to register Praxis. It was established in the summer of 2000 as an independent organization and was the first independent non-profit think tank in Estonia.

The role of the Open Estonia Foundation did not stop there – they provided an office from the very beginning. Over time, Praxis grew to become a rather large organization, and “as Praxis grew stronger, we gave half of our office to them,” said Hellam. “Praxis even got its own entrance.” Today the two entities still work side-by-side in the same building in Tallinn.

Director Ruta Kruuda was glad to be able to say that just a few years after the establishment of Praxis the public sector was becoming more and more interested in political analysis. “This,” she said, “shows a desire to get a more thorough overview of the processes happening in society, together with a description of possible practical solutions.”

Until 2007, the Open Society Institute was the largest sponsor of Praxis. Today, its primary income comes from its work for Estonian public sector organizations.

OSCE LAHKUB

Eesti kodakondsus- ja keelepoliitikat jälginud Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni missioon lõpetab oma tegevuse Eestis.

31.12.2001

OSCE LEAVES

The mission of the Organization for Security and Cooperation in Europe, which has actively monitored Estonian citizenship and language policies, concludes its activities in Estonia.

SIHID TULEVIKUKS

Avatud Eesti Fond ja Balti-Ameerika Partnerlusprogramm panevad öla alla Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) loomisele. Kuigi konkreetsetest tulemustest on veel vara rääkida, loodetakse dokumentist raamistikku kogu kolmandale sektorile.

OBJECTIVE FOR THE FUTURE

The Open Estonia Foundation and the Baltic-American Partnership Program give a boost to the creation of the Estonian Civil Society Development Concept, EKAK. Although it is too early to talk about results, it is hoped the document will provide a framework for the whole third sector.

2002

Jaak Kilmi ja Andres Maimiku dokumentaalfilm „Isamaa ilu” tõstatab küsimuse meeste ja naiste rollist ühiskonnas.

Film by Jaak Kilm and Andres Maimik "The Beauty of the Fatherland" raises questions about the roles of men and women in the society.

Isamaaliselt ilus feminism

„Ehk aitasime eestlastel veidi mõista, et feminism ei ole mingi radiikaalsete naiste üliloolides aetav poliitika, vaid normaalne pilk elule,” ütleb filmitegija Jaak Kilmi dokumentaalfilmi „Isamaa ilu” kohta. Film ärgitab arutlema selle üle, mis on tänapäeva naiste roll ja kuidas kasvatada lastest tegusad ühiskonnaliikmed.

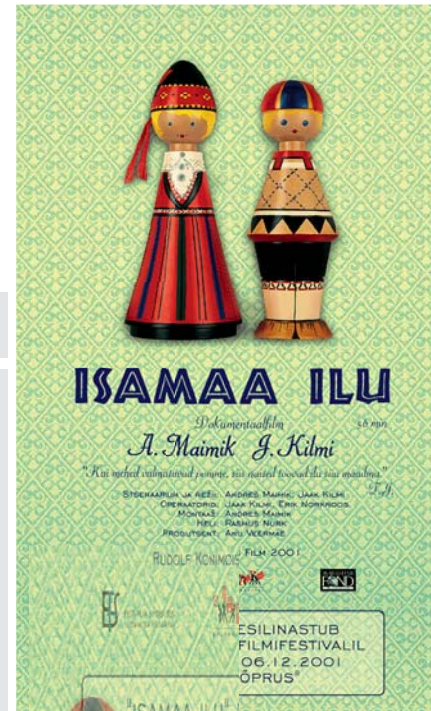
Filmi raamistiku loovad rahvuslikud ja patriarhaalsed stereotüübid, mida aitavad võimendada portreed kahest väga erinevas valdkonnas tegutsevast ja ometi siiski sarnasest tugevast naisest: minimisside „emast” Tiina Jantsonist ja kodutütarde juhust Anne Eenpalust.

Tegelikult oli Jaak Kilmil ja tema mõttekaaslasel Andres Maimikul kavas teha hoopis film Eestis tekkima hakanud seltskonnaelu staarkestest. Tööpealkiri „Glamarama” oli samuti juba ammu valitud. Kuid õige pea mõistsid Kilmi ja Maimik, et selle teemaga tegeldes saavad nad ennekõike peavalu. Juba filmitud materjal Tiina Jantsonist sobis aga ootamatult hästi kokku juhuslikult nähtud lõikudega Anne Eenpalust. Edasine tee Avatud Eesti Fondi rahastuse ja „Isamaa ilu” tegemiseni oli juba loogiline.

Valminud tõsielufilm omakorda sobis nagu valatud 2002. aastal Sorosi võrgustikus valminud Gender Montage'i filmide komplekti. Kokku üheksa endise idabloki riikides tehtud filmi käsitlesid sootundlikke probleeme keerulises ühiskondlikus, poliitilises ja majanduslikus kontekstis. „Meie oma oli ainuke film, mille idee oli idanenud juba väljaspool Gender Montage'i. Ehk oli „Isamaa ilu” neist seetõttu ka publikusõbralikum. Kõik tahavad ju nalja saada ja meie pakkusime värsket ning rõõmsat lähenemist elule,” ütleb Kilmi ligi kümme aastat hiljem.

Talle endale läksid südamesse just teiste maade vaatenurgad. „Tegelikult olid kõnealused teemad – kas või see, kuidas Aserbaidžaanis oodatakse poegi, mitte tütreid – neis ühiskondades palju olulisemadki kui „Isamaa ilu” Eestis.”

Kõige rohkem kartsid filmitegijad hoopis peategelaste reageeringut. Kuid näinud filmi enne esilinastust, olid nad mõlemad Kilmi sõnul valmis kõigile oma seisukohtadele alla kirjutama: „Neile meeldis, sest me ei võltsinud ega muutnud nende olemust, lihtsalt kontekst ja teine tegelane olid ootamatud.”

EURO ESIMESTEL KÄES

Kaksteist Euroopa Liidu riiki võtavad kasutusele euroraha.

1.01.2002

THE EURO ARRIVES

Euro banknotes and coins are introduced in 12 countries of the European Union.

MILLEKS MEILE INTERNET?!

400 000 Eesti elaniku ei pea interneti kasulikuks, selgub Avatud Eesti Fondi toetatud uuringust "Digitaalne lõhe Eestis ja selle ületamise võimalused".

WHY DO WE NEED INTERNET?

According to a study co-financed by the OEF, "Estonia's Digital Divide and How to Bridge It," 400,000 Estonian residents do not find the Internet useful.

Feminism and the Fatherland

“Perhaps we helped Estonians a little to understand that feminism isn’t some policy attributed to radical women at universities, but a normal look at life,” says filmmaker Jaak Kilmi about the documentary film, *Beauty of the Fatherland*. The film rouses discussion concerning today’s role of women and how to raise children to become active members of society.

In the film, national and patriarchal stereotypes are confronted, which help to magnify the portrait of two women who work in seemingly different fields: Tiina Jantson, a beauty pageant organizer for young children, and Anne Eenpalu, a Girl Scout leader.

Jaak Kilmi and his co-partner Andres Maimik had originally planned to make a film about the recent rise of socialites in Estonia and their lives. The working title, *Glamarama*, had been chosen long ago, but soon Kilmi and Maimik thought it would only serve to be a headache if they continued with the theme. They found that material they had filmed about Tiina Jantson worked unexpectedly well with someone else’s clips about Anne Eenpalu.

To request funding from the Open Estonia Foundation and creation of *Beauty of the Fatherland* seemed logical. The finished documentary film fit well into the Gender Montage documentary film series in 2002, where films from nine former Eastern Bloc countries dealt with gender issues in the context of complex societal, political and economic change. “Our film was the only one that had sprouted outside Gender Montage. Perhaps *Beauty of the Fatherland* was the most audience-friendly of the lot. Everyone wants to laugh, and we offered a fresh and pleasant approach,” says Kilmi almost ten years later.

Kilmi was most struck by the perspectives of the other countries: “Actually, themes discussed, such as how people in Azerbaijan await the birth of sons and not daughters, are much more important in their societies than *Beauty of the Fatherland* is in Estonia.”

It was the reaction of the main characters that the filmmakers most feared. Although the subjects had screened the film before its premiere, they were ready to stand up for all of their views: “They liked it, because we didn’t fake or change their essence,” says Kilmi, “but the context and the second character were unexpected.”

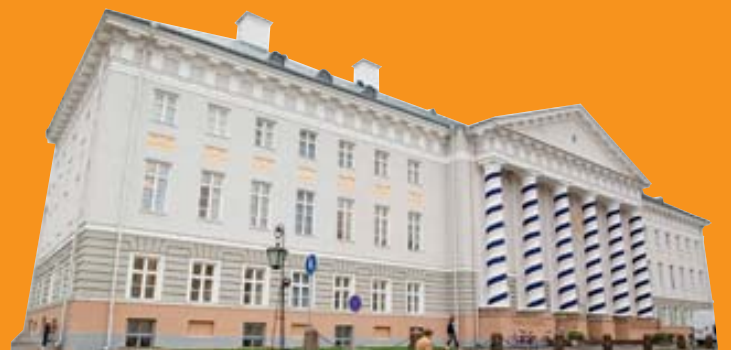
“KOLM PLUSS KAKS”

Eesti ülikoolides käivituvad 3 + 2 süsteemi õppekavad, mis juhinduvad Bologna protsessi eesmärkidest ja muudavad magistritaseme õppe senisest märgatavalt kättesaadavamaks.

1.09.2002

“THREE PLUS TWO”

3+2 curricula (a three-year Bachelor’s program plus a two-year Master’s) are introduced in Estonian universities. These curricula are guided by the Bologna Process goals and increase accessibility of Master programs.

Hilinenud väljalennuga esimene pääsuke

Avatud Eesti Fond on korduvalt hilisematele tegutsejatele maratoniks raja sisse sõitnud. Neist pingutustest kõige dramaatilisem oli püüe ennetada süstivate narkomaanide probleemi süvenemist. 1990ndatel oli raskusi isegi teabekeskuste loomise ja süstlavahetuse korraldamisega. Paadunud narkomaanil süstla otsast pääseda aitavat metadoon-asendusravi ei tasunud jutuks võtta.

Toona AEFI meditsiiniprojekte kureerinud Siiri Maimets nimetab kogu ettevõtmist kahjude vähendamise kadalipuks. „Probleemi suurus ei osatud näha ega mõju ennustada, mistõttu eelistati seda ignoreerida,” tõdeb ta nüüd. „Tihti läks Avatud Eesti Fondi vaja sellekski, et inimesed probleemi arutamiseks ühe laua taha saada.” Eiramise tagajärg on nüüd näha: Eestis hinnatakse HIVpositiivseid olevat üks kuni kaks protsenti täiskasvanud elanikest.

„Nelli Kalikovat kiruti,” ütleb Maimets AIDSi tugikeskuse eestvedaja kohta. „Aga kui tema tollal hullumeelseks peetud tegutsemist poleks olnud, oleksime tänaseks palju hullemas olukorras.” Just Kalikova võitles 2002. aastal AEFI abiga välja Tallinnas ja Narvas metadoon-asendusravi alustamise. Eestvedaja ise peab algust viis aastat hilinenuks, kuid siiski oli see esimene pääsuke. Sellega oli algus tehtud, õige pea tuli abi ka riigieelarvest ja ameeriklaste Global Fundist.

KUTSE NATO-KÕNELUSTELE

Eesti saab lõpuks koos mitme teise Kesk- ja Ida-Euroopa riigiga ametliku kutse NATOga liitumise läbirääkimistele.

21.11.2002

INVITATION TO NATO TALKS

Along with many other Central and Eastern European countries, Estonia is finally invited to begin accession talks to join NATO.

ELU LÄHEB PAREMAKS

Eesti keskmine brutopalk on 2002. aastal 6 144 krooni.

LIFE IMPROVES

2002 average gross income in Estonia is 6,144 kroons, or just under 400 euros.

1. AIDSi tugikeskus Tallinnas Erika tänaval.
AIDS Support Center in Tallinn.

2. AIDSi tugikeskuse kogenud arst Boriss Morozov on alates 2002. aastast välja andnud lugematul hulgal ravimetadooni doose.

Boris Morozov, an experienced doctor of the AIDS Support Center, has given out countless doses of methadone-treatment from 2002 onward.

1

2

Forging Ahead in Unpopular Fields

The Open Estonia Foundation has forged paths for both organizations and individuals. Perhaps the most dramatic of these efforts was the attempt to grapple with the problem of injection drug users. Given the attitudes of society in the 1990s, it was difficult to create information centers and needle exchanges, and methadone treatments to make hardened drug users clean was not a topic considered to be worthy of discussion.

Despite the obstacles, Siiri Maimets, who supervised the Open Estonia Foundation's medical projects, picked up the gauntlet. "No one knew the size of the problem or had the power to comprehend it, which is why they preferred to ignore it," she explains. "Often, the Open Estonia Foundation was needed so that people could sit down at one table and discuss it." The consequence of ignoring the problem is now evident: one to two percent of adults in Estonia are thought to be HIV positive.

"Nelli Kalikova was reviled," says Maimets about the director of the AIDS Prevention Center. "But if her work which they considered crazy at the time had not been done, we would be in a far worse situation today." With the help of the Open Estonia Foundation, it was Kalikova who fought to establish a methadone treatment program in Tallinn and Narva. Kalikova considers the effort five years too late in 2002, though recognizes the importance of a first step. But a start was made, and soon afterwards help also arrived from the state's budget and Global Fund.

ROHKEM KUI PAPER

Riigikogu kinnitab Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni (EKAK), mis seab suunad riigi ja kolmanda sektori edasiseks koostöökks ning kohustab asja iga paari aasta tagant Toompeal arutama.

12.12.2002

MORE THAN A PIECE OF PAPER

Estonia's parliament ratifies the Estonian Civil Society Development Concept (EKAK). The action plan specifies the direction of cooperation between the third sector and government and makes discussion of the matter in parliament obligatory every two years.

2003

Suur õppimine

2002. aastal kutsuti kokku Euroopa Tulevikukonvent. Et arutelu ELi tuleviku ja Euroopa põhiseaduslepingu üle ei jääks vaid kaugeks kõminaks Brüsseli istungisaalidest, tuli samal suvel kokku tulevikukonvendi Eesti kodanikuühenduste kontaktgrupp.

Avatud Eesti Fondi rahastatud ja juhitud ettevõtmine oli sisuliselt hiiglaslik kodanikuühenduste foorum, mis esitas konvendi Eesti esindajatele oma arusaama Euroopa põhiseaduslepingu kavanditest. Näiteks toetati parlamentide osatähtsuse suurendamist ja põhiõiguste harta lülitamist lepingusse.

„Meie ettepanekud ei olnudki ehk sellised, mis muudavad maailma,“ ütleb Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam. „Palju olulisem oli, kuidas Eesti kodanikeühendused neid ette valmistades enda jaoks Euroopa lahti mõtestasid ja selgeks tegid.“

Henrik Hololei, toonane Eesti esindaja tulevikukonvendis, arvab teisiti: „Ma ei alahindaks mingil juhul erinevate ideede ja sisendite andmise tähtsust. Selliseid teemasid, kus riigi esindajatel oleks pika aja vältel olnud nii hea ja regulaarne kontakt kodanikuühiskonnaga, tean mina küll imevähe.“ Just sellest koostööst koorus tema sõnul parim kogemus, kuidas riik ja kodanikuühiskond saavad ühiselt tegutseda.

IRAAGI SÕDA

Algab Iraagi-vastane maismaasõda, mille põhiraskust kannavad USA ja Ühendkuningriigi väed. Eesmärgiks on seatud Saddam Hussein'i režiimi kukutamine ja väidetava massihävitusrelvade programmi lõpetamine. Eesti ja mitmed teised nn uue Euroopa riigid toetavad invasiooni.

20.03.2003

IRAQ WAR

The ground invasion of Iraq begins by troops from the United States and the United Kingdom. The aim is to overthrow Saddam Hussein's regime and stop the alleged weapons of mass destruction program. Estonia and other countries of "New Europe" support the invasion.

SKYPE'I TULEK

Registreeritakse domeeninimed skype.com ja skype.net. Eesti päritolu sidevahend levib kiiresti üle maailma. Peagi selgub, et vaba internetitelefon mõjub autoritaarsetele riikidele nagu pind pühas.

Aprill/April

ADVENT OF SKYPE

The domain names skype.net and skype.com are registered. This Estonian-developed communication service grows rapidly and will be a constant worry for authoritarian governments in countries like China.

1. Eesti kodanikuühenduste kontaktgrupi toimikonna liikmed kohtuvad Euroopa Liidu Tulevikukonvendi asepresidendi, endise Belgia peaministri Jean-Luc Dehaene'iga. Pildil vasakult Mall Hellam, Randel Länts, Agu Laius, Aivar Roop ja Annika Kool.

Members of the Estonian Civil Society Contact Group meet with Jean-Luc Dehaene, vice president of the Convention of the Future of Europe and former prime minister of Belgium. From the left: Mall Hellam, Randel Länts, Agu Laius, Aivar Roop and Annika Kool.

2. Koosmeele preemia laureaadid bioloog Aleksei Turovski ja kirjanik Maiu Berg.

Recipients of Concord Prize biologist Aleksei Turovski and writer Maimu Berg.

3. Emeriitprofessor Marju Lauristin ning Kodanikuühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskuse juht, sotsioloogiaprofessor Mikko Lagerspetz arutavad, millised kokkulepped on Eesti ühiskonnas võimalikud.

What sorts of agreements are possible in the Estonian society – this question is pondered on by professor emeritus Marju Lauristin and head of Center for Civil Society Studies and Development Mikko Lagerspetz.

4. Avatud Ühiskonna Foorum "Konflikt ja kokkulepe" on andnud jutuainet peaminister Juhhan Partsile ja ettevõtja Aadu Luukasele.

The Open Society Forum "Conflict and Accord" has given food for thought for Prime Minister Juhhan Parts and entrepreneur Aadu Luukas.

5. Auhinna võtab vastu ajaloolane David Vseviiov.

Historian David Vseviiov receives his award.

6. Iseisvuspäeva preemia laureadi, lavastaja Merle Karusoo seltskonnas on siirast rõõmu raske valitseda. Önnitleb Andres Langemets.

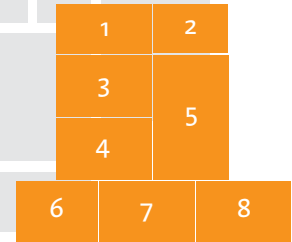
The jolly atmosphere around the Independence Day Award laureate stage director Merle Karusoo is hard to conceal. Andres Langemets is offering congratulations.

7. Iseisvuspäeva preemia vastuvõtul vahetavad muljeid Lennart Meri ja kirjanik Andrus Kivirähk.

Lennart Meri and writer Andrus Kivirähk are comparing notes during the Independence Day Award reception.

8. Laureaadid omavahel: vestlevad Iseisvuspäeva preemia saanud riigimees Lennart Meri ja luuletaja Hando Runnel.

Laureates inter se – recipients of the Independence Day Award politician Lennart Meri and poet Hando Runnel conversing.

Learning a Lot

The work of the Convention on the Future of Europe began in 2002. In order that the discussion on the future of the EU and a constitution for Europe would not remain merely a distant, faintly heard conversation in the meeting rooms of Brussels, a contact group of Estonian civil society organizations for the Convention on the Future was established the same summer.

This undertaking, funded and led by the Open Estonia Foundation, was in essence a huge forum of civil society organizations, which presented their own vision of the shape of a European constitution to Estonian representatives. For example, they supported expansion of the importance of parliaments and the incorporation of the Charter of Fundamental Rights into the constitution.

"Our recommendations were not the kind that change the world," says Mall Hellam, head of the Open Estonia Foundation. "What was much more important was how Estonian civil society organizations discussed and clarified their understanding of Europe in the process of making these recommendations."

Henrik Hololei, a delegate from Estonia at the convention, thinks otherwise: "I wouldn't in any way underestimate the importance of different ideas and providing suggestions. I know of extremely few themes where state representatives have had as good and regular contact with members of the civil society for a long period of time." It was precisely this cooperation, he says, that became the best example of how the state and civil society can work together to accomplish something.

HEATEO SIHTASUTUS

Avatud Eesti Fondi kaasabil luuakse Heateo Sihtasutus, mis toob Eestisse sotsiaalse ettevõtluse.

27.05.2003

GOOD DEED FOUNDATION

With aid from the OEF, the Good Deed Foundation is created, which imports the idea of social entrepreneurship to Estonia.

EESTI ÜKSUSED IRAAGIS

Eesti panustab Iraagis rahu saavutamisse, saates sinna jalaväerühma ja lennuliikluse logistilise toe meeskonna. Jalaväerühm satub peagi varitsustele.

20.06.2003

ESTONIAN MILITARY UNITS IN IRAQ

Estonia contributes to achieving peace and stability in Iraq and sends an infantry unit and an air traffic logistic support team.

Huumoriga ja huumorita, ikka võrdõiguslikkusest

„Probleemidest ja rõhumisest ühiskonnas saab kõneleda ka teisiti kui ainult kantseliidis ja krunniga kuklas,” kinnitab Liina Järviste, üks feministliku esseekogumiku „Tilliga ja tillita” initsiaatoreid. „Eesmärk oli ju paljuski naerda „feminismitondi” üle ja näidata, et feministlik ühiskonnakriitika ei pea alati väga tõsimeelne olema.”

Avatud Eesti Fond jättis ettevõtmise rahastajana tegijatele üsna vabad käed. Nii pikitigi soorollide ja stereotüüpide kohta käivate arutelude vahele värvikaid lugusid elust enesest. Näiteks arutleti, kuidas ühest noorest inimesest sai „kvoodinaine”, aga kirjutati ka „päevakoerasündroomist” ehk dekoratiivselt sohval lesivatest meestest. Paljudele tuli üllatuseks ka selgitus, et feministidel ei ole seksi vastu midagi.

Raamat oli intrigeeriv, aga moodustas siiski ainult väikese osa Avatud Eesti Fondi soolise võrdõiguslikkuse programmi rahvalgustuslikust tegevusest. Samal aastal kirjastati ka märksa akadeemilisem „Võtmesõnad. Kümme sammu feministliku uurimiseni”. Edaspidi toetati soouurimise eriala loomist, vastava akadeemilise ajakirja Ariadne Lõng väljaandmist ja praktilisi uuringuid. 2006. aastal kirjastati fondi toetusel nii maailmavaateline „Feministlikud vaidlused. Filosoofiline mõttevahetus” kui ka palju praktilisem „Miks ta seda teeb? Kuidas mõtlevad vihased ja kontrollivad mehed”.

Liina Järviste peab Avatud Eesti Fondi suurimaks panuseks hariduse vaatamist läbi sooprisma, näiteks Barbi Pilvre ja Merit Karise koostatud õppematerjali „Sugu telepildis”. Kasutades ja täiendades projekti Screening Gender formaati saadi Eesti telematerjali põhjal kokku selge pilt: naised on küll televisioonis olemas, kuid kõnelevad ennekõike mehed. „Ka praegu arvavad paljud, et piisab, kui naised toimetavad taustal, produtsendi või režissöörina,” nendib Pilvre. „Tegelikult on veelgi olulisem, kes on ekraanil ja sõna saab.”

Mis seal siis nii väga vahet on?

OKUPATSIOONIDE MUUSEUM

Tänu Olga Kistler-Ritso annetusele saab võimalikuks avada Tallinnas Okupatsioonide Muuseum.

27.06.2003

MUSEUM OF OCCUPATION

Olga Kistler-Ritso's donation makes possible the opening of the Museum of Occupation in Tallinn.

KODANIKUÜHENDUSTE EUROOPA

Napilt üheksa päeva enne Euroopa Liiduga ühinemise rahvahääletust toimub AEFI korraldatud rahvusvaheline konverents “Uus Euroopa kõigile. Kodanikuühiskond ehitab sildu”. Peaesmärk on Eesti vabariigi ühendamise kaasaamine arutellu Euroopa Liidu toimimise ja tuleviku üle.

05.09.2003

EUROPE OF CIVIL SOCIETY

Nine days before the EU accession referendum, a conference is organized by the Open Estonia Foundation in Tallinn. The conference, “New Europe for All: Civil Society Building Bridges,” has the stated goal to raise civil participation in discussing European governance and its future.

With Humor and Without, But Still About Equality

“You don't have to use bureaucratic jargon and have a tight bun in your hair to be able to talk about problems and oppression in society,” said Liina Järviste. She was speaking about the birth of the feminist essay collection, *With and Without Dill: Recipes from Estonian Feminists*.

“The goal was to laugh at the ‘specter of feminism’ and show that feminist social criticism doesn't always have to be serious.”

Even though the Open Estonia Foundation supported the initiative financially, it gave rather free reign to its creators. In between discussions on gender roles and stereotypes there are also colorful stories about life itself. For example, it discusses how one young person became a “quota woman,” or a story about men who lie around on the sofa as if they were merely a decorative piece in the room.

The book was only a small part of the activities of the Open Estonia Foundation's gender equality program. The same year a much more academic book entitled, *Key Words: 10 Steps to Feminist Research*, was published with its help. The foundation continued to support the development of academic gender studies in Estonia with the publication of a corresponding academic journal called *Ariadne's Thread* and additional practical research. In 2006, both the ideological *Feminist Arguments: Philosophical Exchange of Thought* and the more practical *Why Does He Do That? How Angry and Controlling Men Think* were published with the foundation's support.

Liina Järviste believes that the biggest impact the Open Estonia Foundation made was in the area of education, for example a textbook by Barbi Pilvre and Merit Karise entitled *Gender on TV*. When tests outlined in the book are used to analyze Estonian television shows, a clear picture can be seen: women are on TV, however first and foremost it's the men who speak. “Many now think that it's enough if women are doing something in the background as a producer or director,” explains Pilvre. “Actually what's even more important is who is on screen and who gets to voice their opinions.”

Kunstnik Piret Ráni illustratsioonid feministlikule esseekogumikule “Tilliga ja tillita”.

Illustrations by the artist Piret Ráni for the feminist essay collection.

EUROOPA LIIDU REFERENDUM

Euroopa Liiduga liitumise rahvahääletusel antakse kaks kolmandikku hääli liitumise poolt. Veel suvel oli poolt ja vastu olijate vahekord märksa tasavägisem.

14.09.2003

REFERENDUM ON THE EUROPEAN UNION

The Estonian European Union membership referendum takes place and two thirds of participants vote in favor of accession. A poll conducted in summer showed less support for accession.

GRUUSIA ROOSIDE REVOLUTSIOON

Gruusia opositsioon süüdistab võimukandjaid parlamendivalimiste tulemuste võltsimises. Puhkevad meeleavaldused, mis pälvivad Rooside revolutsiooni nime. Mõne nädala pärast astub senine president Eduard Ševardnadze tagasi.

2.11.2003

GEORGIA'S ROSE REVOLUTION

Parliamentary elections are denounced as being rigged causing demonstrations, which are dubbed the “Rose Revolution.” After a few weeks, President Eduard Shevardnadze resigns.

2004

Sääsepinast suure väitluseni

Sääsed paremal, sääsed vasakul. Õhk sääskedest nii paks, et löika või noaga. Sääsed ajavad taga nii Mongoolia tüdrukuid kui ka Moldova poisse. Sääskede kohta on kaebusi kõigil kohalolijail, olgu nad tulnud Hiinast või Zimbabwest.

Siiski ei olnud sääsepinin 2004. aasta suvel Läänemaal Roostal toimunud üritusel peamine. 230 noort 36 riigist olid kogunenud sinna Rahvusvahelise Väitlushariduse Assotsiatsiooni noortefoorumile, et võtta üksteiselt mõõtu väitluse füüsiliselt vähe higeses, kuid vaimult suurt nõtkust nõudvas spordis. Üheskoos arutleti naiste õiguste ja narkoennetuse üle.

Enamik osalejaid oli tulnud ühiskondadest, kus vaba ja avatud diskussioon alles otsis poliitilises kultuuris oma kohta. Nagu tollal, on ka praegu just väitlus see, millega õpilased ja tudengid saavad harjutada kodanikuks olemist. Oma mõtete selge esitamine ja kaitsmine sunnib nägema teemade kõiki tahke ja esitama läbimõeldud argumente.

Kümme aastat pärast Avatud Eesti Fondi tiiva all väitlusprogrammi alustamist võtavad Eesti väitlejad vastu külalisi kogu maailmast. Alates 1996. aastast väitlusseltsiga seotud olnud ja 2004. aastast nii Eesti Väitlusseltsi kui ka Sorosi võrgustikust välja kasvanud Rahvusvahelise Väitlushariduse Assotsiatsiooni presidendi ametit pidanud Katrin Viru on uhke, et kogu praegu temaga koos rahmeldav korraldustiim on sirgunud väitlejate ridadest. „Just Roostal nägin, et järgmine põlvkond on suureks kasvanud ja valmis ise tegutsema ning vastutama,“ meenutab ta.

Suureks kasvanud on ka Eesti Väitlusselts, mis juriidilise isikuna asutati 1998. aastal ning pidi sajandivahetusel iseseisvust õppima. Avatud Eesti Fondi programmist iseseisva mittetulundusühingu kujundamine oli paras ellujäämiskursus, kus kõige raskem oli rahaliselt hakkama saada, ütleb Viru. Raskustest saadi aga üle, sest selts on alati osanud liikmeid emotsionaalselt siduda. Praegu võib Viru rahulevalt tõdeda: „Seltsi on õnnistatud lojaalsete ja panustavate inimestega. Suur osa seltsist on pärast iseseisvumist üles ehitatud vabatahtlikult ja ennastalgavalt.“

SAAKAŠVILI VÕIT

Opositsioonijuht Mihheil Saakašvili võidab Gruusia presidendivalimised, märtsis toimuvatel uutel parlamendivalimistel saavutab võidu tema erakond. Gruusia libiseb Venemaa mõjusfäärist eemale.

4.01.2004

SAAKASHVILI WINS

The opposition leader Mikheil Saakashvili wins the presidential election in Georgia; next is the victory of his party in parliamentary elections in March. Georgia drifts out and away from the Russian sphere of influence.

AMEERIKA HÄÄL VAIKIB

Koos teiste Kesk- ja Ida-Euroopa teenistuste tegevusega lõpetab Ameerika Hääl oma eestikeelsed saated. Lakkavad ka Raadio Vaba Euroopa eestikeelsed saated.

27.02.2004

VOICE OF AMERICA BECOMES SILENT

The Voice of America stops broadcasting in the Estonian language. Other Central and Eastern European services are also closed. Radio Free Europe terminates broadcasts in Estonian, as well.

1	2	3
4	5	
	6	
7		

1. Selline see intellektuaalne väitlussport ongi: kaks võistkonda ja kohtunikud.
This is what the intellectual sport of debate is all about – two teams and the judges.
2. Pealtnäha puhkavad Ameerika noored valmistavad tegelikult ette järgmist kaasust naiste õiguste teemadel.
The first look is deceptive – American youngsters are not relaxing but preparing the next debate case on women's rights.
3. Rahvusvahelisele väitlusfoorumile Läänemaale Roostasse kogunes 230 noort inimest üle kogu maailma.
230 young people from all over the world gather for the international debate forum in Roosta, Estonia.
4. Segavõistkonnas on koos kolme riigi esindajad.
Mixed team ties together representatives from three different countries.
5. Noortefoorumi igapäevase häälekandja eest vastutasid Rainer Küngas ja Dalbir Shemby.
Rainer Küngas and Dalbir Shemby are in charge of the youth forum's daily newsletter.
6. Kõik rahvusvahelise sündmuse korraldajad on ka ise väitlusega suu soojaks saanud. Kaks kätt püsti seisab peakorraldaja, Eesti Väitlusseltsi ja Rahvusvahelise Väitlusharidusseltsi president Katrin Viru.
All of the organizers of the international event are alumni of the Estonian Debating Society. Standing with her arms in the air is the main organizer the then president of the Estonian Debating Society and the International Debate Education Association, Katrin Viru.
7. Eesti väitleja Kadi Epler esitab oma argumente.
Estonian debater Kadi Epler presents her arguments.

From Buzzing Mosquitos to Big Debates

Mosquitos on your right; mosquitos on your left. The air was so thick with them, that you could cut it with a knife. The mosquitos chased the girls from Mongolia and also the boys from Moldova. Everyone complained about the mosquitos, regardless of whether they were from China or Zimbabwe.

The buzzing of mosquitos, however, was not the main attraction of the event, which took place in the summer of 2004 in the village of Roosta. There were 230 young people from 36 countries who gathered for the International Debate Education Association's annual Youth Forum to see how they measured up to one another in a sport where you don't sweat much physically, but which demands enormous mental agility. Together, they discussed women's rights and drug prevention.

Most of the participants had come from societies where free and open discussion is only now finding a place in the political culture. Debate is also something secondary school and university students can use to practice democratic citizenship. Presenting one's thoughts clearly and being able to defend them forces one to see all aspects of a topic and present a well-constructed argument.

Ten years after the Open Estonia Foundation began its own debate program, Estonia receives debaters from all over the world. Katrin Viru, a former president of the International Debate Education Association who has been connected with debate clubs since 1996, is proud that all of her current organizational team has sprouted from former debaters. "It was in Roosta that I saw that the next generation has matured and is ready to do things for themselves and answer for themselves," she recalls.

The Estonian Debating Society has also matured. It was established as a legal entity in 1998 and learned to operate independently at the turn of the century. The development of a nonprofit organization from an Open Estonia Foundation program is a course in survival, and the most difficult task is to make it financially, said Viru. However, the debaters were able to overcome these difficulties, since Estonian Debating Society has always known how to emotionally unite their members. "The society has been blessed with loyal and active people. A large part of current society has been built willingly and selflessly after becoming independent," says Viru contently.

KAASAMISE HEA TAVA

Avatud Eesti Fondi ja Praxis'e uuringu "Kaasamine otsustetegemise protsessi" alusel hakkab riigikantselei valmistama ette avalikkuse ja kodanikuühenduste kaasamise häid tavasid.

GOOD PRACTICE OF ENGAGEMENT AND PARTICIPATION

On the basis of the joint Open Estonia Foundation and the Praxis study, "Engagement and Participation in the Decision-making Processes," the Estonian state chancellery begins to prepare principles of public engagement in policy making.

EESTI NATOS

Eestist saab NATO täisliige, allianssi võetakse ka Bulgaaria, Leedu, Läti, Rumeenia, Slovakkia ja Sloveenia. Siinset õhuruumi hakkavad turvama NATO hävituslennukid, mis paiknevad Leedus.

29.03.2004

ESTONIA IN NATO

Estonia becomes a full member of NATO. Bulgaria, Lithuania, Latvia, Romania, Slovakia and Slovenia join the alliance, as well. NATO's aircraft, stationed in Lithuania, patrol airspace over the three Baltic states.

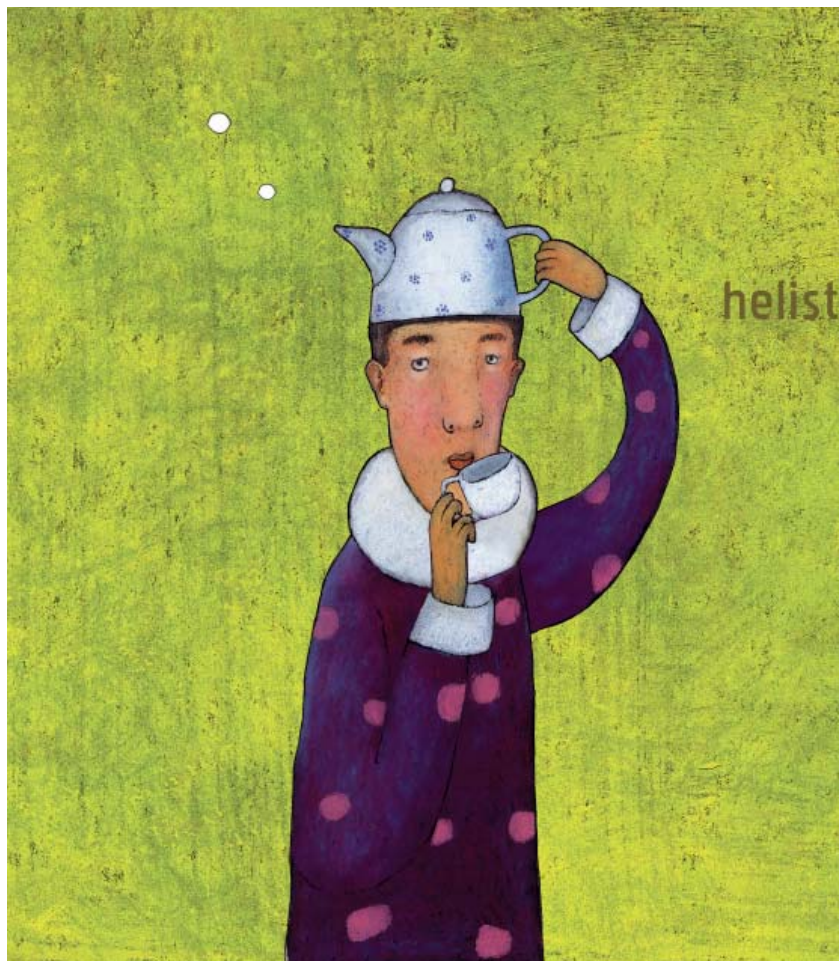

Helista emale!

2004. aasta kevadeks tekkis Eesti Televisioonil soov värskendada oma ekraanigraafikat. Saadete vahel näidatavad klipid olid hakanud väsima, tarvis läks uusi. Ülesande muutis keerulisemaks see, et parajasti otsiti järjest kirjumaks muutuval meediamaastikul oma nägu. Samal ajal küpses Avatud Eesti Fondis mõte tulla avalikkuse ette selgete, lihtsate, sõbralike ja inimesi ühendavate sõnumitega. Fondis tunnetati, et näppu viibutava sotsiaalreklaami aeg hakkas ümber saama.

Kahe idee lõikumispunkt pakkus ühise lahenduse. Kõigepealt tekkisid Avatud Eesti Fondi, Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi ja ETV koostöös üdini positiivsed sõnumid: „Helista emale”, „Naerata”, „Anna parem verd”, „Teeme südame soojaks”, „Tee lapsele pai” ja „Ütle naabrile tere”. Kunstnik Jüri Mildeberg ja režissöör Rene Vilbre tegid neist soojad ja vaimukad klipid. Avatud Eesti Fond kogus inspiratsiooni aga Eestitki külastanud politoloog Robert Patnami sajast soovituselt sotsiaalse kapitali tõstmiseks.

ETV tollane juht, 2005. aastal Avatud Eesti Fondi nõukogusse valitud Ilmar Raag rõhutab, et sellega paisteti kogu maailmas silma. Mujal üritati rõhutada hoopis telekanalite tehnilist modernsust. „Üldinimlikud südamlilikud sõnumid viisid tele ühiskonnale lähemale,” tunnistab Raag.

EESTI EUROOPA LIIDUS

Koos naabrite Läti ja Leeduga ning Küprose, Malta, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungariga saab Eestist Euroopa Liidu liige.

1.05.2004

ESTONIA IN THE EUROPEAN UNION

Estonia, with its neighbors Latvia and Lithuania, as well as Cyprus, Malta, Poland, Slovakia, Slovenia, the Czech Republic and Hungary become members of the European Union.

EUROOPA PARLAMENDI VALIMISED

Eestis toimuvad esimesed Euroopa Parlamendi valimised, osa võtab vaid iga neljas hääleõiguslik kodanik. Pooled saadikukohad lähevad sotsiaaldemokraatidele. Avatud Eesti Fond on tõlkinud eesti keelde kodanikuühenduste mõeldud Euroopa Parlamendi valimiste käsiraamatu ning korraldanud kandidaatide ja vabaühenduste kohtumise.

13.06.2004

ELECTIONS FOR EUROPEAN PARLIAMENT

European Parliament elections are held for the first time in Estonia. Only every fourth eligible citizen participates. Half of the mandates go to the Social Democrats. The Open Estonia Foundation translates the European parliament elections handbook for NGOs to Estonian and organizes election debates.

Positiivseid sõnumeid jagava ETV ekraanigraafika kunstnik oli Jüri Mildeberg.
Graphic video of Estonian Television, full of affirmative messages, created by artist Jüri Mildeberg.

Call Mom!

In the spring 2004, Estonian Public Broadcasting (ERR) decided to update their advertising. Promotions for the network shown between TV programs had lost their freshness, and a new visual identity was desired. Given the rapidly changing global media landscape, seeking one's own face was even more difficult. During the same time period, the Open Estonia Foundation realized that the time for finger-wagging social advertising had come to an end, and it sought to bring clear, simple, and friendly messages which would unite the public.

ERR and the OEF found their goals to be compatible, and the OEF joined forces with the Baltic-American Partnership Program to create the messages "Call Mom," "Smile," "Donate Blood," "Let's Warm Our Hearts," "Pat Your Child On The Head," and "Tell Your Neighbor Hi." Artist Jüri Mildeberg and director Rene Vilbre made warm and witty clips using these messages. In great part, inspiration came from political scientist Robert Putnam's hundred ideas to increase social capital.

Former Estonian Television director and Open Estonia Foundation board member, Ilmar Raag, believes the work stood out from an international perspective, where elsewhere television stations emphasized their technical modernness. "For Estonia," says Raag, "humane, heartfelt messages brought television closer to society."

ALGAB SAMBASÕDA

Lihulasse püstitatud bolševismi vastu võidelnute mälestussammas põhjustab vaidluse selle üle, kas sambal on kujutatud natsisümboliteid või mitte. Valitsus otsustab samba eemaldada, see ajendab politsei ja kohalike elanike kähmluse.

2.09.2004

MONUMENT WAR BEGINS

Debate rages over Nazi symbols on a monument commemorating Estonia's restoration of independence in the Lihula borough. The government decides to remove the monument, leading to confrontation between the local population and police.

JUŠTŠENKO MÜRGISTUS

Ukraina presidendikandidaat Viktor Juštšenko saab segastel asjaoludel dioksiinimürgistuse, mis moonutab tema näo.

September 2004

YUSHCHENKO'S POISONING

Under uncertain circumstances, Ukrainian presidential candidate Viktor Yushchenko is poisoned with dioxin. Due to the poison, his face is greatly disfigured.

2005

74

Soomlase juhtimisel kodanikuühiskonna poole

Lihtsam on kaasa aidata sellele, millest midagi tead. Sellepärast osales kodanikuühiskonna ja selle tegevuskeskkonna parandamiseks loodud Balti-Ameerika Partnerlusprogramm (BAPP) Eesti humanitaarinstituudi kodanikuühiskonna uurimis- ja arengukeskuse käivitamises. Avatud Eesti Fondi juures tegutsev BAPP rahastas 2005. aasta kevadel loodud keskust selle kolmel esimesel tegevusaastal.

„Toetuse juures oli tähtis, et ta ei olnud seotud konkreetse projektiga, vaid oli tegevustoetus,» ütleb keskuse juhataja Mikko Lagerspetz. Nii ei pidanud alustav keskus tingimata juhinduma uurimistöö tellijate soovidest, vaid sai tegevust planeerida akadeemilistest kaalutlustest lähtudes ning kodanikuühiskonna vajadusi arvesse võttes.

Kuigi vahepeal on õppeasutuste liitumine teinud kodanikuühiskonna uurimis- ja arenduskeskusest Tallinna ülikooli osa, on samaks jäänud nii rõhuasetus kui ka juht, professor Lagerspetz.

Ek on isegi veidi irooniline, et Eesti juhtiv kodanikuühiskonna uurija on hoopis mõlemal pool Soome lahte akadeemiliselt tegus soomlane. Küll aga ei ole midagi iroonilist tema hinnagus BAPPi mõjule Eesti kodanikuühiskonnale „BAPPi panus on olnud suur kodanikuühiskonna idee esile tõstmisel. Paljud näevad seetõttu oma tegevuse tähtsust ühiskonna avatumaks muutmisel.»

KODANIKUHARIDUSE AASTA

Avatud Eesti Fond on jõudsalt kaasatud Euroopa kodanikuhariduse aasta läbiviimisesse.

EUROPEAN YEAR OF CITIZENSHIP THROUGH EDUCATION

The Open Estonia Foundation participates in developing programs for the European Year of Citizenship through Education.

UKRAINAS VÕIDAB JUŠTŠENKO

Ukraina presidendivalimiste kordushääletus kutsub esile konkurent Viktor Janukovitši ägeda protesti. Valimiskomisjon kuulutab võitjaks Viktor Juštšenko.

10.01.2005

YUSHCHENKO WINS

Yushchenko's opponent Viktor Yanukovich protests fiercely the presidential election's second ballot. The Election Commission of Ukraine declares Yushchenko the winner.

1

2

4

3

5

1. Avatud Eesti Fondi 15. sünnipäev tuleb rõõmsates oranžides toonides.

Celebration of the Open Estonia Foundation's fifteenth anniversary comes in a jolly orange palette.

2. Avatud Eesti Fondi nõukogu hilisem esimees, politoloogiprofessor Andres Kasekamp on mõttesse jäänud.

The future chair of the Open Estonia Foundation board Andres Kasekamp has put on a thinking cap.

3. Mõtteid vahetavad Toomas Hendrik Ilves ja Linnar Viik.

Toomas Hendrik Ilves and Linnar Viik disputing.

4. Mall Hellam ja Jeremy Rifkin ootavad rõõmsalt foorumi algust.

Mall Hellam and Jeremy Rifkin look forward for the start of the forum..

5. Avatud Ühiskonna Foorumi "Kus lõpeb Euroopa?" peaesineja, majandusteadlase Jeremy Rifkini on enda vahele võtnud president Toomas Hendrik Ilves ja Avatud Eesti Fondi nõukogu esimees Linnar Viik.

The Open Society Forum "Where Does Europe End?" keynote speaker economist Jeremy Rifkin between president Toomas Hendrik Ilves and the chair of the board of the Open Estonia Foundation Linnar Viik.

Towards a Civil Society Under Leadership of a Finn

The Open Estonia Foundation's Baltic-American Partnership Program's clear desire to improve civil society led to the creation of the Center for Civil Society Research and Development at the Estonian Institute of Humanities. OEF provided funding for the center's first three years of operation, which was established in the spring of 2005.

"The funding was particularly important as it was not related to particular projects," said professor Mikko Lagerspetz, the head of the center. Therefore the center did not have to shape its research according to clients needs, but rather make plans based on academic considerations and take note of the needs of civil society as a whole.

Despite changes in the academic world which have brought the center under the auspices of Tallinn University, the organization's goals and its leadership under Professor Lagerspetz has remained the same.

It is perhaps ironic that the primary civil society researcher in Estonia is a Finn, but it certainly provides an international advantage, as Lagerspetz is active in the academic stage in both Estonia and Finland. His assessment of the Baltic-American Partnership Program's impact on Estonian is, however, anything but ironic: "The ideas of civil society have gained prominence with its help. Many thus realize the importance of their actions in promoting an open society."

POLIITIKA ON IMELIHTNE

Avatud Eesti Fond korraldab kodanikuühendustele ja mõttekeskustele poliitikaanalüüsi koolituse.

21.01.2005

POLITICS SIMPLE AS ABC

The Open Estonia Foundation conducts training on political analysis for civil society organizations and think tanks.

ETTEVÕTLUSVABADUSE KASV

Maailmapanga uuring "Doing Business" paigutab Eesti maailmas 16. kohale, puuduste seas tuuakse esile tööturu jäikus.

BUSINESS FREEDOM

The World Bank's research report, "Doing Business," ranks Estonia sixteenth in the world, but shortcomings such as the stiff labor market are also emphasized.

Käepigistus isetutele tegutsejatele

„Avatud Eesti Fond oli Eestis esimene organisatsioon, mis toetas neidsamu väärtusi ja põhimõtteid, mille eest meiegi seisame – demokraatiat ja kodanikualgatusi,” tõdeb Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskuse eestvedaja Tuulike Mänd. Seega on enesestmõistetav, et kui 2005. aastal tekkis fondis mõte tublisid vabatahtlike tunnustada, võtsid kaks organisatsiooni selle üheskoos enda hooleks.

„Fond haaras härjal sarvist ja korraldas tunnustamist kahel esimesel aastal,” meenutab Mänd, kuidas just AEF algatusrühma kokku kutus ja koordinaatori leidis. Sellest peale on igal aastal aumärgi rinda saanud kõige erinevamad Eesti elanikud: mehed ja naised, noored ja vanad, maa- ja linnainimesed. Selsamal 2005. aastalgi olid noorimad tunnustatud 12-aastased, vanim aga 91-aastane.

Keskuses endas tegutsevaid vabatahtlike on samuti tunnustatud, kusjuures paljud neist on toimekad ka mitmel pool mujal. 2006. aastal koos teiste tublide inimestega aasta vabatahtliku aunimetuse saanud Marleen Pedjasaar on näiteks seotud paljude muude algatus- tega noortevolikogust väitlusseltsi ja noortelaagriteni. Tollal 16-aastane Pedjasaar kinnitab, et vabatahtlik tegevus pakub võimalust pidevalt areneda ja enam ta niisama kodus istuda ei oskakski. Aumärgi saamine on tal siiaamaani meele: „Juba presidendi käepigistus oli meelde jääv ning tublide inimeste tugi ja tähelepanu innustasid edasi tegutsema.”

Tuulike Mänd kinnitab samuti, et tunnustus on vabatahtlikele oluline ning selles mängib suurt osa just riigipea patrooniks olek: „Presidendi käitlemine ja head sõnad ei ole päris igapäevased. Esimesest aastast mäletan üht vanemat prouat, kes oli esimest korda Tallinnas, esimest korda Estonia kontserdisaalis ja kohe riigipeaga silmast-silma. Ta oli tõeliselt õnnelik!”

1. Vabatahtlike tunnustamine 2006: tollal 16-aastasele Marleen Pedjasaarele on presidendi käepigistus oluline tunnustus selle eest, et ta on vabatahtlikuna õige asja eest väljas olnud.

Recognizing Volunteers 2006: President's handshake is an important recognition for then 16-year old Marleen Pedjasaar.

2. Kõik aasta vabatahtliku aumärgi saanud seadsid end 2006. aastal ka president Toomas Hendrik Ilvesega ühele pildile.

All Volunteer of the Year awardees of 2006 have fit in on a photograph with president Toomas Hendrik Ilves.

3. Tunnustusest ja ühispidist riigipeaga sageli piisab, et edasiseks vabatahtlikutegevuseks jõudu saada.

Recognition and a photograph with the president are often inspiring enough to carry on with the volunteer work.

1

2

3

SUUR TUNNUSTUS

Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam saab EU Lobby Euroopa Liidu aasta kodaniku aunimetuse.

14.03.2005

GREAT RECOGNITION

The Executive Director of the Open Estonia Foundation receives the EU Lobby Citizen of the Year Award.

HIRV HÜPPAB TIIGRI KANNUL

Grusia president avab Hirvehüppe programmi, mis edendab Eesti Tiigrihüppe programmi eeskujul haridus- ja internetikasutust. Avatud Eesti Fondi ja Eesti Vabariigi välisministeeriumi toetatud projekti korraldab e-Riigi Akadeemia.

Märts/March

DEER CHASES TIGER

The president of Georgia launches the Deer Leap program, following the Estonian Tiger Leap program to promote the use of the internet and computers in the educational system of Georgia. Backed by the Open Estonia Foundation and the Estonian Ministry of Foreign Affairs, the program is coordinated by Estonia's e-Governance Academy.

Kind Words and a Handshake

“The Open Estonia Foundation was the first organization in Estonia to support the same values and ideas that we stood for: democracy and civic initiatives,” says Tuulike Mänd, head of Volunteer Development Estonia. And so it was only natural that in a 2005 effort to recognize outstanding volunteers, the two organizations would work together.

Mänd recalls how the Open Estonia Foundation moved quickly to find a coordinator: “The foundation took the bull by the horns and organized recognition during the first two years.” Every year since then Estonians of all stripes have received medals: men and women, young and old, rural and city inhabitants. In 2005, the youngest to be recognized was 12 years old, while the oldest was 91.

Volunteers working in the center itself have also been recognized, and many of them are active in other fields, as well. Marleen Pedjasaar, 2006’s Volunteer of the Year, is connected to the youth council, debate clubs, and youth camps. Pedjasaar, who was 16 at the time, is incapable of simply sitting at home and confirms that volunteer work offers an opportunity to constantly improve oneself. The medal ceremony is something that has remained with her. “The president’s handshake was memorable and the support of outstanding people and attention inspired you to continue doing it.”

Tuulike Mänd agrees recognition for volunteers is important and that the head of state as patron plays a big role in this process: “Shaking hands with the president and kind words are not everyday things. I remember one elderly woman who was in Tallinn for the first time stood face-to-face with the head of state. She was truly happy!”

EUROOPA PIIRID

Toimub X Avatud Ühiskonna Foorum “Kus lõpeb Euroopa?”, peaesinejaks Jeremy Rifkin.

10.06.2005

EUROPEAN BORDERS

The Tenth Open Society Forum, “Where Does Europe End?”, is held. The keynote speaker is Jeremy Rifkin.

TEE OMA HÄÄL KUULDAVAKS

Eesti külaliikumine Kodukant ja Avatud Eesti Fond ning Balti-Ameerika Partnerlusprogramm alustavad valimiste-eelset kodanikukoolituse sarja “Häälekaal”.

MAKE YOUR VOTE COUNT

The Estonian Village Movement, “Kodukant,” the Open Estonia Society and the Baltic-American Partnership Program begin a series of citizenship education trainings named “The Weight of a Vote.”

2006

Euroopa viimane diktatuur

19. märtsil 2006 toimunud Valgevene presidendivalimised olid kõike muud kui demokraatliku põhimõtte triumf. Tänavale kogunenud protestijatele saadeti vastu eriüksuslased, opositsiooni kandidaatidega juhtus imelikke asju ning demokraatiameelsete kodanike eestvedajaid vahistati ja hirmutati. Riigi kontrolli all olev meedia kajastas vaid 1994. aastast võimul olnud riigipea Aljaksandr Lukašenka võitu ja inimesed olid repressioonidega harjunud.

Kaks päeva pärast valimisi vahistati Valgevenes Avatud Eesti Fondi valimisvaatlejad Tõnis Leht ja Erik Moora, kes olid läinud Minskis Oktoobri väljakule meeleavaldust vaatama. Pärast lühikest kinnipidamist noored politoloogid vabastati ja soovitati neil võimalikult kiiresti riigist lahkuda. Siinsele avalikkusele mõjus eestlaste poliitilistel põhjustel vahistamine riigis, mis asub meist linnulennul kõigest paarisaja kilomeetri kaugusel, äratavalt.

„Olen täiesti veendunud, et Valgevene teemadel on Eestis mingigi avalik arutelu tekkinud tänu 2006. aasta märtsile,“ usub samuti valimisvaatlejaks käinud ajakirjanik Krister Paris. „Kindlasti muutis meie juhtum teema eestlaste jaoks emotsionaalsemaks ja vahetumaks, kuid väga palju aitasid kaasa ka Krister Parise kajastused ja poliitik Silver Meikari aktiivsus,“ ei nõustu Tõnis Leht kogu au siiski endale võtma.

Valimisvaatlus oli vaid väike osa Avatud Eesti Fondi Valgevenega seotud tegevusest. Avatud Eesti Fondi ümber koondus Valgevene demokraatia toetusgrupp, mis korraldas igakuiseid Valgevene solidaarsuspäevi, avaldas valitsusele survet, et kodumaal poliitilistel põhjustel koolist välja heidetud Valgevene noortele eraldataks Eestis õppimiseks stipendiume, ja hoidis sidet seal tärkava opositsiooniga.

„Need konkreetsed opositsiooniaktivistid, kellega me Valgevenes viibides kokku puutusime, hindasid meie toetust emotsionaalsest aspektist kõrgelt,“ tunneb Leht heameelt. Isiklikku abi ja sõprust peab institutsioonilisest toetusest olulisemaks ka novembris 2006 Eestisse põgenenud Pavel Marozau. Tema, muide, pidi kodumaalt kiiresti lahkuma, sest poliitiliste multifilmide loomises osalemise eest ähvardas teda kriminaalsüüdistus.

1. Kaks väikest pampu ja väsinud naeratus. See on kõik, mis oli Valgevenest poliitiliste repressioonide eest põgenenud Pavel Marozau ette näidata 22. novembri varahommikul Tallinnas Moskva rongilt maha astudes.

Two small bags and a tired smile – all that Pavel Marozau, a political refugee from Belarus has to show stepping from the Moscow-Tallinn train early in the morning of the 22nd of November.

2. Kevadisse Tallinna Tammsaare parki on kogunenud Valgevene demokraatia toetajad.

Estonian supporters of democracy in Belarus have gathered in Tammsaare park in the center of Tallinn.

3. Valgevene demokraatia toetuseks annavad allkirja kõige erinevamad Eesti inimesed.

Many people put down their names in support of democracy in Belarus.

4. Poliitik Silver Meikar ja ajakirjanik Krister Paris näitavad Valgevene toetuspäeval, mis tingimustes elasid demokraatidest meeleavaldajad talvises Minskis.

Politician Silver Meikar and journalist Krister Paris show at the Belarusian solidarity day the living conditions of democratic protesters in wintery Minsk.

1

2

3

4

DEMOKRAATIA HÄIREKELL

Sotsiaalteadlaste ja AEFI koostöös valmib Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi raport „Demokraatia ja rahvuslikud huvid“, mis on esimene põhjalik hinnang Eesti demokraatia kvaliteedile. Kaks kolmandikku eksperdipaneelis osalenud leiab, et demokraatia edasist arengut takistab kodanikuühiskonna nõrkus.

14.03.2006

ALARM BELL OF DEMOCRACY

Cooperation of social scientists and the Open Estonia Foundation produces a report on democracy and national interests. This is the first attempt to evaluate the quality of democracy in Estonia. Two-thirds of the expert panel find that weakness of civil society impedes further development of democracy.

TUDENGITE SÕBER

Eesti Üliõpilaskondade Liit valib Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi üliõpilaskonda puudutava tegevuse eest aasta kõige tudengisõbralikumaks organisatsiooniks.

17.04.2006

STUDENTS' FRIEND

The Federation of Estonian Student Unions names the Baltic-American Partnership Program as the most student-friendly organization, citing its various student programs and activities.

Europe's Last Dictatorship

The presidential elections that took place in Belarus on March 19th, 2006, were everything but a triumph of democracy. Special Forces were sent in to break up groups of protesters that had gathered on the street, strange things happened to opposition leaders, and those leading the democratically-minded were threatened. The state-controlled media covered only the victory of Alexander Lukashenko, head of state since 1994.

Tõnis Leht and Erik Moora, sent as election observers by the Open Estonia Foundation, witnessed the protests at Minsk's October Square two days after the elections and were detained. After being briefly kept under arrest, the young political scientists were freed with the advice to leave the country as soon as possible. With Estonians being threatened for political reasons in a country only a few hundred kilometers from home, it was a wake-up call for the Estonian public.

"I am convinced that a public discussion arose in Estonia about Belarus thanks to March 2006," says journalist Krister Paris, who had also been an election observer. Tõnis Leht believes that he and Moora's "experience made the topic more emotional and immediate for Estonians, though Krister Paris' coverage and politician Silver Meikar's activism helped a lot."

Election observations were only a small part of the activities concerning Belarus for the Open Estonia Foundation. A Belarusian democracy support group gathered around the Open Estonia Foundation, which organized Belarusian solidarity days, petitioned the state to allocate scholarships to Belarusian young people who had been expelled from school for political reasons, and kept in contact with the emerging opposition.

"Those concrete opposition activists that we met while in Belarus highly valued our support from an emotional perspective," says Leht. Pavel Marozau, a Belarusian who escaped to Estonia in 2006, also considers individual support and friendship more important than institutional support. Facing charges for the creation of politically-charged cartoons, Marozau had to quickly flee his home country.

ELI PÕHISEADUSLEPING

Riigikogu ratifitseerib Euroopa Liidu põhiseaduslepingu, mis mitmes teises liikmesriigis kohtab vastuseisu.

9.05.2006

EUROPEAN CONSTITUTIONAL TREATY

The treaty establishing a constitution for Europe, which finds opposition in many other member countries, is ratified by Estonia's parliament.

UUS EUROOPA JA IDANAABRID

AEF toetab uuringut, mis analüüsib uute liikmesriikide mõju Euroopa Liidu idapoliitikale. Toimub ümarlaud "Kas uutel on mõju?".

8.06.2006

NEW EUROPE AND EASTERN NEIGHBORS

The OEF supports research to analyze the effect of new EU member states on the EU's eastern policy. The roundtable discussion, "Do the New Have Influence?", is held.

Teave, mis vapustas isegi politseinikke

“Kui peksab, siis armastab” ei ole kahjuks vaid sovetlik sõnakõlks. Säärane veendumus oli 21. sajandi algul Eestis veel nii levinud, et seda pidasid enesestmõistetavaks ka paljud ohvreid aitama pidanud politseinikud ja sotsiaaltöötajad. 2001. aastal tehtud uuring näitas, et iga viies naine oli eelnenud aasta jooksul kannatanud lähisuhtevägivalda all. 70% juhtudel oli vägivaldsejaks olnud abikaasa või elukaaslane.

“Esimene läbimurre toimus aastal 2003,” meenutab sotsioloog Iris Pettai. “Uuringute, artiklite ja diskussioonide abil suutsime tõestada, et koduvägivald pole süütu nägelemine, vaid äärmiselt ohtlik ja sageli ka ränkade tagajärgedega lõppev kuritegu. Varasemad arusaamad hakkasid murenema.”

Avatud Eesti Fondi toetusel kaardistasid Läänemaa korrakaitssjad lähisuhtevägivalda juhtumeid. “Kogutud info vapustas politseinikke ja pööras nende varasemad arusaamad täiesti pea peale. Enam ei uskunud keegi, et tegelikult on ohver ise süüdi,” ütleb Pettai. Kui ikka enda ja kolleegide kogutud näited tõendavad, et 93% vägivaldsejaid on mehed ning viiest korrast neljal näeb ka laps vägivalda pealt, on palju lihtsam stereotüüpidest loobuda.

Suur pingutus päädis 2006. aastal politseile lähisuhtevägivalda juhtumite lahendamiseks juhendi trükkimisega. “Kuna vägivaldteemat oli mõne eelneva aasta jooksul laialt kajastatud, julgus aina rohkem ohvreid tulla abi otsima,” seletab üks algatuse eestvedajaid, tollane Eesti Sotsiaalprogrammide Keskuse juhataja Katri Tammekand, miks oli vaja politseinikke õpetada ohvreid abistama.

Pärast esialgu ühe maakonna kohta info kogumist ja koostöös politseiga juhendi koostamist alustati samade andmete kogumist kogu Eestis ning korraldati koolitusi ja konverentse. “Ka koolitustel võis sageli kuulda levinud müüte, kus süüdistati ohvrit vägivaldseja provotseerimises või leiti, et naistest sagedamini on ohvriks mehed,” meenutab Katri Tammekand. Siiski oli suur läbimurre tehtud ja koostöös politseiga leiti pidevalt uusi võimalusi lähisuhtevägivaldast rääkimiseks. Peale selle koostööprojekti on Avatud Eesti Fondi toetusel 21. sajandi esimesel kümnendil käivitatud tugirühmi, toetatud naiste varjupaikasid ja rahastatud uuringuid, sealhulgas ka rasedate vastase vägivalda kohta.

POLITKOVSKAJA TAPMINE

Venemaa valitsuskriitiline ajakirjanik Anna Politkovskaja leitakse tapetuna. Enamik mõttekaaslasti seostab mõrva tema artiklitega, mis paljastasid Venemaa keskväime ja föderaalvägede metsikusi Tšetšeenias. Mõrv kutsus esile protestiavaldused.

7.10.2006

POLITKOVSKAYA MURDERED

Anna Politkovskaya, Russian journalist and longtime critic of the Russian government, is found dead. Most connect the murder with her investigations and articles, which exposed Russia's federal government's and army's brutality in Chechnya. The murder brings about protest actions.

VABA MEEDIAGA EESTI

Ühendus Piirideta Reporterid paigutab Eesti pressivabaduselt maailmas kuuendale kohale. Tabeli tipus on Soome.

24.10.2006

FREE MEDIA IN ESTONIA

According to the international organization, Reporters without Borders, Estonia ranks sixth in freedom of the press. Finland ranks first.

1. Professor Lagerspetz ruttab professor Putnamilt tema äsja eesti keeles ilmunud raamatusse autogrammi küsima.

Professor Lagerspetz hurrying to get an autograph into a book by Putnam, freshly published in Estonian.

2. Peaesineja, Harvardi ülikooli professor Robert Putnam ning tema arutelukaaslased Rein Raud, Aet Annist ja Mikko Lagerspetz sotsiaalse kapitali teemadele keskendunud Avatud Ühiskonna Foorumil.

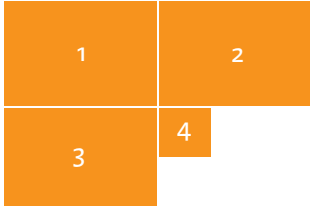
During an Open Society Forum on social capital – the keynote speaker. Harvard professor Robert Putnam and discussants Rein Raud, Aet Annis and Mikko Lagerspetz.

3. Sotsioloog Juhan Kivirähki ja psühholoogiaprofessor Voldemar Kolga jutt liigub pärast sellesisulist Avatud Ühiskonna Foorumit sotsiaalse kapitali lainetel.

Sociologist Juhan Kivirähk and psychology professor Voldemar Kolga continuing the Open Society Forum topic a deus.

4. 2006. aastal saab kaante vahele politseinikele lähisuhtevägivalla juhtumite puhuks koostatud tegevusjuhend.

A manual for police on domestic violence prevention is published in 2006.

Information that Shocked Even Police Officers

The phrase, “If he hits you, then he loves you,” is unfortunately not just a Soviet-era relic. At the turn of this century this kind of thinking was still so widespread that many police officers, and even social workers, who were supposed to help victims of domestic violence considered it a truism. A study carried out in 2001 showed that one in every five women had suffered from domestic violence during the previous year. In 70 percent of the cases, those who committed the violence were the women’s spouses or partners.

“The first breakthrough happened in 2003,” recalls sociologist Iris Pettai. “We managed to prove with the help of research, articles and discussions that domestic violence is not just innocent tiffs, but is extremely dangerous and can often be a crime that ends with serious consequences. Earlier beliefs have started to erode.”

With the support of the Open Estonia Foundation, the law enforcement officials of Läänemaa County mapped out cases of domestic violence in their jurisdiction. “The information collected shocked the police officers and turned their earlier beliefs on their head. No one believed any more that the victim was to blame,” says Pettai. It is much easier to abandon stereotypes when the cases collected by you and your colleagues show that 93 percent of those perpetrating the violence are men, and four fifths of the time a child is also witness to the abuse.

Their efforts were rewarded in 2006 with the publishing of guidelines for the police on how to solve cases related to domestic violence. “Since the theme of violence had been covered widely during last years, more and more victims were finding the courage to seek help,” says Katri Tammekand, one of initiators of the project and head of the Estonian Center for Social Programs at the time, explaining why police officers needed to be trained to help these kinds of victims.

In addition to the collection of information in Läänemaa county and the compiling of guidelines in cooperation with the police, similar data was later collected on a national scale and training sessions and conferences were organized. “At the training one could often hear the myth that the victim was provoking the perpetrator or that the men are the victims rather than the women,” says Tammekand. Nevertheless a huge breakthrough was made, and in cooperation with the police, the initiators found new ways of talking about the subject. In addition to this cooperation project, since 2000, support groups for battered women have been set up with assistance from the Open Estonia Foundation. The foundation has also supported women’s shelters and funded a number of surveys, including those covering violence toward pregnant women.

MAJANDUSBUUM
Eesti majanduskasv ulatub üle 11 protsendi, jääme kasvutempolt Euroopas alla ainult Lätile.

ECONOMY BOOMS
The growth of Estonia’s GDP surpasses 11 percent. Only Latvia’s economic output grows more.

SULETUD ÜHISKONNAD
AEFi algatusel linastub Pimedate Ööde filmifestivali raames autoritaarseid ühiskondi käsitlev dokumentaalfilmide eriprogramm “Suletud ühiskonnad”. Tartus ja Tallinnas näidatava eriprogrammi filmid viivad vaataja muu hulgas Kuubasse, Valgevenesse ja Tšetšeeniasse. Koostöö jätkub ka järgmistel aastatel.

5.12.2006

CLOSED SOCIETIES
With the initiative from the OEF, the Black Nights Film Festival features a special program, “Closed Societies,” which deals with authoritarian states where citizens lack basic political freedoms and whose human rights are violated. Film screenings in Tallinn and Tartu carry viewers to Cuba, Belarus, Chechnya, and elsewhere. The cooperation continues the following year, as well.

2007

Täieõiguslikud osalised

“Kodanikeühendused on riigi elus täieõiguslikud osalised ja seega on nende huvi ka valimistel kaasa rääkida,” rõhutab Katrin Enno, kes kümme aastat juhtis Avatud Eesti Fondi juures kodanikuühiskonda edendavat Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi. Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit on juba aastaid püüdnud valimiste eel kodanikuühiskonna häält konsolideerida ja poliitikutele kuuldavaks teha. Vaid nii on võimalik saavutada, et oma sõna sekka ütlemine ei jää ühekordseks kampaaniaks, vaid muutub ühiskonnas normiks.

2007. aasta riigikogu valimiste eel pandi esimest korda kokku kodanikuühiskonna manifest. Peamiseks toetajaks oli just Balti-Ameerika Partnerlusprogramm. “Manifest oli hea, sest ajendas ühendusi koos mõtlema ühiste vajaduste üle,” ütleb ettevõtmise eestvedaja, EMSLi juht Urmo Kübar. “Leidsime ettepanekud, mille eest koos seista, et kõigil paremini hakkaks minema.”

“Ka poliitikud olid täitsa huvitatud ning vajalikke, häid ja hästi põhjendatud ideid ei lükatud tagasi,” on Kübar meeldivalt üllatunud. Ta on kindel, et niisugune koostöö on tee, mida maksab jätkata. Esimese manifesti ettepanekute alusel asutati juba vähem kui aasta jooksul Kodanikuühiskonna Sihtkapital, mis aitab organisatsioonide ja innovaatiliste algatuste rahastamise kaudu igaühel parem kodanik olla. Valmisid ka nii rahastamise kui ka teenuste üleandmise kontseptsioon.

2009. aasta kohalike valimiste eel olid ühendused palju aktiivsemad ka väljaspool manifesti. Koostati hea valimistava põhimõtted, mis osutavad, kuidas kampaania ja valimised saaksid olla selged, arusaadavad ja läbipaistvad.

Kõigel sellel on loomulikult vaid üks eesmärk: mõistlik ja konstruktiivne keskustelu valijate ja valitavate vahel. “Me ei saa olla passiivsed kodanikud, kes nagu tarbijad valivad riulist olemasolevatest kõige odavama või kõige säravamana poliitotoote,” näeb Kübar suurt pilti. “Peab ise olema valmis oma tahtmist väljendama ja ka ütlema, mida ise teen, et sinna jõuda.”

PRONKSSÕDURI TEISALDAMINE

Valitsus paneb pronkssõduri monumendi ümber tugevama valve ja laseb ausunda katta telgiga. Tõnismäel puhkevad rahutused ja politsei kasutab korra tagamiseks jõudu. Järgmisel ööl viiakse sammu sõjaväekalmistule. Sellele järgnevad küberrünnakud Eesti serverite vastu. Venemaa poliitik Sergei Markov kiitleb, et on Eesti-vastaste küberrünnakutega seotud, kuid taganeb varsti oma ülestunnistusest.

26.04.2007

RELOCATION OF THE BRONZE SOLDIER

The Estonian government enforces security protection around the Bronze Soldier, a Soviet monument placed in the center of Tallinn in 1947, and covers the monument with a tent. Police use force to suppress unrest. The next night, the Soldier is relocated to the Tallinn Military Cemetery. Following cyber attacks on Estonian servers, work is paralyzed. Russian politician Sergei Markov later admits connection to the attacks but withdraws his statement promptly.

1

2

3

4

1. Filmitegija Ilmar Raagi juhitud vestluseks valmistuvad Tartu ülikooli emeriitprofessor Marju Lauristin ja riigikogu liige Peeter Tulviste.

The professor emeritus Marju Lauristin and member of the parliament Peeter Tulviste are preparing for the discussion lead by filmmaker Ilmar Raag.

2. Meelelahutuste seast ei puudu eesti näitlejate ülesastumised.

Performances of Estonian actors entertain the participants.

3. President Toomas Hendrik Ilvesega vestleb Pulitzeri kirjanduspreemia võitnud Washingtoni Posti kolumnist Anne Applebaum.

President Toomas Hendrik Ilves is holding a conversation with the Pulitzer Prize winner and Washington Post columnist Anne Applebaum.

4. 2007. aastal toimuvad presidendi kärejad ja Avatud Ühiskonna Foorum käsikäes. Esinejatena on kohal mainekas prantsuse politoloog Jacques Rupnik ja tuntud siirdeühiskondade bulgaarlasest uurija Ivan Krastev.

In 2007 President's Chautauqua and the Open Society Forum were held concurrently. Speaking were notable French political scientist Jacques Rupnik and renowned transition theory researcher Ivan Krastev.

Equal Participants

“Civil society organizations are equal participants in the life of the state, and as a result it is in their interest to speak up about elections.” These were the words of Katrin Enno, who for 10 years headed the Baltic-American Partnership Program, a project administered by the Open Estonia Foundation.

In the time leading up to the 2007 parliamentary elections, the Baltic-American Partnership Program supported the creation of Estonia's first civil society manifesto that consolidated the voice of civil society as an input to the political process.

“The manifesto was good, because it motivated the organizations to think together about common and shared needs,” says Urmo Kübar, the head of the Network of Estonian Non-profit Organizations that was spearheading the effort. “We found suggestions that we could stand up for together, so everyone would achieve more.”

“Also, politicians were very interested and did not brush off much-needed, good and well-argued ideas,” says Kübar, who was positively surprised by their reaction. He's certain that this kind of cooperation is a road worth following. Less than a year later the National Foundation of Civil Society was established on the basis of suggestions that came from that first manifesto. That foundation helps each person to be a better citizen through the funding of innovative initiatives and organizations. In addition, concept papers were prepared concerning funding and providing of services. Apart from the manifesto, organizations were much more active in local elections in 2009. The same year, best practices for elections were added, pointing at how to have clear, understandable and transparent campaign and voting procedures.

Of course there is only one goal in all of this, which is sensible and constructive debate between voters and politicians. “We can't be passive citizens who vote for the cheapest or glitziest political product like consumers,” says Kübar, looking at the big picture. “You have to be ready to express your wishes and also say what you are doing to get there.”

VE NE KOOLIDE REFORM

Venekeelsete koolide gümnaasiumiastmes alustatakse järkjärgulist üleminekut eestikeelsele õppele. Eesmärk on jõuda 60 protsendi ulatuses eestikeelse õppeni.

1.09.2007

REFORM OF RUSSIAN-LANGUAGE SCHOOLS

A gradual transition to the Estonian-language curriculum is begun. The goal is for 60 percent of curriculum to be taught in Estonian.

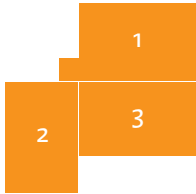
ÜHISKONDLIK MÕTE PÄRNUS

Pärnus toimub XII Avatud Ühiskonna Foorum “Euroopa hiilgus ja viletsus. Euroopa Liit 50 – kuidas edasi?”, peaesinejateks Toomas Hendrik Ilves, Ivan Krastev ja Mark Leonard, kelle raamat “Uus Euroopa sajand” antakse välja eesti keeles.

10.10.2007

SOCIAL THOUGHT IN PÄRNUS

The Twelfth Open Society Forum, “L'Europe tragique et magnifique – the EU at 50, What next?”, is held in Pärnu, where topics regarding the future of Europe are discussed. The keynote speakers are President Toomas Hendrik Ilves, Ivan Krastev, and Mark Leonard, whose book, *Why Europe Will Run the 21st Century*, is published in Estonian.

1. Arengukoostöö ja õiglase kaubanduse eestvedajad Sue Tack ja Johanna Helin tööhoos.

Development co-operation and fair trade activists Sue Tack and Johanna Helin in the heat of work.

2. 2007. aasta Koosmeele preemia laureaat, õiguskanstler Allar Jõks.

The 2007 Concord Award laureate Chancellor of Justice Allar Jõks.

3. Ametnik Ülle Aaskivi postuumselt antud preemia võtab vastu tema poeg Urmas Aaskivi.

Civil servant Ülle Aaskivis posthumous prize is received by her son Urmas Aaskivi.

Õiglase kaubanduse sõber

Eesti ühines Fairtrade'i süsteemiga ametlikult 2007. aasta mais. Samal aastal sai Avatud Eesti Fond õiglase kaubanduse sõbra tiitli. „AEF on olnud Fairtrade'i promomisel Eestis tõeline kolmandast sektorist tulnud pioneer,“ tõdeb arengukoostöö ja õiglase kaubanduse valdkonna pikaajaline eestvedaja Riina Kuusik-Rajasaar.

Õiglase kaubanduse nurgakiviks on arusaam, et arengumaade põlvimees peab saama oma töö eest ausa tasu ja tema elukeskkonda tuleb suhtuda austusega. Tänu Arengukoostöö Ümarlaua eestvedamisele on Eestis peetud seda põhimõtet arengumaadest rääkides ja sealsete inimeste eluolu parandamiseks võimalusi otsides iseene-sestmõistetavaks eelduseks.

Avatud Eesti Fond on olnud Arengukoostöö Ümarlaua toetaja ja liige alates selle mitteametlikust asutamisest 2002. aastal. „Enne, kui ümarlaud ennast eraldi organisatsiooniks registreerida jõudis, sai ta jalad alla ja katuse pea kohale tänu Avatud Eesti Fondi tugevale toetusele,“ rõhutab Kuusik-Rajasaar veendunult. Nii andis fond ümarlauale 2005. aasta alguses kasutada kontori, Balti-Ameerika Partnerlusprogrammist aidati rahastada organisatsiooni arendamist ja pakuti ümarlaua tegevusele juriidilist vormi. Tänu sellele käis töö suure hooga juba enne, kui 2006. aasta jõulude ajal jõuti Arengukoostöö Ümarlaua tegeliku asutamiskoosolekuni.

HEA KOOSTÖÖ

BAPP toetab Eesti külal liikumise Kodukant algatust, mis kogub kokku head näited omavalitsuste ja kodanikuühenduste koostööst.

GOOD COLLABORATION

The Baltic-American Partnership Program supports the initiative of the Estonian village movement “Kodukant,” which seeks to collect good examples of local governments’ collaboration with civil society organizations.

SALAJANE FILM

Esilinastub Avatud Eesti Fondi toetusega tehtud film “Kalinovski väljak”, mis kajastab Valgevene valimisi. Filmi tootmine käis pöranda all, materjal toodi salaja Eestisse, montaaž, helindamine ja lõppviimistlus tehakse siin.

12.10.2007

SECRET FILM

Kalinovski Square, a film concerning Belarus elections supported by the Open Estonia Society, makes its premiere. The film’s production was clandestine, with film footage smuggled out of Belarus. Video, sound editing and post production are done in Estonia.

Friend of Fair Trade

Estonia officially joined the Fairtrade system in May 2007. That same year the Open Estonia Foundation received the title, Friend of Fairtrade. “The Open Estonia Foundation has been a true pioneer in Estonia in terms of promoting fair trade,” says Riina Kuusik-Rajasaar, a long-time activist in the sphere of development cooperation and fair trade.

The cornerstone of fair trade is the understanding that a farmer from a developing country should get an honest wage for his work, and that his physical and social environment must be treated with respect. Thanks to the leadership of the Development Cooperation Roundtable, this idea is considered self-evident in Estonia, when talking about developing countries and opportunities for people to improve their circumstances.

The Open Estonia Foundation has been a supporter of the Development Cooperation Roundtable and a member since its founding in 2002. “Before the roundtable managed to register itself as a separate organization, it was able to get on its feet and have a roof over its head thanks to the support of the Open Estonia Foundation,” says Kuusik-Rajasaar. The foundation gave the roundtable an office at the beginning of 2005 and also helped finance the development of the organization through the Baltic-American Partnership Program, suggesting the establishment of the roundtable a separate legal entity. Thanks to this suggestion, much work had already been done before the Development Cooperation Roundtable had their first founding meeting before Christmas 2006.

EESTI PRESSIVABADUSE TIPUS

Ühendus Piirideta Reporterid paigutab Eesti pressivabaduselt maailmas kolmandale kohale, esikoha pälvib Island.

17.10.2007

ESTONIA NEAR TOP IN PRESS FREEDOM

Reporters without Borders ranks Estonia third in freedom of the press. Iceland ranks first.

PEDAGOOGIDE KOOLITUS

AEFi toetusel korraldab Eesti Ajalooõpetajate Selts koolituse uurimistöodes tänapäevaste uurimismeetodite rakendamiseks.

Oktoober/October

TEACHER TRAINING

The OEF arranges training for the Estonian History Teachers Association's teachers on the implementation of modern research techniques in research writing.

2008

Aeg Eestil panustada

„Aitame, nagu meid on aidatud” on Avatud Eesti Fondi jaoks midagi palju enam kui lihtsalt loosung. Selles vaimus töötati juba 2006. aastal, kui aidati Valgevenes ülikoolidest poliitilistel põhjustel välja arvatud tudengitel Eestisse õppima tulla. Riik leidis stipendiumiraha, Avatud Eesti Fond korraldas konkursi ja nõustas saabujaid. See töö jätkus ka 2008. aastal ja paljud täisstipendiumi saanud Valgevene noored lõpetavad Eestis ülikooli juba 2010. aasta kevadel.

Kindlasti ei tähenda Eestis õppimine Valgevene tudengitele hüppe-lauda läände, pigem teevad nad siin kõik, et aidata oma kodumaast tänapäevast riiki kujundada. Ent kahjuks on neil võimatu koju tagasi minna, enne kui sealne poliitiline režiim on muutunud.

Gruusiast, Moldovast ja Ukrainast pärit tudengite kodumaal on lihtsamad olud. Abi vajavad aga nemadki ning Avatud Eesti Fond lõi koos Lennart Meri Euroopa Sihtasutusega stipendiumiprogrammi Tartu ülikooli Euroopa kolledžis õppimiseks. Esimesed kolm Gruusia tudengit saabusid Eestisse juba 2006. aasta kevadsemestriks.

„Eestis õppimine on nende noorte jaoks murdeline aeg. Endisena ei lähe koju tagasi keegi,” rõhutab Siiri Maimets, kes on Euroopa kolledžis välisstudengitega tegelnud. Ajaratas on ühe ringi ära teinud ja nüüd on siin õppimisel sealsetele tudengitele sama mõju kui 15 aastat tagasi välismaal õppimisel Eesti tudengitele.

KULTUURIDEVAHELINE DIALOOG

AEF veab Eestis Euroopa kultuuridevahelise dialoogi aastat, mille saadikud Eestis on David Vseviov ja Iivi Masso. Aasta lõpus esineb siin Euroopa kultuuridevahelise dialoogi aasta saadik, Iraani filmi- ja koomiksikunstnik Marjane Satrapi. Tema koomiksiraamat „Persepolis” ilmub ka eesti keeles.

INTERCULTURAL DIALOGUE

The OEF leads the European Year of Intercultural Dialogue. In Estonia, the Ambassadors of the Year are David Vseviov and Iivi Masso. Iranian film and comics artist and Ambassador of the European Year of Intercultural Dialogue, Marjane Satrapi, visits Estonia. Her comic book, *Persepolis*, is published in Estonian.

“TEEME ÄRA!”

Rainer Nõlvaku eestvõttel käivitub üleriigiline koristamisaktsioon “Teeme ära!”. 50 000 inimest tuleb üheskoos haljasalaside, teepervi ja metsaaluseid koristama. Kokku korjatakse 6000 tonni prügi.

1.05.2008

“LET’S DO IT!”

On Rainer Nõlvak’s initiative, a national clean-up action, “Let’s Do It!”, is launched. 50,000 volunteers participate to clean the Estonian countryside of Estonia in one single day. 6,000 tons of garbage are collected.

Euroopa Välissuhete Nõukoguga koostöös korraldatava Avatud Ühiskonna Foorumi tarbeks on oma lipsude värvi ja mustrit koordineerinud endine Soome president Martti Ahtisaari ja Eesti riigipea Toomas Hendrik Ilves.

Martti Ahtisaari, the former president of Finland and Estonian President Toomas Hendrik Ilves seem to have coordinated their ties color and pattern for the Open Society Forum, hosted jointly by the Open Estonia Foundation and Council on Foreign Affairs.

Avatud Eesti Fond võttis vastu oma rahva õiguste eest seisvad Birma mungad.

The Open Estonia Foundation hosted Burmese monks who are rallying for the rights of their people.

Time for Estonia to Give Back

“Help others as we were helped” is more than a slogan for the Open Estonia Foundation. It is in this spirit that since 2006 the OEF has helped students who for political reasons were expelled from universities in Belarus, inviting them to Estonia to continue their studies. The Estonian state found scholarship money, and the OEF organized competitions to select and then advise the arriving students. The work continued through 2008, and by 2010 many Belarusian students who received full scholarships will finish their studies.

Studying in Estonia is not a platform for Belarusian students to go west, but rather a mechanism to contribute to influence the formation of a modern Belarusian state. Unfortunately, it is impossible for the students to return home until the political regime changes.

Although circumstances for students from Georgia, Moldova, and Ukraine are easier in their home countries, the OEF, together with the Lennart Meri European Foundation, established a scholarship for studies at Tartu University’s EuroCollege. The first three Georgian students arrived in Estonia for the spring 2006 semester.

“Studying in Estonia for those young people is a breakthrough. No one goes back home the same,” says Siiri Maimets, who worked with the foreign students of the EuroCollege. “One cycle is now complete, and the impact of studying here for these students is the same as it was for Estonian students who studied abroad 15 years ago.”

ALGAB VENE-GRUUSIA SÕDA

Pinge Gruusiast lahku lüüa soovivas Lõuna-Osseetias jõuab haripunkti ja Gruusia väed tungivad Lõuna-Osseetia pealinna Tshinvalisse. Konflikti eskaleerumise ajal piiri taha toodud Venemaa relvajõud alustavad vastupealetungi ja jõuavad peagi Tbilisi lähiste.

8.08.2008

RUSSIAN-GEORGIAN WAR BEGINS

South-Ossetia’s desire to secede causes tensions and the Georgian army invades the South-Ossetian capital Tskhinvali. Russia’s counter-attack is fast, since their troops are close to the border. They quickly approach Tbilisi.

ÖÖLAULPIDU

Lauluväljakul toimub taasisesivsümiseni viinud 1988. aasta sündmuste mälestuseks öölaulupidu “Märkamisaeg”.

19.08.2008

NIGHT SONG FESTIVAL

To celebrate the events that lead to re-independence of Estonia, a song festival is held.

Pommikärgatud koduüel

Gruusia–Venemaa 2008. aasta augustisõja hävitustöö jõudis meedia vahendusel enam-vähem reaajas ka Eesti kodudesse. See tekitas tugevaid emotsioone ja tahte teha midagi sõjas kannatada saanud inimeste heaks. Oli neid, kes tõttasidki lennukile, et abitöödel käed külge panna. Oli neid, kes annetasid raha või esmatarbekaupu humanitaarabiks.

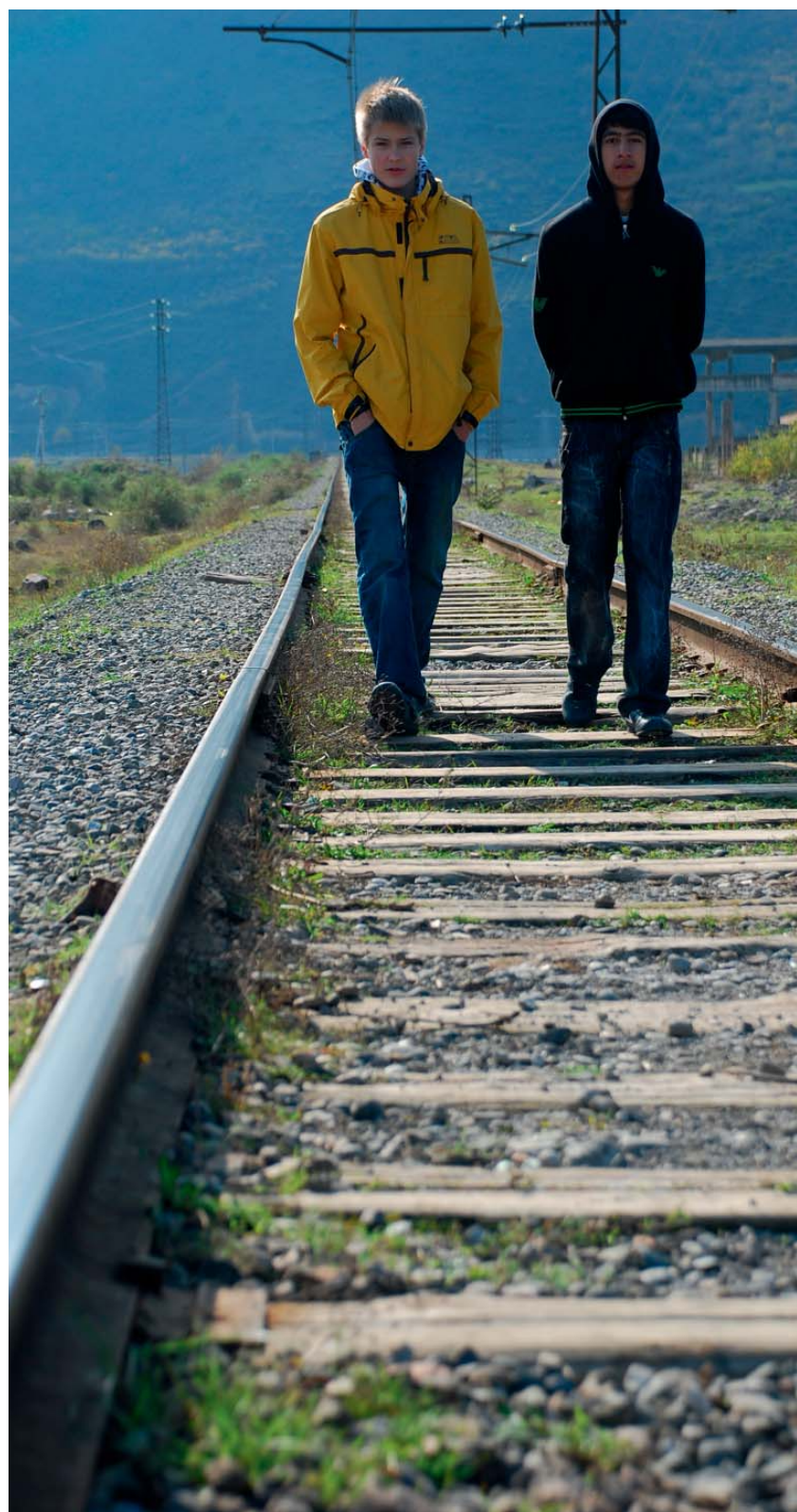
Harjumaa Kuusalu valla Kolga kooli direktor Tõnu Valdma ei olnud aga päris rahul ühegi pakutava võimalusega. Tema juhitud koolis tekkis hoopis mõte otsida endale Gruusiast sõpruskool. Kiiresti jõuti sõjas kõige rohkem kannatada saanud Gori linna 7. koolini. Selle hoone ei olnud küll sõjategevuses otsetabamusi saanud, kuid siiski õppetöök kõlbmatu. Lähedusse kukunud pommid olid purustanud kõik kooli aknad.

Kogu Kolga kool tuli algatusega kohe kaasa. Abi kogumiseks pandi kohalikesse pooidesse annetuskarbid, korraldati koolis heategevat küpsetistemüüki, küsiti raha ümberkaudetelt ettevõtetelt. Nii koguti 17 000 krooni, mille eest hangiti sõpruskoolile hädavajalikku: korralik digikaamera, keeleõppe jaoks olulisi CD-mängijaga makke, kunstitarbeid.

Et mõte annetused ise 2008. aasta novembris kohale viia oli veidi hullumeelne, taibati õnneks alles Gruusiast koju tagasi jõudes. Olukord oli ka kolm kuud pärast lahinguid ikka veel ärev ja peljati provokatsioonide. Asja tegi hullemaks seegi, et Gori linn asub pärast agressiooni kokku lepitud kontrolljoonest vaid mõneteistkümmet kilomeetri kaugusel. Kohalikud tunnistasid eestlastele alles aasta hiljem, et tegelikult tunti nende julgeoleku pärast hirmu.

„Viidud asjad olid kohalike jaoks olulised, kuid suurim väärtus oligi, et julgesime kohale minna,“ tõdeb Valdma. Õpilaste omavahelisest suhtlusest koorusid kiiresti ka uued koostöövaldkonnad. Kui Eestis on noortel hulk võimalusi oma kooli mõjutada, siis Gruusias peaaegu polegi näiteks õpilasmavalitsusi. Nii sõitsid Gori noored juba 2009. aasta aprillis Eestisse koolidemokraatiat õppima.

Kolga kooli ettevõtmistele on kaasa aidanud ka Avatud Eesti Fond. Kui esimene Gruusia-sõit tehti annetustest kogutud raha eest, siis hiljem sai Kolga kool vastastikuste sõitude rahastamiseks abi Avatud Eesti Fondi Ida-ida piiriülese koostöö programmist. Fond peab noorte tahet ja saavutusi nii muljetavaldavaks, et just Kolga kool pälvis 2009. aprillis Koosmeele auhinna.

USA PANGAKRIIS

Investeeringispank Lehman Brothers palub pankrotikaitset, maailma panganduses puhkeb paanika ja peljatakse majanduskriisi saabumist.

15.09.2008

US BANKING CRISIS

The investment bank Lehman Brothers requests bankruptcy protection. Panic sweeps through the world's stock markets. A repetition of the Great Depression is feared.

EESTI MAJANDUSLANGUS

Eesti keskmine brutopalk on 12 920 krooni. Eesti majandus langeb aastaga 3,6 protsenti.

ECONOMIC RECESSION IN ESTONIA

The average gross monthly salary is 12,920 kroons, or roughly 830 euros. The Estonian economy shrinks 3.6 percent.

1	2
	3
	4
	5

1– 4. Kolga ja Gori õpilased käisid ka üksteisel külas: sõjajärgsesse linna abi viimas ja Eesti koolidemokraatia kogemusi omandamas.

The students of Gori and Kolga schools have visited each other – in order to deliver help to the post-war school and to master the Estonian school democracy experience.

5. Gruusia Gori linna 7. kooli abistamise eest said Kolga kooli õpilased Koosmeele auhinna.

Students of Kolga School received the Concord Award for helping Georgian school No. 7 in the city of Gori.

Bombs in the Backyard

With the help of modern media, the devastation of the Georgia-Russia conflict in August of 2008 reached the homes of Estonia almost in real time. This brought with it strong emotions and the desire to do something for those who had suffered during the conflict. There were those who hurried to get on planes to help with aid efforts, as well as those who gave money or basic supplies to the humanitarian effort.

However, Tõnu Valdma, director of the secondary school in rural Kolga, 50 kilometers east of Tallinn, was not satisfied with the obvious forms of aid. His school had the idea to find a partner school in Georgia, and they quickly got in contact with School No. 7 in the city of Gori, which had suffered most in the conflict. Their school buildings had not been directly hit, but the blast from bombs landing nearby had destroyed all of their windows.

All those at the Kolga school began to help with the initiative. Collection boxes were set up in local shops, charity bake sales were organized at the school, and financial help was sought from local companies. In all, a sum of almost 1,100 euros was collected, which enabled to buy some essentials: a CD player for listening to language learning material, art supplies, and a digital camera.

Only once they had returned to Estonia did the team from Kolga realize the idea of carrying the aid personally to Georgia in November of 2008 was a little crazy. Although it was three months since the fighting had stopped, the situation was still unstable, and the city of Gori sat only a dozen kilometers from the temporary ceasefire line. The Estonians learned only a year later that the locals feared for their safety.

“We brought items which were important for the locals, though what’s most important is that we had the courage to go there,” says Kolga’s Valdma. Communication between Georgian and Estonian students quickly gave rise to new ideas. While Estonian children had a number of opportunities to influence their education, opportunities in Georgia to take part in student government were almost non-existent. In April 2009, students from Gori traveled to Estonia to learn about democracy in schools.

The Open Estonia Foundation also helped in the efforts of the Kolga school. The initial trip to Georgia was funded by donations, but the OEF later funded reciprocal trips through East-East: Partnership Beyond Borders. Kolga’s work left a lasting impression on the OEF, and it awarded the Kolga Secondary School its annual Concord Prize in April 2009.

SOROS TAAS EESTIS

Tallinnas toimub Avatud Eesti Fondi ja Euroopa Välissuhete Nõukogu koostöös korraldatud XIII Avatud Ühiskonna Foorum “Euroopa Liit ja Venemaa: mida toob tulevik?”. Peaesinejad on George Soros ja Martti Ahtisaari.

7.11.2008

SOROS AGAIN IN ESTONIA

The Open Estonia Foundation and the European Council on Foreign Relations conduct the Thirteenth Open Society Forum, entitled “The European Union and Russia: What does the Future Hold?” Headline speakers are George Soros and Martti Ahtisaari.

VABAÜHENDUSTE FOND

Avatud Eesti Fondi katuse all tegutsev Vabaühenduste Fond kuulutab välja esimese konkursi kodanikuühenduste arengu ja eestkostevõime edendamiseks. Laekub 266 taotlust.

22.11.2008

NGO FUND

Acting under the aegis of the Open Estonia Foundation, the NGO Fund launches its first open call for proposals on the promotion of civil society organizations’ development and advocacy skills. In total, 266 applications are submitted.

2009

Eesti kogemus Kariibi päikese all

„Haiti on kindlasti palju vaesem kui teised riigid, kus seni töötanud oleme,“ tõdeb Eesti e-kogemuste jagamisele pühendunud e-Riigi Akadeemia (eGA) programmidirektor Nele Leosk. „Kohapealne olukord on palju ekstreemsem kui seda väljapoole suunatud pildi põhjal võiks järeldada.“ See hinnang kirjeldab olusid juba enne 2010. aasta jaanuari traagilist maavärinat!

Looduskatastroof ei ole aga kuidagi piiranud Eesti tahet selle eksootilise, kuid väga vaese riigiga kogemusi vahetada. Näitas ju maaväringi, kui olulised on elektroonilised suhtluskanalid. Just internet oli paljuski ainus ühenduslüli, mis katastroofist räsitud Haitile alles jäi. „Maavärin oli suur šokk. Koos sellega tulnud teadmine, et vajadus meie abi järele on senisest veelgi suurem, on töötahte topeltkoguses tagasi toonud,“ rõhutab Leosk. 2010. aasta jaanuariks kavandatud Haiti külastus jäi siiski ära, sest kui loodus plaane ümber korraldab, on inimestel mõistlik kuuletuda.

Koostöö Haitiga algas, kui eGA juhatuse liige Ivar Tallo tutvustas AEFI korraldatud õhtusöögil 2008. aastal George Sorosile, kuidas Eesti aitab kaasa teiste riikide e-valitsemise arengule. E-demokraatia edendamise oli sel ajal muutunud üheks Sorosile olulisimaks valdkonnaks. Kuuldu innustas filantroopi ja nii sõitiski Tallo 2009. aasta aprilli lõpus Haiti Sorosi fondi kutsel sealset peaministrit e-valitsemise alal nõustama. Napilt kolm kuud hiljem olid Haiti valitsusasutuste, erasektori ja doonorite esindajad Ida-ida piiriülese koostööprogrammi toetusel juba Eestis. Peamiselt aitavad eestlased Haiti e-valitsuse strateegiat ja tegevusplaani välja töötada, kuid nõu antakse muudesse riigi ülesehitusega seotud asjus.

„Meie kokkupuude Haitiga sai võimalikuks tänu Sorosi isiklikule huvile ning nii Haiti kui ka Eesti fondide väga heale toele ja kaastööle,“ rõhutab Nele Leosk. Haiti on märgilise tähendusega kogu Avatud Ühiskonna Instituudi jaoks. See on omamoodi katseala, kus Soros kombib, kas Ida-ida piiriülese koostööprogrammi põhimõtteid saaks kasutada kogu maailmas.

EESTI LAHKUB IRAAGIST

Eesti üksus langetab Iraagis lipu. Sealne sõda on nõudnud Eestilt kaks inimelu. Eesti üksuse vastutusala on viimase poole aasta jooksul olnud rahulik.

10.02.2009

ESTONIA WITHDRAWS FROM IRAQ

The Estonian unit lowers its flag in Iraq. The war has taken the lives of two Estonian citizens. The area controlled by an Estonian unit are calm for the last six months.

AVATUD ÜHISKONNA OHUD

Toimub XIV Avatud Ühiskonna Foorum „Mis ohustab avatud ühiskonda tänapäeval?“, peaesinejaks Suurbritannia ajaloolane ja mõtleja Timothy Garton Ash.

29.05.2009

WHAT JEOPARDIZES OPEN SOCIETY?

The Fourteenth Open Society Forum entitled “Rethinking Enemies of Open Society” is held. The keynote speaker is recognized British historian and political thinker, Timothy Garton Ash.

Koos Nele Leoskiga e-Riigi Akadeemiast on Kadriorus Haiti valitsuse ja ettevõtete esindajad, kes käisid Eesti e-kogemusi uurimas.

Representatives of Haitian government, who came to study the Estonian e-experiences with Nele Leosk of eGovernance Academy at Kadriorg.

Estonia's Experience Under the Caribbean Sun

"Haiti is certainly much poorer than other countries where we have been working for a long time," explains Nele Leosk, program director of the e-Governance Academy, which is devoted to promoting the experience of Estonia in developing an e-democracy. "The local situation is much more extreme than the picture targeted to the outside world leads one to believe." This assessment describes the circumstance before the tragic earthquake of 2010.

However, the natural disaster did not in any way limit the wish of Estonia to exchange experiences with the exotic but very poor country. The earthquake showed just how important electronic communication channels are. For many, the internet was the only form of communication available in Haiti after the catastrophe. "The earthquake was a huge shock. Together with the knowledge that the need for our help was even larger than before, our desire to work was doubled," explains Leosk. Her visit to Haiti, however, that had been planned for January 2010, didn't take place. When nature changes your plans, it's smart to listen.

Cooperation with Haiti began in 2008 when e-Governance Academy member Ivar Tallo showed George Soros how Estonia was helping other countries develop e-democracy at a dinner organized by the OEF. At the time, the promotion of e-democracy had become one of Soros' most important spheres of activity. Tallo managed to excite the philanthropist, and as a result, by invitation of the Soros Foundation, Tallo went to Haiti in April 2009 to consult the Haitian prime minister concerning e-voting. Exactly three months later, representatives of Haitian state institutions, the private sector and donors were in Estonia with the support of the East-East: Partnership Beyond Borders program. Estonians are primarily helping to work out Haiti's e-government and action plan, though they also consult in other spheres connected to rebuilding.

"Our experiences with Haiti became possible thanks to Soros' personal interest and also thanks to the very good support and cooperation of Haiti and Estonian foundations," emphasizes Nele Leosk. Haiti has a special meaning for the whole Open Society Institute. It is a testing ground where Soros can see if the main principles of the East-East: Partnership Beyond Borders program can be used around the world.

E-HÄÄLETUSE HEA TAVA

Koostöös e-Riigi Akadeemiaga korraldab Avatud Eesti Fond kohalike omavalitsuste valimiste eel teavitus- ja eestkostekampaania turvalise ja ausa e-hääletuse tagamiseks. Põhiseaduskomisjon toetab üksmeelselt e-hääletamise head tava, selle tutvustamiseks tehtud videoklipp levib eesti ja vene keeles nii internetis kui ka televisioonis.

THE BEST PRACTICE OF E-VOTING

In cooperation with the e-Governance Academy, the Open Estonia Foundation conducts an awareness-raising campaign to ensure honest and secure electronic elections. (Estonian voters have had the ability to vote via internet using their ID-cards since 2005.) Electronic voting is unanimously endorsed by parliament's Constitutional Committee. To circulate information among voters, a video animation in Estonian and Russian is disseminated via internet and TV.

Risk olla avatud, risk olla vaba

“Avatud ühiskond tähendab paratamatult suuremaid riske kui suletud ühiskond,” seletab Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam demokraatias ja vabas turumajanduses elamise põhireeglit. “Paraku on paljud selle teadmisega vastamisi seistes pettunud,” ohkab AEFis Avatud Ühiskonna Instituudi kriisifondi koordineeriv Katrin Enno. Pettumusele võib aga järgneda soov, et kellegi kõva käsi korra majja lööks.

Selliste ideede pinnaletõusmine näitaks, et tegelikult ei ole me veel päris valmis elama demokraatlikus vaba turumajandusega riigis. Me ei ole mõistnud, kuidas see toimib. “Elu ei ole lõpuni kindlustatud, vaba turumajandus ei pea tingimata tippu viima,” rõhutab Hellam pidevat vajadust enda ja oma väärtushinnangutega vaeva näha.

Nende muredega hakkama saamiseks asutas Avatud Ühiskonna Instituut 2009. aastal rahvusvahelise kriisifondi. Eesmärk on seista kiiret reageerimist võimaldava paindliku rahastamismehhanismiga vastu ühiskonna sulgumisele. Peale avatud ühiskonna väärtuste taastugevdamise pöörab fond suurt tähelepanu ühiskonnaliikmetele, kellel on niigi raske. Näiteks on Eestis toetatud naiste varjupaiku, mis rahapuudusel oleksid suletud.

ALLIKAKAITSE SEADUS

Valitsus kiidab justiitsminister Rein Langi ettepanekul heaks allikakaitse seaduse eelnõu. Eelnõu autorite arvates aitaks seadus paremini kaitsta isikuid, kellele on ajakirjanduses õigusvastaselte kahju tekitatud. Suuremate meediaväljaannete arvates ohustaks seadus meediavabadust.

29.12.2009

SOURCE PROTECTION LEGISLATION

At the suggestion of the Minister of Justice Rein Lang, the government approves draft legislation on the protection of source information. The authors of the draft believe that it will help to protect people unfairly harmed by the press. National newspapers see it as a threat to freedom of the press.

1. Avatud Eesti Fondi juhil Mall Hellamil ja Timothy Garton Ashil jätkub juttu kauemaks.

Head of the Open Estonia Foundation Mall Hellam and Timothy Garton Ash are forgetting their time in conversation.

2. Juturingi on sattunud Avatud Ühiskonna Foorumi esinejad: ajakirjanik Ahto Lobjakas, Läti endine minister ja mõttekoja Providus juht Vita Terauda, politoloog Iivi Masso, Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam ja briti ajaloolane Timothy Garton Ash.

A spontaneous discussion circle formed from journalist Ahto Lobjakas, the former Latvian government minister and head of the Providus think-tank Vita Terauda, political scientist Iivi Masso, head of the Open Estonia Foundation Mall Hellam and British historian Timothy Garton Ash.

3. Avatud Eesti Foorumi peaesinejaks oli briti ajaloolane, Oxfordi professor Timothy Garton Ash, kes pildil vestleb Tallinna koolipoisi Sergei Metleviga.

The keynote speaker on the Open Society Forum British historian and political thinker Timothy Garton Ash is chatting with Sergei Metlev, a student from Tallinn.

4. Kogu Euroopas toimunud Euroopa Kodanike Foorum leidis AEFI kaasabil aset Eestiski, esinejateks meie Euroopa Parlamendi saadikud Siiri Oviir, Tunne Kelam ja Katrin Saks.

The European Citizens Forum, conducted throughout Europe takes place in Estonia as well; main speakers were Estonian members of the European Parliament: Siiri Oviir, Tunne Kelam and Katrin Saks.

1	2
	3
	4

The Risk to be Open, the Risk to be Free

“A free society inevitably means greater risks than a closed one,” explains Mall Hellam, head of the Open Estonia Foundation, speaking on the golden rule of living in a democracy and free market economy. “Unfortunately many have been disappointed when experiencing this knowledge in reality,” adds Katrin Enno, head of the Open Society Institute’s Emergency Fund in Estonia. That disappointment could be followed by a wish for an iron fist that would create order.

If that were the case, we would see that we are not completely ready to live in a democratic state with a free market economy. We have not understood how it works exactly. “Life is never certain, and the free market economy doesn’t necessarily have to bring one to the top,” emphasizes Hellam, talking about the constant need to reassess oneself and one’s values.

In order to cope with these problems during a time of economic recession, the Open Society Institute established an international emergency fund in 2009. The aim of the fund is to oppose the closing of society by using a flexible funding mechanism that enables quick reaction. In addition to reinforcing the values of an open society, the fund focuses more attention on those groups in society that are most impacted by the recession. For example, the foundation has supported women’s shelters in Estonia for which other financing had been cut.

MASU JA TÖÖTUS

Eesti majandus langeb aasta jooksul 14 protsenti, töötute arv ületab 100 000 piiri. Eesti peaministri palk on 68 016 krooni.

ECONOMIC RECESSION AND UNEMPLOYMENT

The GDP of Estonia falls 14 percent. The number of unemployed exceeds 100,000. The salary of the Prime Minister of Estonia is 68,016 kroons – almost 4,400 euros.

Parim ennustaja on minevik

Siim Raie

Avatud Eesti Fondi nõukogu esimees alates 2009. aastast

Avatud Ühiskonna Instituudi rahvusvahelise võrgustiku ja ka Avatud Eesti Fondi tegevust kannab George Sorosi tahe ja filosoofia. Tihti kiputakse selliseid inimesi nimetama visionäärideks. Mulle tundub aga, et oma pika elukogemuse tõttu ta lihtsalt teab asju, mida meie noorematega veel ei tea, ning tunneb olukordi, mida meie peame alles õppima ära tundma. Ükskõik, kas oma ärisid juhtides või ühiskondlike arenguid suunates. Seejuures on ta maailma eri paigus avatud ühiskonna heaks tegutsedes tajunud, millal on õige aeg lasta fondidel vabalt ja iseseisvalt otsustada, millal aga tuleb pakkuda tuge ja juhiseid.

Avatud Eesti Fond on minu jaoks olnud kodanikuühiskonna inkubator ja ka jääb selleks. Ta aitab luua ja majandada algatusi, millel on iseseisev tähendus, mis aitavad inimestel saada hoolivateks kodanikeks ja teevad vabariigist vaba riigi – avatud ühiskonna.

Eestis oleme poliitika raamistiku, st oma riigi seadustiku ja institutsioonide rajamisega hästi hakkama saanud. Poliitilise kultuuri edendamise, kodanikuühiskonna ja avatud ühiskonna põhimõtete juurdumine näikse aga rohkem aega võtvat ja kannatust nõudvat. Fondi roll algataja, valvekoera ja partnerina on siin asendamatu.

AEFi juhtimine ja tegevus on käinud käsikäes Eesti Vabariigi taassünni ja kasvamisega. Kui algusaastatel tuli fondil osaleda käitsijuhtimises, rahastades konkreetsete asjade ostu ja ürituste toimumist, siis nüüd räägime ühiskonnas väärtuste arendamisest, kaasamisest ja algatamisest ning demokraatlikele protsessidele kaasa aitamisest.

AEFi tuleviku tajumiseks on vaja käesolevat raamat läbi vaadata ja lugeda. Sellest paistab vältimatult välja üks asi – muutumine. Pidevad muutused Eesti ühiskonnas, Euroopas ja ka maailmas on pannud fondi pidevalt ja enesekriitiliselt küsima: kuidas me täna saame Eestit paremaks muuta? Kaks aastakümnet muutusi tähendab, et oleme suutnud areneda ja võime puhta südametunnistusega tulevikule mõelda.

Arenguspiraal on toonud meid tagasi noortele mõeldud tegevuste juurde. Kui varem piisas öla alla panemisest, et kas või lasteadeade programm Hea Algu või õpilasfirmad Eestisse jõuaksid, siis praegused noorte initsiatiivi, kodanikujuulguse, sidususe ja demokraatlike väärtuste arendamise väljakutsed nõuavad ka fondilt enam kui lihtsalt projektide toetamist. Selleks on fond kaks aastakümnet jõudu ja oskusi kogunud ning partnerite ja Avatud Ühiskonna Instituudi usalduse võitnud. Praegu, nagu ka aastal 1990, on meil vabadus küsida, kuidas hoida ühiskonna habrast avatust ja demokraatlikku mõttemalli. See eeldab Eesti elu tundmist ja iseseisvat mõtlemist, otsustamist ja tegutsemist ning selle tulemusena uute muutuste esile kutsumist.

The Past is the Best Prophet of the Future

Siim Raie

Chairman of the Open Estonia Foundation board since 2009

The Open Society Institute's international network and the Open Estonia Foundation are guided by the conviction and vision of George Soros. People like Mr. Soros often tend to be called visionaries. Yet it seems to me that due to his long life experience, he simply knows things that we younger people do not yet know, that he recognizes situations that we have yet to learn to identify, whether in his work as a business leader or guiding developments in different societies. And it should be said that in working for the good of open society in different places around the world, he has a good sense of when to let foundations decide freely and independently and when to offer them support and guidance.

I have considered the Open Estonia Foundation to be a civil society incubator, and it will remain so. It helps establish and manage initiatives that have meaning in their own right, helping people become more caring citizens and transforming the republic (*res publica*) into a genuinely shared, public cause – an open society.

In Estonia, we have managed well the task of establishing the political framework – the legal acts and institutions of our sovereign state. Developing a political culture further and instilling the principles of a civil- and open society is seen as taking more time and patience. The foundation's role as initiator, watchdog and partner is indispensable in this regard.

The leadership and activities of the OEF have gone hand in hand with the rebirth and growth of the Republic of Estonia. In the early years, the foundation was a hands-on manager, financing the purchases of specific assets and events. But now we think more in terms of developing, involving and initiating values, and reinforcing democratic processes.

This book is a valuable resource for understanding the future of the OEF. The one common denominator that inevitably comes up is change. Thanks to ongoing changes in Estonian society, in Europe and the world, the foundation has to constantly self-critically ask: how can we make Estonia better today? Two decades of change mean that we have been capable of growth and that we may think toward the future with a clear conscience.

In our development, we have come full circle to initiatives involving the younger generation. In the past, it was enough to provide assistance for bringing youth programs or student firms to Estonia, but now the challenges related to developing youth initiative, civic courage, integration and democratic values require more than just financial support. For two decades, the foundation has been amassing leverage and skills for this purpose, and it has won the trust of partners and the Open Society Institute. Today, as in 1990, we have the freedom to ask how society's fragile openness and democratic ethos can be maintained. It will require an understanding of life in Estonia, independent thought, decisions and action, and the power to summon forth new changes as a result.

1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000

Kokku kroonides
1 290 640 2 550 210 8 162 529 14 701 414 24 358 871 32 359 997 35 187 523 54 817 775 68 842 241 59 935 369 32 171 658

Haridus	676 000	1 070 810	2 056 990	6 500 000	10 893 225	15 391 820	11 458 708	18 174 570	19 373 774	16 266 718	9 544 365
Kultuur	192 790	390 000	709 748	3 354 553	1 759 550	1 980 736	4 090 969	5 700 758	6 146 985	5 488 824	2 537 500
Internet	0	0	1 079 000	0	126 723	1 820 672	4 732 269	8 056 240	6 925 655	4 443 061	0
Meditsiin	26 000	10 400	325 000	559 000	4 627 650	739 291	1 163 000	6 999 048	12 702 830	7 265 419	4 110 761
Vabaühenduste Fond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kodanikuühiskond	0	0	217 200	188 250	460 863	3 510 536	4 202 954	5 428 913	10 648 548	4 537 006	2 175 063
Euroopa Programm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Võrdõiguslikkus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	567 131	43 478
Rahvusvähemused	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 238 977	541 544
Individuaalstipendiumid	0	975 000	2 272 439	2 065 344	771 859	703 748	830 755	424 032	0	0	0
Ida-Ida	0	0	289 236	819 267	1 364 100	1 297 260	1 376 850	1 778 370	2 284 567	2 393 861	2 180 443
Raamatukogud	0	0	0	0	0	2 623 883	2 796 722	700 486	3 106 323	3 115 805	0
Õigus	0	0	286 926	80 000	1 400 000	1 133 001	664 920	2 153 515	3 510 283	3 242 937	105 311
Meedia	18 850	104 000	782 990	1 040 000	2 209 663	558 779	306 980	358 652	426 215	0	0
Kirjastamine	0	0	0	0	0	806 703	1 900 525	1 654 988	1 984 240	2 585 811	2 343 844
Majandus	377 000	0	143 000	95 000	745 238	763 065	812 811	270 890	0	0	0
Õppestipendiumid	0	0	0	0	0	0	717 829	1 633 264	713 274	89 869	0
Avalik haldus	0	0	0	0	0	1 011 203	132 231	883 453	1 019 547	0	1 101 498
Hea/avatud valitsemine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sotsiaalne integratsioon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Balti-Ameerika Partnerlusprogramm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 290 452	6 476 478
Kriisiprogramm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu	0	0	0	0	0	19 300	0	600 596	0	409 498	1 011 373

1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000

2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 Kokku Total

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Kokku Total	
23 652 217	23 360 286	18 712 200	14 540 768	16 179 402	16 029 066	17 621 618	28 382 126	41 746 221	534 580 255	Total EEK
3 180 661	598 544	1 765 585	252 545	500 834	45 433	294 626	15 919	404 222	118 465 349	Education
198 800	1 750	0	0	0	0	0	0	0	32 552 963	Culture
197 427	153 317	6 731	0	0	0	0	0	0	27 541 095	Internet
1 631 228	3 246 921	903 542	378 766	133 656	683 188	0	0	0	45 505 700	Medicine
0	0	0	0	0	0	0	12 436 676	21 609 989	34 046 665	NGO Fund
920 932	219 388	426 122	363 242	0	0	498 121	0	0	33 797 138	Civil Society
3 888 171	4 109 635	3 889 808	2 972 834	3 265 579	2 900 523	4 695 248	4 965 947	3 911 925	34 599 670	European Integration
1 419 410	1 086 283	1 044 680	1 086 152	1 040 909	1 651 226	979 457	1 040 520	668 503	10 627 749	Gender equality
0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 780 521	Minorities
0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 043 177	Travel Grants
2 145 261	1 755 057	1 132 760	1 325 232	1 759 417	1 432 049	2 191 986	2 451 446	4 180 659	32 157 821	East-East
0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 343 219	Libraries
259 051	922 675	3 882	0	0	0	0	0	0	13 762 501	Law
0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 806 129	Media
0	0	0	0	0	0	0	0	0	11 276 111	Publishing
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 207 004	Economics
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 154 236	Scholarships
140 298	0	469 943	0	100 374	0	0	0	0	4 858 547	Public Administration
0	0	922 643	2 120 939	2 828 439	2 573 681	2 717 943	1 395 096	2 016 949	14 575 690	Good/Open Governance
0	0	0	0	0	0	0	2 037 044	2 423 639	4 460 683	Social Integration
9 188 528	10 253 476	7 362 770	6 034 231	6 335 911	6 742 966	6 144 967	4 039 478	242 326	68 111 583	BAPP
0	0	0	0	0	0	0	0	6 135 247	6 135 247	Emergency Fund
460 574	1 013 240	783 734	6 827	214 283	0	99 270	0	152 762	4 771 457	Other
2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Kokku Total	

AEFi nõukogu liikmed 1990-2009
OEF Board 1990-2009

Aap Neljas
Aavo Kokk
Aleksander Pulver
Andres Ilmar Kasekamp
Ants Sild
Barbi Pilvre
David Vseviiov
Erle Rikmann
Hannes Tamjärv
Heli Aru
Igor Černov
Ivi Masso
Ilmar Raag
Ivan Makarov
Ivar Raig
Ivi Proos
Jaak Lippmaa
Jaak Oja
Jaan Kaplinski
Juri Lotman
Jüri Engelbrecht
Jüri Hain
Katri Raik
Linnar Viik
Martin Zobel
Mati Heidmets
Mikko Lagerspetz
Märt Väljataga
Nils Otto Taube
Peep Pruks
Piret Ehin
Raoul Üksvärav
Rein Raud
Rein Ruutsoo
Richard Villems
Sergei Zonov
Siim Raie
Tiina Randma-Liiv
Tiit Käbin
Toivo Maimets
Toomas Kiho
Toomas Käbin
Tõnu Karu
Vitali Belobrotsev
Ülo Vooglaid

AEFi töötajad 1990-2009
OEF Staff 1990-2009

Ainiki Väljataga
Aire Trummal
Andra Oja
Andres Hurt
Andri Maimets
Anna Laido
Annika Kool
Annika Remmel
Annika Vihul
Ants Juske
Anu Kivilo
Ardo Pärna
Asta Trummel
Astra Sauga
Egle Raidma
Enel Mägi
Erki Korp
Erko Karing
Estel Aare
Gertrud Võsu
Hannes Voolma
Helen Rau
Helmut Suup
Helve Tamm
Ilona Kallaste
Imbi Väli
Jaanus Metsik
Jana Reikop
Jelena Katsuba
Juta Keskküla
Juulia Baer-Bader
Kadri Agarmaa
Kadri Lensment
Kadri Lohe
Kadri Ollino
Kadri Valner
Kati Meidra
Katrinn Enno
Katrinn Saks
Kelly Grossthal
Kersti Pärnamägi
Kristel Kaiva
Kristi Lüüde
Kristina Mänd
Kristjan Rebane
Kristo Tohver
Küllli Paulus
Küllike Tohver
Liisa Past
Ludmilla Maasik
Maari Ross
Maarja Soo
Maarja Toots
Mai Metsik
Maili Torma
Mall Hellam
Mall Pesti
Mare Pedanik
Margus Tapupere
Maris Jõgeva
Maris Mosona
Martin Helme
Mehis Kivilo
Natalja Loonurme
Niina Post
Pana Liigand
Peeter Mikkov
Peeter Võrk
Piret Lindpere
Raul Altnurme
Rutt Saveli
Selve Ringmaa
Siiri Grassmann
Siiri Maimets
Sirje Helme
Tiina Randma
Tuuli Kull
Tõnu Poogen
Veiko Valkiainen
Vivika Kruusmägi
Ülo Vihma

